

99. **PLATINA,** Bartolommeo (de Sacchi). **De honesta voluptate** et valetudine. Black letter. 32 lines. 94 leaves, the last blank. 4to. Old calf, gilt fillet border, gilt back. Cividale (del Friuli), Gerardus (de Lisa) de Flandria, 1480.

Hain-Copinger 13052. Proctor 7266. Hawkins 389. Stockton-Hough 1230.

Brunet IV, 690: «Edition très-rare». Graesse V, 312: «Edition rarissime.» Vicaire 689: «Edition très rare.» Catalogue Yemeniz 884—885. Fumagalli p. 87: «Précieux volume.» Deschamps 289. Hawkins 389.

The first book printed at Cividale. Besides this Platina edition only one other impression (Isidori chronicon) exists, issued by this press, the only one of Cividale; this town had no press during the 16th and 17th century.

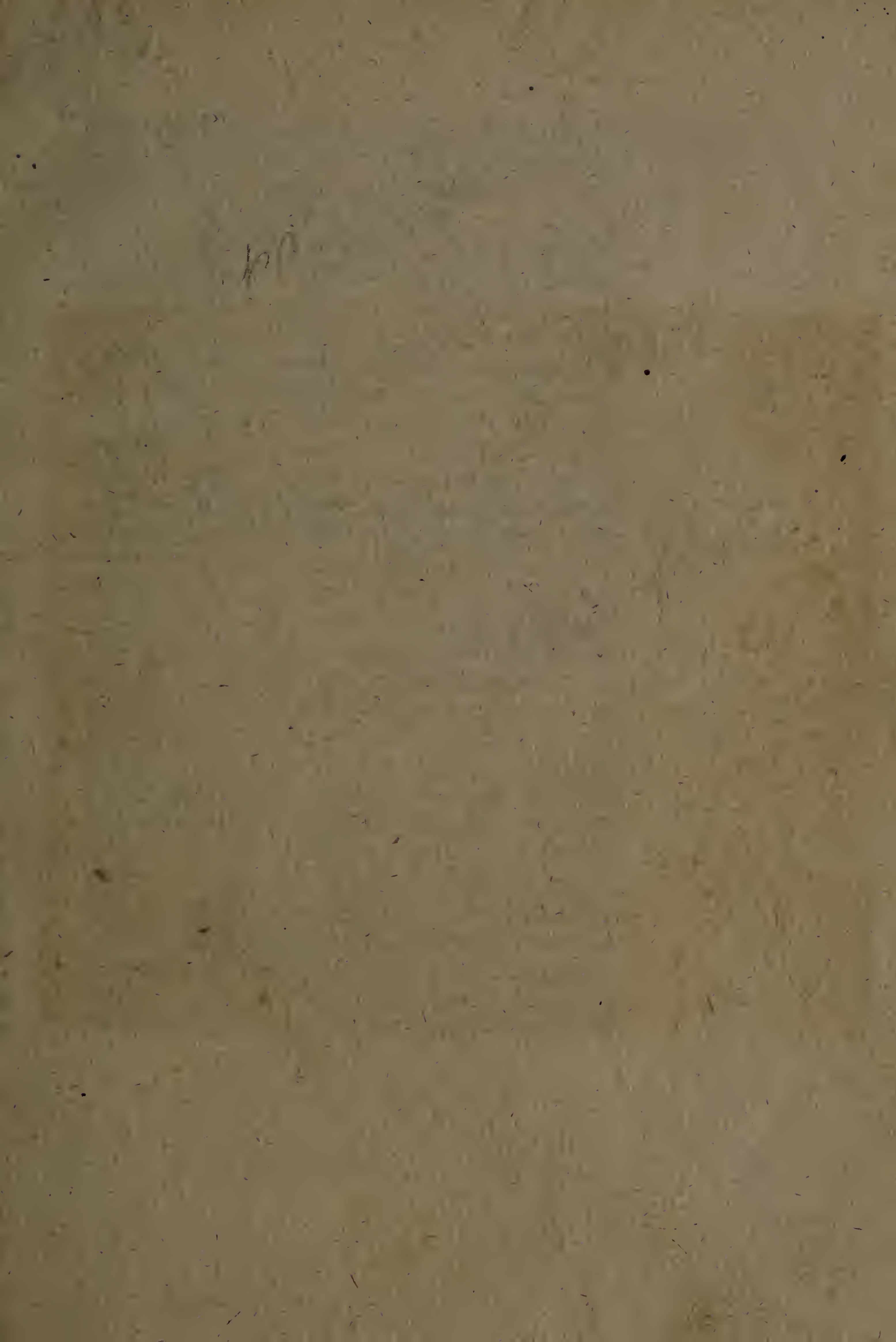
The impressions of Gerardus, one of the missionaries of the printing art, as he is called by Deschamps, are distinguished for their «excellent fonts and accurate setting up of type.» (Haebler, Die deutschen Buchdrucker des XV. Jahrh. im Auslande p. 130—31.)

«Barth. Sicci (sic), who called himself Baptista Platina, the author of this and several other notable works (e. g. the Lives of the Popes), was born at Piadena in 1421, ended his active career as librarian of the Vatican library, and died, presumably at Rome in 1481. He was the first librarian of whom history gives any particular account.» (Hawkins.)

«He ranked among the foremost men of letters of his age.» (Univ. Biogr.)

The first printed cookery-book. It gives not only good recipes for preparing all sorts of dishes, pastries, meats, fishes and vegetables, but indicates also frequently their medical and dietetic properties.

Lower blank margin of first leaf slightly soiled, otherwise very fine copy with wide margins.

Platyne De Honesta Voluptate: et Valitudie. ad Amplissimū ac Doctissimum. D. B. Rouerellam . S. Clemētis Presbiterū Cardinalem.

. Liber Primus.

e Rrabūt et quidē vehemēter Amplissime Pater. B. Rouerella: Qui hāc nostra3 susceptionem nequaq3 dignam: que tuo nomini ascriberet putarit: quod et voluptatis et valitudinis titulū pseferat. Verū cū mihi atq3 oibus eruditis spectata sit ingenii tui vis: et acumē moꝝ: et honestissime vite ꝯstātia: doctrīe ac eruditōis magnitudo: malui te vigiliaꝝ meaꝝ patronū ac iudicē (si qd peruerse scriptū inest) facere: q̄m aliū quēpiam. Instabūt acrit maleuoli (satscio) de voluptate ad virū optimū ac ꝯtinētissimū nō fu isse scribēdu3. S3 dicāt queso hi stoicide: q elatis supciliis: nō de vi: sed de noīum vocib9 tātūmodo diiudicāt: qd mali ī se habeat ꝯsiderata voluptas: Est eni hui9 vt valitudis vocabulū mediū. De voluptate: quam intēperātes et libidīosi ex luxu et varietate ciboꝝ: ex titillatiōe rerū venerearū pcipiūt: absit vt Platyna ad virū sctīssimū scribat. De illa voluptate: que ex ꝯtinētia victus: et earū reꝝ: quas hūana natura appetit: loquor. Nemīem ei3 adhuc vidi adeo libidīosu3 et incōtinētem: qui non aliqua tāgeret voluptate: si quādo a reb9 plus q3 satis est cōcupitis declinauisset. Valet apud vos (vt video) Ciceronis auctoritas: qui quidem ut Aristoteles Platonem: Pythagoram: Zenonem: Democritū: Chrysippum: Parmenidem: Heraclitum: sic Epicurum segetem et materiam eruditionis ac doctrīe sue facit: quo cū enim tutius congrederetur q3 cu3

mortuo Epicuro habuit Cicero. Ualebit ⁊ apud me Senece. Lucretii: Laercii auctoritas: qui epicurũ ut virũ sanctissimũ atq; optimũ miris laudibus extollũt. Dicere aũt nõ decere sapiẽtez merore cõfici: cũ pturbatiõis dolorisq; vacatio ꝯstãtes efficiat voluptates. Quid mali immo qd nõ boni in se habet: Ad felicitatẽ eiꝫ voluptas illa que ex hõesta actiõe oriť: vt medicina ad saĩtatez egrotantem hoĩem perducit. Quis ẽ p̃terea tã stupidꝰ: tamq; (vt isti volũt) a sensibꝰ ob sanctitatẽ ⁊ tetricã vitam alienꝰ: q nõ corpore ⁊ aĩo aliqua ꝓfundať voluptate: Si ⁊ ĩ victu mediocritatẽ: ũde bõa valitudo ⁊ ĩ actiõe ĩtegritatẽ ac ꝯstãtiã: ũde felicitas oriť retĩuerit: Nõ ĩprobať hoc nom̃ a platõe: nõ ab aristotele: q signate admodũ de rebꝰ ĩp̃is locuti sũt. Fecit metrodori ac hieronimi luxꝰ ⁊ libido: ut epicuri viri optimi schola ⁊ doctrĩa vicio dareť. Nõ ergo qd vir bonꝰ: sed qd dep̃uatores secte addidere culpãdũ erat. Desinãt p̃terea hi rerũ estĩatores ⁊ q̃si trutina qd indies ab vnoquoq; fit librantes carpere: qd de valitudĩe aut ratiõe victꝰ: quã greci dietam appellãt: addẽdo quedã ad curãdas egrotatiões p̃cepta: de natã rerũ ⁊ obsoniis ꝑscripseri. Tãtũ.n. abest: ut hoc ĩstitutũ a viro ciuili sit alienũ. summoꝝ etiã philosophorũ auctoritate ⁊ p̃cepto: ut queadmodũ ĩ prelio q ciuẽ olim: sic q ĩ pace multos nũc ciues rationẽ victus afferẽdo seruauerit: plures ciuicas mereť uideať. Obsonia mihi obiiciẽt: ut guloso ⁊ edaci: utq; instrumẽta libidinũ ⁊ q̃dã q̃si calcaria intẽperãtibꝰ ⁊ flagitiosis addẽti. Utinam ipsi aut natura aut instituto: ut platyna mediocritate et parsimonia uterentur: non uideremus hodie

tot popinarios in urbe:tot ganeones:tot gnatones tot scurras: tot adulatores libidinũ:ꝛ obstrusaruꝫ diligẽtissimos ob edacitatem ꝛ auariciam ꝯqsito-res. Scripsi ego de obsoniis Catonẽ virũ optimuꝫ Uarronẽ oĩum doctissimũ: Columellam ꝛ Celiũ: Apitiũ imitatus:nõ quo legẽtes ad luxũ adhorta-rer:quos certe ĩter scribẽdũ semper a vicio deter-rui:sed quo ꝛ ciuili viro valitudinẽ:lauticiẽ victus potiꝰ q̃ꝫ luxũ q̃rẽti ꝓdessem.ꝛ posteris ostẽderem hãc nostrã etatẽ ĩgenia habuisse q̃ maiores si non eq̃re:imitari saltẽ ĩ quouis genere dicẽdi auderẽt. Has ergo rusticatões meas:quas hac estate ĩ se-cessu tusculano apud inclitũ ꝛ amplissimũ patrem Frãciscũ Gõzagã:nõ aspnabere doctissime pater si boni plꝰ q̃ꝫ mali ĩ se hñt:siue nõ ad flagitiũ qđ esset detestãdũ:sed ad valitudinẽ ꝛ modestiam hoĩes te etiã ĩpellẽte noĩs tui auctoritat ĩterposita adhor-tãtur.

Deligẽdꝰ Locꝰ ad Habitãdum.

e X quatuor elementis:ũde aĩantia queqꝫ aut mixtim:aut seorsuꝫ originẽ traxere:duo sunt ex qbꝰ ꝛ ĩ qbꝰ potissimũ viuit homo.terra .s. et aer. Ab igne.n.ꝛ aqua:quoꝝ alterũ sup̃ modum frigidũ ꝛ huiduꝫ est :alteꝝ calidũ ꝛ siccũ: ita nat̃a secludimur:ut habita q̃ntũ ĩdiuidua reqrunt parti cula quadã diutius ĩter hac versari neq̃amꝰ. Fãili ariora igr̃ hũano generi ꝛ q̃si dõicilia sunt terra et aer:in qbꝰ ad valitudĩem ꝛ voluptatẽ eligẽdus est locus:ne brutis hac ĩ re ĩferiores eẽ videamur:q̃ ex regionibꝰ salubritatẽ cũ iucunditate requirunt. Deligat itaqꝫ homo nõ inciuilis ꝛ ĩgenii particeps tum ĩ vrbe:tum ĩ agris ꝓ ãni tẽpore locũ saluber-rimũ:iucundum:amẽum:venustũ:vbi edificet.vbi

rei rustice operaꝫ det:vbi musis ⁊ ingenio vacet:
vbi postremo qđ fieri pfacile a viro castissimo ⁊ do-
ctissimo pōt cū diis ipis loqr̄.Estate petat loca ex-
celsa:nō nebl'osa nō vētosa nimiū:sꝫ puri clari tēpa
tiqꝫ celi:vbi domū habeat egregie camerataꝫ:cui⁹
fenestre Uarronis auctoritate ad oriētem ⁊ septen
trionem uergāt.Tale eni domiciliuꝫ veniente sole
illustrar̄.⁊ quasi repurgatum oīni nocturna labe:
cū non admodū calefiat occidēte eodē septētriōali
aura refrigerar̄.Eadē quoqꝫ ratōe vtemur:si no-
bis ꝑm maris litus habitare ꝯtigerit:qꝛ per estatē
meridiano ⁊ occiduo sole alia ratione edificate do
mus admodū feruent.vnde fit ut corpora diutino
calore viciata:ac nulla voluptate adiuta:ī graues
⁊ ꝑiculosos incidāt morbos.Uere aūt hyeme autū
no maxime vbi tēperies fuerit in planis collinis ac
maritimis locis cōi ,ode ⁊ salubriter habitaueris:
modo ꝓcul sint a paludib⁹ a stagnis a calidis ac
sulphureis fontib⁹.Sūt etiā q scribāt fluminū au-
ras ac maritime ore:si a meridie flauerit:īsalubreſ
esse.maxie vero ī grauib⁹ locis qđ hodie quoqꝫ in
latio ac in maritimis austro expositis frequātatis
funerib⁹ cernir̄.Cauēdū ē etiā ab īmenso frigore p̄
cipue vō flāte borea:vnde ⁊ neruoꝝ ꝯtractiones di
stētiōes ac rigores:quos greci spasmū ⁊ tetanū uo
cant.⁊ tusses destillatiōes tormia lipitudies rauce
dies ac vesice dolores nascūtur. Nā qđ ut nimio
calore cōcoctio ītermittir̄.somn⁹ auferr̄. resoluitur
corp⁹.ac mēs iacet.ita nimio frigore hebetanr̄ sen-
sus:⁊ destitutū ꝓpe fomēto nar̄ali stupet īgenium.
Optia ē hyēs:ut ait Celsus q̄ vento vacat:salubris
estas q̄ fauonii pflāt: vel septētrionales magis q̄ꝫ

subsolani ꝛ ut ventus a mediterraneis regionibus veniēs salubris ē: ita ferē a mari grauis. Igne itaqȝ eo tempore āni fouenda sunt mēbra: non tñ diu foco īherēdū ē: ne ꝛ corp⁹ pigrescat ꝛ debilitet īgeniū ꝛ malis vaporib⁹ (qđ fieri solet) cerebꝝ repleat: attractis p ignē ad caput hūorib⁹: quos greci catarros ꝛ reumata. nři fluores ꝛ distillationes appellāt. Obeūda sūt negocia: tū vrbana: tū rustica: vacādū īgēio: si doctrina ībuti sum⁹: ūde solida ꝛ ītegra voluptas oriri solet.

De exercitatione corporis.

Ex q̄ ignauia corp⁹ hebetat ꝛ secordē vitā p̄sequtur valitudo: exercitatione liberali vtendū ē: q̄ ꝛ sāguis ocio depuatus emendatur: ꝛ mēbra validiora ac pmptiora ad id qđ īstat agenduȝ fiunt: ꝛ stomacus motu: ī quo calor inest ad appetentiā excitat: ꝛ mens adiuuantib⁹ sensib⁹ ad cognitionē reꝝ occultaꝝ: ꝛ admirabilium celerior ꝛ acutior reddit. Sed neqȝ hoc āte ꝯcoctōeȝ: neqȝ ieiuno admodū ꝛ famelico corpore faciēdū ē. expectāda ē prima ꝯcoctio postq̄ȝ nil crudū: nil iane de stōacho ptimescēdū ē. Hoīeȝ cōmode exercēt āmbulatio negotiatio: p accliuū ascēsus: ac dscēsus. Rei nō pōderose d loco ad locū portatio: ubi domi sum⁹. Saritio occatio rūcatio īsitio putatio: dū hortos ꝛ pomaria animi gratia colim⁹. Exercēt itē sȝ ꝯcutiati⁹ pila: tū maior: tū mīor eq̄stres ac pedestres ludi: gradiatꝰa: sȝ ī decēti⁹. Preterea certare saltu: iaculū torq̄re: arcū ītēdere: lucta luctari: vēatiōe defatigari: nō alienuȝ ab īgenuo ac ciuili viro uidet: qñ p patria si op⁹ fuerit streñue sūturi sūt arma. Fiēt hec cōmodi⁹ ad valitudīeȝ: ꝛ subīde ad uoluptatē sub dio celo ꝛ in sole q̄ȝ sub tecto aut ī ūbra. Ille potissimū exercitatiōes

laudande sunt ut ait Celsus: quaruз finis plerunqз sudor est aut certe lassitudo: que citra fatigationeз sit. Sed hoc maxime attendenduз est: ut equaliter omnia membra secundum vires exerceantur: nedū vni parcimus: reliqua nimio labore obruantur. Ut vero ex nimio ocio: ita ex nimia defatigatione periclitatur. Medium igitur quoddam tenenduз est ne dolorē cum voluptate pmutemus. De Cena.

s Edato tandem ab oī concitatione: corpore cū vesperi edendum sit: quo tempore nostri cenaз facere dicuntur: cuз prandio maiores ꝛ qdem militantes ante meridiem vti consueuerint: cibus queз stōacb⁹ noster coquere haud grauate possit cupiendus ē. Partius tamē edendū tū est: maxīe vero bilosis quoruз morbi humiditate nocturna vrgente cibo ēt augeri non sine incōmodo solent. Sūpto cibo ab oī cōmotione corporea vehementi presertiз ꝛ mentis agitatione duabus horis supersedēdū ē: dōec saltē pria ꝯcoctio fiat. De ioco ꝛ ludo.

i Nteriз vero iocis ac ludo minime ꝯcitato vacandū: ne sensus cogitatione occupati concoctioneз īpediāt. Careat iocus queз vrbanum: facetū: modestuз volo dicacitate: scurrilitate: mordicacitate. Nolo mimos non proteruiaз: non dicteria: non conuicia: ūde ira ꝛ īdignatio: ac plerūqз magna rixa oritur. Lud⁹ sit talis: tessera facchо: ut nostra appellatiōe utar: carthis variis imagīb⁹ pictis. Absit inter ludendū oīs fraus ꝛ auaritia: qua illiberalior ꝛ detestandus fit ludus: nec vllaз affert ludēti voluptatē: cū timor ira: ꝛ īmensa habendi cupiditas variis modis ludentes cruciet. si lucubrandum ē nō post cibū id facere: sз post ꝯcoctionē debemus

naturalis enĩ calor cõmotione ꝛ agitatione mentis a stõacho ꝛtrabiẽ: aut ĩbecillior ad coquẽdũ reddiẽ.

De somno.

e Et autẽ nimia exercitatio ꝛ lõga vigilia uiꝫ cõ poris ꝓsternũt: cõcoctionẽ ĩpediũt: spiritus vi tales debilitant: cerebrũ excitant. Sic tẽperatus sõ nus: ꝛ q nõ ex crapula et ebrietate vẽit mẽbra labore fessa ĩnstaurat: calorẽ stõacho submĩstrat: menteꝫ purgat: ac deĩqꝫ totũ corp⁹ ad hõestã actionem: ex qua virtutis habit⁹ cõparatur renouat. Ut hyeme cõmodior culcitra plumea est: ita lanea vł bõbycia estate salubrior. A nimio tñ somno ꝑcauenduꝫ est: unde et corp⁹ macrescit: et sensus hebetanẽ: et stõa ch⁹ fluore tẽtatur: ꝛ caput ac cerebrũ grauaẽ et obtun diẽ. Ad somnuꝫ nox mortales ĩuitat. ꝙ tranqlla: ꝙ ob scura: ꝙ frigida et hũida est. Nunc cimices plerũqꝫ interturbãt.: quos hac ratiõe facillĩe tolles. Lucũe rem ãguinum cõdito ĩ aquã: eãqꝫ ĩ lecticã: et quo voles ĩfundito. Uel fel bubulũ cuꝫ aceto mixtum su ꝑfundito: nulli nascẽtur. Fugabĩ itẽ ex cubiclo pulex si aquaꝫ ex coriãdro circũqqꝫ fũdes. Meridiari. n. hoc ẽ meridie dormire: nisi sedendo tantisper dũ fu mi aliquantulũ euaporent insalubre ẽ ꝛ pestiferꝫ. Caput. n. debilitatur: distillationes augentur: pitui ta crescit: calor naturalis corrũpiẽ: segne oĩno desi diosuꝫ marcidũ ac lãguiduꝫ corpus efficitur.

Cimices

pulices

Qua ratione curandum sit.

Dormiendi modus

i In faciem dormiat cui stõachus ĩbecillis est. Id enĩ cõcoctionẽ adiuuat nec patitur pitui tam concrescere calorem naturalem augendo: quo noxii humores excoquuntur. Dormire itẽ primo

sōno ī latus destrū: deinde ī sinistꝝ putile ē. Supinus ne dormiat q sane mentis ē: īde eīm pleriqꝫ ⁊ graues oriuntur morbi: cuꝫ ⁊ cerebꝝ ⁊ neruos ⁊ renes fluidus humor īficiat: tali acubitu ꝓprio meatu auersus. Dormire capite ⁊ humeris elatis mire ad ualitudinem facit. Noctu vitanda est luna precipue cum dormitur: quia frigidos hūores mouet: ⁊ reumatismū plurifariā generat: maxīe vero si radii lunares: quoꝝ qualitas frigida ē ⁊ hūida in caput dormientis deciderint.

De Concubitu.

c Oncubitus: quē Hippocrates medicoꝝ princeps diuina vir scientia ait partē eē quādā comicialis morbi: neqꝫ nimis ē ꝯcupiscēd⁹: neqꝫ omīo post habendus: cū ad generationem faciat: q̄ aīantuim species conseruantur. Rarus (ut ait Celsus) corpus excitat: frequēs soluit: frequētem dixit non numero sꝫ ratione etatis ⁊ corporis. Js.n. coitus non īutilis ē: ⁊ ad uoluptatē facit: quē nullus lāgor aut dolor seqtur. Peior ē estate ⁊ autūno: tolerabilior hyeme ⁊ vere noctu tutior q̄ꝫ īterdiu: si nō hūc cū vigilia labor statim sequitur. Excitatio p⁹ gētē man

Quid sit agendum ubi cubitu surexeris.

s J bene ꝯcoxit exprectus mane tuto surgit qui min⁹ qescere ī strato debꝫ: ⁊ redormire: si mane ante tēpus resurgendi necessitas fuit: ꝯqescat deinde neqꝫ exercitationi se: aut negocio credat. Ut vespertinū ita matutinū frigus ei fugiēdū ēq ex capite ⁊ stomacho laborat. Ubi quis surrexerit paulului ītermitttere debꝫ: deīde capillū sursū uorsum pectere: excreando continuo id pituite: quod noctu concepit. Lauare item pedes ⁊ caput ante cibū non inutile beneualenti erit: purgamenta corporis: q̄ ad

extrema expelluntur bene detergendo. Fouere os multa aqua estate precipue: non erit ĩ salubre: hyeme vero temperatius id agendum est: ne nerui ac sensus rigore ledantur ꝛ obstupescant. Mouere aluum si constrictior est: eandẽq₃ sistere: si profluuio laborat: medicoꝝ ꝓprium ẽ. Quare ab hiis de hac atq₃ itẽ ꝺ ceteris medicamentis: que ad curandam valitudinẽ ꝑtinent ratio petatur. A me enim tantũmodo capita ponentur: cum in rerum proprietatem incidero: q₂ de voluptate loqui satius duxim⁹ q̄ magna ꝛ solida cõparabit: si a noxiis cauẽtes q̄ secundnm naturam sunt prudenter ac modeste amplectemur.

De exercitatione post somnum.

q Ui bene concoxit (ut ait Celsus) ampliorez q male renussiorem exercitationem faciat: sed mnltũ refert: sit ne quis vrbãus an rusticus miles an studio litteraꝝ remollit⁹. Exercitatões.n. ex genere naturaꝝ: ꝛ studioꝝ sumende sũt. Uenatione rusticus ac miles vtar: qꝺ similitudinẽ quãdã cũ militari solertia hẽat: qꝺq₃ rusticis fere eoꝝ opa euertẽdo ac ꝑdãdo hostium loco habeãt. Gaudet aucupio ciuis: nec venatõnẽ asꝑnar. Atq ocio ꝛ musis ꝺlectar clare legat: p⁹ lectõnẽ multũ ãbulet: non sub tecto s₃ ĩ sole: si caput patir. Gester more maiorũ: eqtet: hõtos ꝛ pomaria ĩuisat: riuos ꝺducat sulculos põat: ĩsitõnẽ faciat: herbas arõaticas plantet: rũcet: sariat: visco ꝛ bubone aues capiat. apũ aluearia curet. auiculas cãoras enutriat: piscias habeat ũde piscari nõ ĩcõmoꝺ possit. ĩ foro ãbulet. negocia trãsigat ꝺ re p. loqr si op⁹ fuerit ꝛ disserat. Inde domũ si bis ĩ die comeder assueuit reuertar. Inediaz nõ ferat que stõachũ pituita replet. Hãc tñ facilius

sustinent medie etates:mi⁹ iuuenes minime pueri et senectute confecti ratõe viriũ. Cauẽdũ ẽ itẽ ne ante famẽ cõedam⁹:ne qd assumim⁹ ad robur et viꝫ corporis.id totũ in vires et ꝑniciẽ vertat. qđ certe a crudo et repleto stõacho fieri cõsueuit.

Quid obseruanduꝫ in vita ad voluptateꝫ.

S Cribere de obsoniis et pulmẽtis nostroꝝ tẽ poꝝ et qb⁹ maxĩe aula rõana vescit deĩceps i stitui:si pri⁹ pauca attigero q̃ ad valitudinẽ et voluptatẽ hoĩs faciũt. Nõ.n.õs cibi oĩbus ꝯferunt. Sꝫ ut paria sunt elemẽta. varie hoĩuꝫ ex hũorib⁹ appetentie. varii quoqꝫ gust⁹. sic varii debent eẽ cibi. ut qđ cõuenit. qđ sapit qđ nutrit vnicuiqꝫ tribuat. Nemo.n.me auctor̃ qđ fastidio afficit:qđ nocet: quod cruciat:qđ interficit comedet. Pẽsitabit qſqꝫ qd genio suo ꝯueniat. et id cibi eiusqꝫ generis assumet. qđ enutrire corp⁹ sine molestia possit. Meminerit vnusqſqꝫ (dicti illi⁹ socratici) edẽduꝫ eẽ ut viuam⁹ nos non ꝓpterea viuere ut edam⁹. Corpus hoc quo sustinemur õs et viuimus. ex quatuor humorib⁹ constat. Habet.n.i se sanguinẽ. bilẽ rubeã. quã et cholerã dicim⁹. atrã bilẽ. quã eãdẽ melãcholiã appellabim⁹. habet ẽt phlegma. que et pituita latine dicet. sãguis sedes epar ẽ:siue iecur malis appellare. In precordiis ꝑsidet bilis rubea:at in sinist° latere maxime võ i felle dõicilium hꝫ atra bilis. Pituita caput ⁊ stõachũ uexat:inde quoqꝫ in vesicã ⁊ renes cũ ꝑnicie hoĩs descendit. Sanguis calidus ⁊ hũect⁹ veri cõparat. cholera sicca ⁊ calida estati. Melancholia sicca ⁊ frigida autũno. Phlegma frigidũ ⁊ humidũ hyẽi. Eadẽ quoqꝫ ꝓpõtõe his hũorib⁹ cũ elemẽtis:q ⁊ tẽpõib⁹ crescũt. Auget sãguis ab. viii. id⁹ fe-

bruarii vsq3 ad.viii.idus maii.hāc ob rē bonis ci-
bis ꝛ tēperatis vtēdū ē.Demēdū tñ aliqd de cibo ē
addēdūq3 potōi:bibere cū diluti⁹ ꝯuenit vtēdū car-
ne ꝛ olerib⁹ : trāseūdū paululū ad assa ab elixis:Ue
n⁹eo tēpoꝛ āni tutissima ē.Surgit cholera ab .viii.
idus maii vsq3 ad.viii.id⁹ augusti. Utēdū tū frigi
dis ꝛ hūidis ē:laboꝛādū parcius:carne assa ut sepi⁹
āte cibū:sic exigua vtēdū ē.Sit potio q̄3 dilutissima
ut ꝛ siti tollat:nec coꝛp⁹ īcēdat:venere tñ oīo absti-
nēdū. Dñat melācholia ab.viii.idus augusti vsq3
ad.viii.idus nouēbꝛis.Acidis tū atq3 acrib⁹ vtēdū
ac minus elaborādū.Ab.viii.idus nouembris vsq3
ad octauū id⁹ februarii phlegma siue pituita mai⁹
appellare uiget. Esse plus tū maxie ꝯuenit. Min⁹
s3 meracius bibere:pane plus solito vti:carne poti⁹
elixa q̄3 assa:oleribus modice.Eo tēpoꝛ āni calidis
oībus habita tamen coꝛpoꝛū nostroꝝ ratione vten
dū est.Uenus tu3 non eque perniciosa. Hec qui di
ligenter obseruabit:non me sed natura admonente
quid pꝛosit:quid contra toto anno facilime depre-
bendens incolumi sospitate vitā cum voluptate trā
siges:nulla indigebit medicoꝛu3 opera: ꝛ industria
Unu3 tñ oēs admonuerimus ne nimia edēdi cupi-
ditate cibum(vt pleriq3 solent)minus dentibus con
tusu3 deglutiant.Laboꝛatu3 stōachus in decoctio
ne:ꝛ crudū cu3 pꝛecordiorū doloꝛe ructat. Mollat
igitur ꝛ terat diligenter quātu3 coquere potest:hac
eni3 ratione in digerēdo que tunsa sunt mirū in mo
dum stomachus iuuatur.

De Quoco.

c Oquu3 habeat arte ꝛ longa experientia do-
ctum:patientem laboꝛis:ꝛ qui laudari ī ea re

maxime cupiat. Careat is oī sq̄lore ⁊ spurcitia: cognoscat apposite carniū: pisciū: olex uiz atqz nataz ut qd assū: qd elixū: qd frictū fieri d̄beat d̄eph̄ēdat. Caleat gustu d̄cerner̄ q̄ salita nimis: ⁊ q̄ fatua sūt. Nouicomensi nr̄a etate coquox p̄ricipi: ⁊ aquo obsoniox ꝯficiendox rōnē accepi: sit oīno si fieri pōt ꝑ similis. Nō sit gulosus ⁊ edax: ut Marisiꝰ gallꝰ: ne qd̄ dominuz edere oportet: ipse ītercipiat ⁊ d̄uoret.

De paranda mensa.

p Ro tēpore āni paranda ē mensa: hyeme locis clausis: ⁊ calidis: estate frigidis ⁊ aptis. Uere ī triclinīū ⁊ mensā sternāt̄ flores: hyeme fiat suffumigatio odoramētox. Estate sternat̄ pauimentum frōdibꝰ odoriferax arbox: vitis ac salicis: q̄ ꝯclaue recertent. Autūno vue mat̄e pira poma a laq̄aribꝰ pendeant. Albe sint mappe: candida mantilia: ne si secus fuerint fastidiū generent: ⁊ auiditatez edendi tollāt. Cultros tergat seruus: eoxqz aciē ꝑlixet: ne ī mora sint ꝯuiue obferri bebetudinē: parata sint reliq̄ vasa tersa nitida: siue illa fictilia sint: siue argentea. Hec.n. lauticies ēt residētē appetētiam excitat.

De Sale.

s Alē. r̄grit mēsa ne īsulsa videāt̄ obsōia: ūde fatuos hoīes vicimꝰ stolidos ⁊ īsipidos: ꝙ nil salis hoc ē īgēnī habeāt: a greco vocabulo vēit vsa vasea ī s. Salis vis adeo ignea ē: ut q̄ attigit corpa astrīgat siccet alliget. Mortua si salita tēpōi fiat optīe ꝯs̄uāt̄ ut d̄ ꝑnis ⁊ d̄ aliis salsamītis lz cernere. Cōtra morbos quosdā p̄līmū valet: cū adurat r̄purget extēuet dissoluat: stōacho tn̄ īutilis p̄terq̄z ad exercitādā auiditatē. Eiꝰ īmoderatꝰ vsus epati: sāguini: oculis admodū nocet. Ulceribꝰ quibusdā ⁊ morsibꝰ

venenosis illitus ꝓdest. Sal quo vsurus in mensa es sit albus ⁊ mundus: ut volateranus in hetruria.

De pane.

i Nter fruges ad usũ hoĩuz ĩuẽtas: frumẽtũ vtilissimuz est cuius species ꝑz Celsum hñtur halica: oriza: tissana: hamilũ: triticuz: siligo: far: qđ adoreum veteres appellauere: vnde adorare dictũ quia libis adoreis sacra diis exhiberent. Tritico nil est fertilius ⁊ suauius: uel qđ magis alat: maxime si collinum ⁊ nõ cãpestre fuerit. Ordeum frugum oĩum nobilissimum habet: ꝙ in sicca ⁊ soluta terra seri uelit: ꝙ cito maturescat: ⁊ ob gracilitatem calami ante omnia frumenta succidat. Ex hoc polẽta ⁊ aq̃ mulsa egrotantium causa commodius fiet q̃z panis. Siliginem aphricanam cuius panẽ veteres laudabãt: neq̃q̃z similẽ huic crediderim: q̃ nr̃a etas vescit: cum nullum genus panificii hoc sit insuaui⁹ ⁊ qđ auiditatẽ edendi minus vtiliter ꝯprimat. Qui igit pistoritiã exercet: farinã quãq̃z a farre dictam ex tritico bene molitã sumat: ab ea deniq̃z cribro farinaceo ꝑtenui furfures ⁊ polinẽ secernat: quã q dem in mensam panificiam circũquaq̃z a lateribus clausam ĩposita aq̃ calida: ⁊ qnidẽ salsa: ut ferrariẽses in Italia solent. Si ĩ locis humectis habitas: in ditaq̃z ex fermento offa bene adiuuãtib⁹ sociis usq̃z ad eã crassitudĩem subigat: q̃ nõ ĩcõmode panis cõ fici põt. Caueat pistor ne plus minusue fermenti q̃z decet ĩponat: ex illo.n. acorẽ pãis ꝯcipit: ex hoc gui or fit in cõcoctione: ⁊ insalubrior: cum aluum astrĩ gat. Panis in clibano bene coctus ⁊ nõ eiusdẽ diei: neq̃z ex tritico apprime nouo commode nutrit: ⁊ si tarde cõcoquit.

De placentis.

f Ubiugat idē pistor tātū farine ex aqua cali-
da: q̄ntū ad faciēdā placētā satest. et subacte
indat feniculi semē ac laridū tessalati concisum: aut
butyrū: uel oleū seorsum tamē: ac rursum tādiu subi-
gat: quoad oīa ī unā redegerit massam. pmat dein-
de māib9 ī orbicularē formā. ac clibano īferat una
cū pane. uel in focolari sub textu cinere et carbonib9
coquat. Fit et aliud gen9 placēte sine larido adhibi-
to sale oleo et feniculo: qđ sub cinere et carbōib9 co-
quitur. Omitto placētas oblōgas: que ex pane fer-
mētato et nōdū cocto fiūt: cum nullā habeāt volup-
tatē. Sūt item q ficedulas et auiculas paruas. quas
caseum recētem et pinguē seorsum ab auiculis pani
includant: ut simul in furno coquantur.

Quid sit edendum primo.

o Bseruādus ē ordo ī assumēdis cibis: cū oīa
que aluum mouēt: queq; lenis ac parui sint ali
menti. ut poma fere ac pira quedā tuti9 ac suaui9
prima mensa comedātur. Addo etiā lactucas et qc
quid crudū uel coctum ex aceto et oleo assumitur.
Oua pterea sorbilia psertim: ac tragemata q̄dam:
que nos bellaria dicim9 ex aromatib9 et nucleis pi
neis aut melle aut saccharo ɔdita: ɔuiuiis pcōmo-
de apponunt.

De Cerasis.

e X pomiferis arborib9 apud nos cerasa: siue
ut Seruio placet cerasia libet appellare: pmo
marurescūt. Primum itaq; edēda apponātur. Hāc
ob rem. L. Lucullus post victoriā mithridaticā ur-
bis āno sexcētesimo octogesimo ī Italiā uexit: cui9
tāta fuit ubertas: ut ad oceanū ī britaniā usq; pue-
nerit. Cerasiorum quedā sunt acida quedā austera et
q̄dā dulcia. Austera vētrē ɔstrigūt. stōacū exaspāt

Acida pituitã ĩcidunt. flauã bilẽ reprimunt. sitĩ ex⸗tingunt. ⁊ desiderium edẽdi ĩducũt. Dulcia stõacho aduersa: lũbricos ⁊ putridos huõres ĩ vẽtre gẽrant Deuorata mane dum recẽtia sunt cum suis nucleis: urinã ⁊ vẽtrẽ mouẽt.

De prunis.

i Ngẽs est (ut ait plini⁹) prũorum turba. A colori bus quedã sumpsere noĩa. ut alba ⁊ nigra. A similitudĩe alia: ut ordearia. quod colorẽ ordea⸗ceum sint ꝯsecuta. A vilitate alia sunt asinaria cog⸗miata. Ab externa gẽte q̃dã etiã armeniaca dicta: q̃ odore peculiari laudãtur. Damascena oblõga et nigra a cĩtate syrie damasco nomẽ ducẽtia ceteris pstãtiora ⁊ salubriora sunt. Nulla arbor p adoptio nẽ hoc ẽ insitionẽ facili⁹ ĩ familias aliarum arborum ĩnsit. Miratur plini⁹ de pruno nullã a Catone mẽti⸗onẽ fieri: cũ pruna sylnestria ubiq; nascerẽt. Usus prunorum ãte cibum (si moderatus est) aluũ citam facit bilem lenit. voluptatẽ sitiẽti affert. Pruna ac ma⸗la oĩa: ut cerasa pira et reliqua lecta cum petiolis: ⁊ in melle posita ita ne se ꝯtingãt: diu seruabis.

De Moris.

m Orus satiua tardissime senescit. In egypto et cypro abũdãtissimi succi fructus pducit. quo rũ trin⁹ color est. primo albescũt: deĩde rubescunt. postrẽo nigerrima fiũt: quasi Tisbes puelle egyp⸗tiace cruore respsa. Matura mora quãuis ad hũidi⸗tatẽ ⁊ caliditatẽ tẽdunt. parũ tamen alunt. stõacho aduersant̃ q̃ ĩ eo facillĩe putrescũt. Uerum q̃ aluum citã faciũt pma mẽsa comedẽda sunt. nã ⁊ urinam mouẽt. ⁊ ĩ aqua frigida hũectata: sitĩ extĩgũt. Sũt ⁊ mora ex rubis nascẽtia: qbus utũtur in pigmẽtis medici. Ut mora recẽtia diu durẽt hoc mõ facies.

Succũ ex moris exprimito miscetoqȝ cũ sapa. ⁊ in vitreo vase cũ moris mittito: virida diu fuabis.

De Peponibus.

p Epones a malepepõib⁹ differre videtur: cuȝ hi fere rotũdi ⁊ costati sint: illi oblongi: quasi mala citrea. Uerũ non adeo differũt: cum a pepõibus malopepones factos afferat Plinius. A pediculo maturi sponte discedũt quãuis nõ pẽdẽt. Gratus ẽ certe peponis usus: vex difficillie ob ei⁹ frigiditatẽ ꝯmixtam hũiditati coquit̃. Pepon tamen detracta cute: ⁊ abiecto semĩe esui datus: stomachi ꝯpescit ardores. aluum leniter mollit. Repurgato stomacho edẽd⁹ est: qꝛ facillie ĩ eos humores cõuertit̃: ⁊ cõcoctõnem retardat: quos ꝑdomĩari ĩ cibi receptaculo ꝯpererit. Hãc ob rẽ nobis a maiõib⁹ imperatum ẽ: vt pepones ieiuni comedam⁹: super sedeamusqȝ a aliquo cibo: donec ĩ fundo semicocti resederit. Eius usu ⁊ si neruis obest eos hũectãdo vrinam tamen ꝓuocat: renes ac vesicã purgat adiecto semĩe. Sũt qui dicãt peponum maliciã potu oxizacchare aut oxymellis sedari ac cõprimi. Alii aquã ut Auicẽna ꝓponũt: alii vinũ. Sentiã ego cũ natura: q̃ p⁹ esum pepõis vinũ ⁊ qdẽ optimũ appetit. Quod q̃si quoddã antitotũ est ꝯtra pepõis frigiditatẽ ⁊ rigorẽ. Hoc aũt fructu Albin⁹ Imperator adeo delectatus est: vt ⁊ centum persica cãpana: et decẽ pepones hostiẽses vna cena comederit.

De Cucumeribus.

c Ucumeris vis ⁊ natura prius fuerat explicãda: cũ afferat plinius cucumeres magnitudĩe excedẽtes pẽpões uocari. Decepit me ĩgenue (erratum fateor) voluptas: que ex esu peponis capitur.

Nunc.n.non cucumeribus solum :sz cui uis edulio anteposueri sep. Cucumez tria sunt genera: maior liuidus e z min⁹nocens:nã z aluũ soluit z sua frigi ditate stõacho estate pserti videt accomodatus. Fo lia eius ex vino trita vulnerib⁹medetur que canin⁹ morsus ipressit. Eius semen ex uino dulci datũ ve sice laboranti subuenit. Citrinus quẽ nostra etate a colore citrullũ vocat: frigidos z noxios generat hu mores :vnde febres autũnales oriunt qp diutius q̃z oporteret in stomacho moret. Huius semẽ tritu z z potui datũ febricitantes iuuat: dũ siti extiguit. An guineus oiuz nocẽtissim⁹ ẽ: ũde z recte ab ãgue no mẽ accepit.cui⁹vi Colũmella his carmib⁹explicat.

Liuidus at cucumis grauida qui nascitur aluo.
Hyrus: z ut coluber nodoso gramine tectus
Uentre cubat flexo semper collectus in orbem.
Noxius exacuit morbos estatis inique.

Duo illa superiora genera ablata cute erutoqz seie tessellati concisa ex sale z oleo z aceto comedũtur. Sunt q ad reprimendã frigiditatez aromata pcisis inspargant. Anguineũ hetrusci q maxime pomis z holeribus delectant abrasa z cute lanugine cuz sale tm̃ deuorant. Cucumeres Tiberius pnceps adeo auide cõcupiuit: ut nulla nõ arte alieo ẽt tepore eos quesierit. Hos teneros adhuc mẽstruosa mulier pmo tactu necat: tãta ẽ eius morbi uis.

De Crysomalis.

c Hrysomala ego illa eẽ crediderĩ: q̃ Uirgilius aurea mala vocat: z si Theocriti carmẽ: ũde Maro suũ trãstulit: nõ idẽ sonet: iter cotonea hoc quoqz a Plinio nũerat. Qd ãt aureũ magis appellẽ q̃z h⁹ haud satis scio. Sũt q hec iter psica cẽsẽda pu

sant: moti credo colore. Facit autem sapor ꝛ vis ne uerum id eē credā. Prima mensa sūpta pcipue nea politana: q̄ in precio sunt cū aneso ꝛ passulis vel ex vino meraco aut defecato melle: stomacho minus nocent. Post cibum vō ad putrefactiōe3 cito vgēs humores generat pituitos.

De ficis.

f Icus sola ex oīb⁹ arborib⁹ nō floret: lacte fructū pducit. Huius varia sunt gēra. Est ficus alba ex felicib⁹: cōtra nigra ex infelicib⁹ arboribus. felices arbores putātur esse quercus esculus ilex suber fagus corylus sorbus pirus malus vitis prunus cornus lotus. est ꝛ chia a loco coctona a ciuitate syrie nomē sumētia. Aphricana puīcia dicta. ūde nomē accepit: hāc ego illā esse arbitror: cui⁹ pomū Cato tertiū3 punicū bellū q̄rens ī senatū āxius detulit. īterrogāsq3 pāes ᵓscriptos ꝛ eos maxīe: qui Carthagiēm virtutis rōane materiā nequaq̄m delēdam cēsebant: Quādiu īquit pomū h⁹ ex ppria arbore dēptum putatis: cum īter oīs recēs esse cōstaret. At qui tertiū āte diē scitote Cartagine decerptū esse: tā ppe nos habem⁹ hostem. Statīq3 sumptū tertiū punicū bellū: quo Carthago Romāi imperii quondā emula deleta est. Sunt itē que ab inuētorib⁹ sumpsere noīa: ut liuiana calphurniana pōpeiana. Sunt pterea serotine precoces biffere duri corie: ꝙ tarde ꝙ citi⁹ coquātur: ꝙ bis in anno ficos producāt: ꝙ corio duro obuoluātur. Est et numidica et marisca ꝛ carica: grossuli secūdu3 Macrobiu3 appellātur fici: que nō maturescūt. Albinus eni3 de Bruto loquēs grossulos īquit ex melle edebat tanq3 stultus. Fici recētes cum ad caliditatē ꝛ hūiditatē tendāt mature psertim non adeo nocent: licet oēs

fructus malos generēt hūōres. Epilēticis.n.ſicce ꝯ
ferūt pulmonē pect⁹ ac guttur catarro exaſpatū leni
unt: opilatōes epatis et ſplenis aperiunt: humores
groſſos e rēib⁹ ⁊ veſica eiiciūt. corruptū ſanguinem
ad cutem pellunt. creber tamē eoꝝ uſus pediculos
gērat. Fici precoque pniciosa hūiditate abundant. ⁊
ob hāc rem deſiccari nullo modo pñt. Hūc enī fru-
ctū differe qſi fecē nature ſue efferūt: quo maxime
delectatus ē Auguſtus. Magnus pōpeius mitrida
te devicto in ſcrinio ei⁹ īuenit ipſi⁹ manu ſcriptā cō
poſitionē: qua ille pſumpta aduerſus oīa veneficia
in totum diem tutū ſe incolumēqꝫ preſtabat: in qua
iuglās. una: fici due ſicce potiſſimū: rute folia vigin
ti: ſalis granū: in unū cōtūdunt ⁊ devorātur a ieiu-
no. Eſt ⁊ caprific⁹ ex ſilueſtri genere ficus: nūquā
matureſcens. Fici cū penolis qntuꝫ fieri poterit lon
gis ⁊ illeſis recētes in melle diu ſeruabuntur.

Liber Secundus.

q Ui de agricultura ſcripſere arborē ꝫ a fructice
ita differre dixeruut: ut fructex ab herba. Eſt
enim fructex: qui ad iuſtam arboris magnitudīem
nō aſſurgit: et ſtatura multis herbis perſimilis: ſed
non demoritur neqꝫ areſcit ut herba. perennis eſt.
inde fructicari dicimus naſci ex fructice. Fructus
preterea quadrifariam diuiſere: accina dicentes u-
uam: grana edere: grana ſambuci: grana ebuli: gra
na mali punici. additur etiam morum: et quicquid
his ſimile. Inter baccas vero fructus Lauri: Oliue
Corni: Loti: quam fabam ſyriacam vocant: Mir-
ti: Lentiſci: ſimiliumqꝫ. Plini⁹ ceteriqꝫ numerabāt.

frutex

Inter nuces oē quod foris duro tegitur cortice ⁊ i
tus habeat quod esui est. Postremo ea oīa uel ma
la esse dicebant que foris quod esui est habeant: du
ra intus includāt. Ob hanc distinctionem affirmāt
qdā persicū inter mala nnmerandū. De Malis.

d E malis igit̄ dicendum nunc est ⁊ maxime de
his que ante cibum comedunt̄. Austera ⁊ sti
ptica post epulas tutius assumunt̄. Sunt aūt
malorum genera plura de qb⁹ suo loco dicet̄. Dul
cia ⁊ cito maturescentia: qlia sunt orbiculata: preco
cia: melimella: q̄ omnia fere stomachum ⁊ aluum
soluunt: prima mensa sunt comedēda. Diascorides
quod ad estiua mala pertinet hoc sensit. Ea credi
dit pituitam nutrire: fellis ardores excitare: inflam
mationes mouere: neruosis partibus minime con
uenire. Galienus vero non omnia reiicienda pro
nunciat: sed ea tantum: que aut aquei saporis sunt:
aut aspri atq; acidi. Dulcia autem ⁊ matura: que
q; hyeme custodita suauiter fragrant: inflāmatio
nem tollunt: stomacho nauseāti succurrunt: ⁊ appe
tentiam inducunt. Mala autem frigida esse ⁊ hu
mida ex eo maxime deprehenditur: quod succus
ex his expressus facile transit in acorem. Hanc ob
rem qdam censuere huiuscemodi fructus bono sto
macho ante mensam non nocere: cum uentrē hu
mectent ⁊ precordia refrigerent. De piris.

p Irorum naturam Diascoridedes stipticā tra
dit: ⁊ ideo contrita ⁊ apposita impetus oīs in
currentium humorum auertunt: sanguinē ex
naribus ⁊ vulneribus fluentem sistunt. Ex his q̄
dam sunt dulcia: q̄dam austera: q̄dam acida. Dul
cia cum sint aq̄tici ⁊ soluti saporis: cūq; īter frigidū

et calidū ꝯsistant: utpote parua illa ꝛ ocyssima: que Plini⁹ suꝑba innuit appellari: āte cibū danda sunt. Hec nos vernatica līgua moscatīa ab odore vocā⁹. Dētur itē alia siqꝫ sunt his similia. Stiptica vero ꝛ acida: quoꝝ magna turba ē: secūde mēse reseruēt q₂ āte cibū sumpta astrīgunt: qđ valitudini ꝯtrīuꝫ est. Annotatū est etiaꝫ pira ꝑter alia poma corpus nutrire: Piro magna certe inest vis: nec ī fructu solū: verū etiā in radicib⁹ ꝛ foliis. Cū fungis ac boletis ꝯcocta: venenū siquod īest tollūt. Decocta folia vulnerib⁹ medētur. Semē āt piroꝝ cū melle trituꝫ ac ieiunis traditū: dolorē iecoris submouet: Cōdiūt autē pira totidē modis. quot vue mala: pruna psica cytonia. Poma itē oīa ꝑcōmode seruātur: si pōaria ī tabulatis posita fenestras ab austro ad septētrionē vergētes habuerit. Substerni stramētis ac paleis debēt: ne hūore nimio: q ex ꝯtractu orīt frigescāt.

De Uua.

q Ui uuā quasi uuidā ex abūdantia hūoris etymologia notauere. recte mihi fecisse vidētur: cū maxim⁹ inde ꝑfluat hūor: quod mustum primo: mox defecatū vinū appellat. Uuam ex arbore nasci nō ausim dicere: cū non plane sit arbor: eādē quoqꝫ fructicē dicere īiuria esset: Teneat igr̄ tāquā res ꝑclara mediū quoddā: nec etiā ut ꝗbusdā plac ꝛ acinis patiat ascribi: ut grana hedere: ꝛ ḡna sambuci. his enī oīno dissīlis esset: si vīaceis careret: qđ fieri ꝑfacile poterit: si Columellā imitat⁹: malleolū findes: ita ne gēme ledātur: medullāqꝫ ōnem erades: tum demū in se cōpositū colligabis: ita tamen ne gēmas alliges: in terrā deinde stercoratā depones: ꝛ rigabis. Adulta vitis uuas tibi sine vinaceis prestabit.

Uuaꝝ genera multa sunt. Aminea a regione. Aminei.n. fuere ubi oli falernũ: Appiana ab apio. Būasthba a simĩlitudĩe mãme bubule: Mareotis: precox nomētana: precia: psithia: lagea: que ⁊ leporaria dici potest. Sūt ⁊ alia plura: que enũerare longũ eſſz Uuaꝝ maturescētiuz vehementiores nigre: ideoqȝ vinũ ex his min⁹ iocūdum: suauiores albe: ūde vinũ gratuz fit. Inter oēs auctores ꝯuēit ficos ⁊ uuas bene maturas ceteris fructib⁹: qui crudi edunĩ minus insalubres eſſe: ⁊ sumpta ꝑma mēsa fere nō nocere Uua siqdez matura: ⁊ que decerpta diu: aut saltem dies q̄tuor pepēderit: ⁊ suauius ⁊ dulci⁹ edĩr. obesa enĩ refrigerat: neqȝ fastidiũ mouet. Recēs aūt deuorata: stōachuz: spiritũ: aluuz ĩflatiōe perturbat: capiti nocet: lethargiũ facit. Nō sunt vinacea dum commedunĩ dētib⁹ ꝯterēda. q2 ⁊ difficili⁹ coquūĩ. ⁊ deteri⁹ nutriūt. In vino dulci: ut fieri solet cōdite uue caput tētant. Pēsilib⁹ ꝓꝑie habētur: q̄ in palea seruātur: Sūt q eas in aceruo viaceoꝝ ꝯſernēt. verũ comeſſe caput ⁊ stōachuz ĩfestāt. Sistūt tñ aluũ ac sanguiem excreātib⁹ utiliſſime sunt. Uirides itez hoc modo seruabis. vuas de vite illesas accipies: et aquā fluuialē ad tertias decoques: quā ⁊ una cum uua ĩ vasculũ mittes bñ gypsatuz ne exalet. In locũ frigiduz: ubi sol acceſſuz hīe nō poſſit uuas repones: ⁊ qñ volueris virides iuenies. ipsaz vero aquā si voles ꝓ hydromelle egroto dabis. In ollis seruate: ac esui sumpte: stōacho auiditatē excitant. Extat ⁊ lābrusca: quā greci āpelosagriā vocant. cuius acina desiccata ad medelā seruantur. Paſſum optimũ sic fieri Colmella p̄cepit. Uuā precoquez bñ maturā legere: acina acida haud viciosa reiicere

que bona sunt i tabulatũ quoddaꝫ extẽdere: vinoqꝫ inspargere: seruata usui multis i reb⁹ esse ꝯsueuit. Passule vino lote: ꝛ pcipue q̃ sine viaceis sunt: ut corinthie, et narniẽses ãte ꝛ post cibũ sumpte: stomacho atqꝫ epati opitulãtur. Ex uua concocta i aheno sapa fit: ex puro ꝛ expresso musto i defrutariis vasis defrutũ. Mustũ.n. decoctũ defrutuꝫ vocat̃: ũde et defrutare mustũ coquere dicim⁹. Sapa tñ defruti vice nõnunq̃ꝫ utimur i ꝯmedẽdis pomis ac piris.

De Malis Punicis.

Sunt ꝛ mala q̃dã: qb⁹ ꝛ ãte cibũ ꝛ i cibo maxie vero cũ assis ꝛ frictis carib⁹ utũr. Ex his est malogranatũ: qđ ꝛ punicũ vocat̃: cui⁹ multa sunt genera. q̃ enũerare supuacaneũ nũc essꝫ. Sufficiat tñ de eoꝝ q̃litatib⁹ dicere. malo pũico vim stipticam inesse: oẽs fere medici una opione ꝯsentiũt. Quadrifariã tñ diuidi posse videtur. Dulcia.n. ꝯtĩere aliqđ caloris natura ipsa arguit: ꝛ ãte cibuꝫ commedẽda sunt: q̃ꝫq̃ꝫ ĩde inflãmatio q̃dam oritur: quaꝫ greci appellãt. Acida stõacho accommodata sunt: ꝛ urinã mouẽt: pulmonẽ refrigerãt. iecori blãdiũtur. Si mala ipa nimiuꝫ acida videbũtur emendari hac ratiõe poterũt. stercore suillo ꝛ hũano urinaqꝫ vetere radices arboris irrigabis: dulciorẽ fructũ inde postea sumes. Uiolentã mediã quãdã vim ĩter illa supiora sibi vẽdicant. Acerba pigmẽto qđ stõachũ vocat̃ magis apta q̃ꝫ esui sunt: tũc oris vicia nariũ: auriũ: oculoꝝqꝫ sanat. Recte igr̃ ĩdidere: q negarẽt pũico malo corpõa nr̃a nutriri: cũ eoꝝ usus medicie magis q̃ꝫ cibo ꝯuẽiat. Qui validi stõachi sũt ea tuti⁹ añ cibũ sumẽt: q̃ꝫ q ĩbecill'. p⁹ cibuꝫ vapões ad caput ascẽdẽtes repmunt. ꝛ fere vi coctõee hñt.

aut prelouinũ qđ i multis eduliis utimur reddunt. Postrẽo vero testa eiusdẽ mali sicca ⁊ in puluerem redacta multis incõmodis medetur: utpote aluo solutis si trita ex merore potui detur. Sanat ⁊ vulnera genitalibus ob calorẽ nata. ut mala punica diu seruẽtur i aquã feruentẽ merge: ⁊ stati leua ac suspẽde.

De Coctoneis.

c Octonea dici cũ de malis loquimur: ⁊ nõ coctona varrõis ac Pli. auctoritate mãifestum est. qui coctona iter ficus cõmẽorãt. Omitto eorum opinionẽ: qui ea cydonia a cydõe ciuitate crete appellauere: unde ⁊ cydõia spicula sunt dicta. Coctõia ergo siue cydõia vel citonia sunt vocãda: cruda ⁊ matura dysentericis et colericis ac sanguiem excreãtibus optie dãtur. aluo solutis nõ itẽ prosunt decocta: quia amittãt cõstringentẽ illã vim succi. Infusa preterea ex vino vel aceto stõachi dolore: ⁊ intestiorum fluore vexatis oportũissime cõferunt: fallũtque lãguentium desideria: quia ⁊ specie ⁊ gustu ⁊ odore cuiuslibet vini veteris similitudinem representãt. Seruari diu mala coctonea recẽtia hoc modo põt. Eligãtur sine vicio cũ ramulis ⁊ foliis condita in vas: ac melle et defruto suffusa diutius virida durabunt. Condiri etiã matura hoc modo possunt. Depilata ac in frustra cõcisa: nucleisque e medio sublatis i aquã celestem ponũtur: ubi tãdiu mutata tamẽ aqua relinqui debent: donec stypcitatem illã amiserit: eluceãtque tanquam cornea. Elixẽtur deĩde ⁊ semicocta ex aheno ablata i linteum albũ ⁊ mũdum super tabulã extendãtur: donec aqua exsiccetur. In cacabũ deinde cum melle posita tãdiu ebuliãt quousque oĩno coquẽtur Cocta rursum lĩtheo extẽdes: ⁊ fere sicca ad umbram

nō ī sole:ī ollaȝ repones: supīfundesq; mel bene de fecatū ꝛ tepidū. Hoc modo fere cōdiunt cucurbite: citra: mala medica: que vulgo narātia vocamꝰ: pira poma: qbus nōnulli arōata inspergi voluerūt: ut chariophilū: cinamū: gīgiber trita: ꝛ cribꝛata Malo peponū coste: ūde cōditura fieri solet: ī aceto macerātur dies q̄tuoꝛ: postea vero q̄ȝ in linteo aliq̄ȝdiu resederīt: mutato aceto iterū cocte: ac rursuȝ ī linteum extense: dōec refrixerīt ī ollā reponūtur: superfusoq; melle optīe seruātur. Hec ī p̄ma nīsa variis tēpꝛiobꝰ cōedi solēt. Hyeme citrū ꝛ narāciū: Estate cucurbita: pepōes: coctōea. Sed coctōeoꝛum hec vis est: ut āte cibuȝ sumpta aluū astrīgunt: ꝛ cōcoctionē ac lubꝛicitatē vētris tollāt. nisi bifariā diuisa nucleisq; exhaustis supinfuso saccharo coquantur. Tūc. n. desideriuȝ edēdi inducūt: ꝛ sumpta caput ebꝛietate defendūt. Post cibuȝ vero stōachum sigillāt: cōcoctionē adiuuāt: ꝛ aluuȝ mouēt: si auidiꝰ desumpta fuerīt.

De Citro.

Citrū vel citreuȝ Cloātius ꝛ maluȝ persicuȝ a prouīcia vocauit: At Uirgiliꝰ Hōeruȝ imitatus lōga periphꝛasi citrū circunscripsit. Felicis mali quo non p̄stantiꝰ ulluȝ pocula si quando seue infecere nouerce: Miscuerūtq; herbas: ꝛ nō īnoxia verba. Nēo. n. dubitat hoc de citro dictū: cuiꝰ varia hn̄tur gēra. Alia enī sunt: que sylua ꝯfinis mauritanie p̄ducit. Alia q̄ in Italia ꝛ media nascunt. Omniū tn̄ magītudīe potiꝰ q̄ȝ genere differētiuȝ eadē fere vis est. Odoꝛatissima. n. sunt: et vestibꝰ īteriectas tineas necāt. Unde ꝛ odoꝛata vestis citrosa a Neuio vocat. Gērantur autē in perside ōni tēpoꝛe alia enī p̄carpūtur: alia interī maturescūt. Putat

etiã i venẽis ꝯtraria ꝙ trita cũ vĩo purgatiõe viriũ suaꝝ bibẽtes seruãt. Nõ tñ una eadẽqꝫ virt⁹ ĩ oĩb⁹ citri partib⁹ est. Putamĩa enĩ calida sunt: qđ intus ẽ seĩacidũꝫ: ac ꝑ hoc stipticã vim hr̃e mãifestũꝫ est. Assis ꝛ calidis obsoniis adhibẽtur õni tẽpore. estate tñ p̃cipue: ꝙ bilẽ repmunt: sitĩꝫ extĩgunt: ꝛ desiderĩũ edẽdi ĩdũcũt. Multis egritudib⁹ citrea vis medetur. nã ꝛ p̃gnãtes mulieres a nausea vẽdicant. et tritũꝫ ĩ potione vini datũ: lieni ac q̃relis corpõis medetur. Sunt q citrũ tessalatĩꝫ ꝯcisũꝫ ex sale oleo et aceto cõedant. De malis citreis vł medicis: q̃ vulgo narãcia vocam⁹: eadẽ fere dici pñt. Ueruꝫ quia quedã dulcia: quedã acida sunt: vescẽdi ratio ex superiorib⁹ p̃ceptis repetat̃. Dulcia añ cibũ quo vis tẽpore sumpta stõacho ꝯueniunt. Nec non acida si sacchARO fuerĩt remolita: qđ fit sublato corio: detractisqꝫ mẽbranulis.

De Palmis.

Palma multis ĩ locis nascit̃: ut hodie in Italia in maritimis hispãie locis: ĩ affrica lꝫ cernere Sabulosa ac nitrosa terra gaudet: unde ĩ iude a ꝑcõmode nascit̃: fructũqꝫ uberiorẽ ꝛ suauiorẽ reddit. cui a forma oblõga: ꝛ ĩ medio dorsi quendã q̃si nodũ assumere dactili nomẽ ĩpositũꝫ arbitror: ꝙ digito sit ꝑsimilis. In aluo media fissura ẽ: quã ñnulli umbellicũꝫ appellãt. Inde spargi radicẽ: cũ plãtantur asserũt. Sine mare qui haud lõge plãtari debꝫ infecunda habet̃. Unde exciso mare statim sterilescunt. Nascũtur autẽ palmaꝝ fruct⁹ nõ ĩter frõdes sed ĩter surgẽtes ramos. Palme vis calida ẽ et humida: melior alba: qꝫ aut nigra aut rubẽs. depilãde mẽbranule sunt: q̃ carnẽ ab osse diuidunt. peuorate enĩ grauiorẽ cõcoctionẽ faciunt. Ossa iteꝫ auferẽda

ne Alexandri milites: qui auidius virides palmas cõmedentes strãgulati sunt imitentur. Dulciores enĩ ante cibum sumpti: et si facili⁹ cõcoquũtur: et aluũ mouent: spleni tamen ventib⁹ atq3 epati aduersantur: Palma (ut ait Gellius) tãte geerositatis ẽ: ut põderi non cedat: sed sursum vorsũ nititur. et ob eam rem victorie signũ habẽt: quoniã huiusce nature est: ut urgẽtib⁹ opprimẽtibusue nõ cedat.

De Mespilo.

n On fuit mespilus in Italia Catonis euo. Radices hec arbor pfunde et late agere dicitur. Hãc ob rem fere inextirpabilis habet. Gallica mespila ceteris pstãtiora sunt: quo semẽ austerũ qdẽ ac folia pprietate non carent. Ante cibũ sumpta mespila vehemẽter dissolutum stõachũ astrigunt fluxus alui in modicos fortissime reprimũt: ob frigiditatem et siccitatem. ventiũ dolorib⁹ medẽt. folia quoq3 ei⁹ et cortex: itẽq3 radices tunse et ĩposite feruori ac tumori subueniũt: sicca et trita cũ melle ad cicatricẽ vuln⁹ adducunt. Eo succ⁹ cum vino haust⁹: veneficiis potionib⁹ repugnat.

De Sorbis.

s Orbis triplex differẽtia ĩest. Alia.n: ut mala rotunda sunt. Alia turbinatiora: ut pira. Alia ouo figurã obtinẽt: Laudant a medicis sorba medicamẽto poti⁹ q3 cibi grã. Et ut alba adhuc et semicruda. stõachũ pgrauãt: ita matura fastidiũ pellũt. vulnera ĩ traneis innata deliniũt. Aqua vero in qua decocta sunt sorba potui data: cũ vini austeri fere cũ sapore naturam imitet: dysenterıcis medetur. Sorba sole macerata ac in sapa cõdita: ut coctõea et pira secundũ Catonẽ diu durant.

c Orna que Uir. lapidosa vocat: q foris paruz carnis: et intus plurimū ossis habeāt: ineer acina numerata sumpta i cibuz paruz alunt: tarde cō coquūtur: et aluuz astringunt. De Persico.

p Ersica tota asia nascunt: maxie vero i perside: vnde ad nos trāslata nomē hnt.: sero id quidez factū ē et cū difficltate. Uex postea ubiqz fere spōte puueniunt: fabulas mihi narrare videt: qui scribunt vēnata cuz cruciatu apud persas gigni et ob eā rē a Cyro inde ad Egyptios translata: ut quos armis vicere nō poterat: venēo saltē necaret. Cōfingunt itē quo res verisilioz videat egyptio sole et celo mitigata fuisse: Hāc autē opionē inuit Columella his carmib9. Et pomis que barbara persis Miserat (ut fama ē) patriis armata venēis. At nūc expositi paruo discrie leti Ambrosios pbēt succos oblita nocēdi. Addidit tn ut phana ē: ne oīno rē fabulosaz p historia credidisse videret. Gallica et asitica persica: q. nationū cognoīa hnt autūno maturescunt: estate precocia habētur. Dyrachina i precio āte alia sunt: Recētia seruari hac ratione poterunt. Optima eligito et mitte i muriā: postera die exime et pnrgabis diligēter: ac collocabis in vas fundens salē acetuz saturegiā. Persicox cib9 ppt huiditatē et frigiditatē stōacho iutilis habet. cito ei inacescit: atqz i phlematicos vertitur humores. Eorū usus quē negāt medici mēbra nutriri ad ephimeras iter facit. Matura tn āte cibuz sumpta appetētiā inducūt. urinā mouēt: aluū lubricāt: fetorez oris medētur. Sicca post cibum mādücata: et si nihil nutriunt stomachi tamen sigilla habentur: quod astringunt.

Sũt q dicant: statĩ p⁹ persica ante cibũ sumpta: vinũ optimũ ʒ bibendum esse: ne continuo putrefiant. Nõ improbatᷓ ẽt eoꝝ opinio q asserunt post cibuʒ comedenda persica tessellatĩ concisa: ⁊ in optimo mero remolita: q̄ os stõachi ⁊ superiora orificia refrigerant. Hoc ãt fieri dbet ubi ex assis cena precessit. Folia persici trita ⁊ ĩposita vẽtri lũbricos aut expellunt aut perimunt. Eadem sicca ⁊ in pluereʒ tunsa recẽtes plagas cruẽtoꝝ vulneꝝ claudũt. Nucle⁹ psicoꝝ cuʒ oleo trit⁹ capitis dolori medetᷓ.

De Oleo.

e Xigeret nũc mensaꝝ ordo: ut de conficiendis ac coquẽdis pulmentis ratio preberetᷓ. Veruʒ cum omnia fere obsonia mixta sint de q̄busdã simplicib⁹ ad hãc rẽ ptinẽtib⁹ pri⁹ dicẽdũ est: ac pmũ de olea atqʒ oleo. Oleaꝝ genera sunt plura. Conditiua: pausea: radi⁹: borchites: q̃ d oliuitate optĩe conditᷓ: (ut ait Varro) salentina: termucia: cõditiua grãdior est ⁊ esui optima: ut nunc bononiensis: ⁊ placentina: acerba scinditᷓ vtrĩqʒ gladiolo: ⁊ in frigida aq̃ tandiu materatᷓ: donec amaritudo cũ pinguedine euanuerit. In seriam deinde aut in ligneũ vas reposita superfusa aq̃ cũ sale ⁊ feniculis decocta ad temp⁹ seruatᷓ. Comeditᷓ cũ piscib⁹ ⁊ carnibus assis: ut vel fastidiũ leuet: vel desideriũ inducat. Difficilis concoctionis est: ac parui alimenti: hũores generat crassos ⁊ glutinosos. Sumpta externa mẽsa exalationes ad caput reprimit. De reliq̄s commodi⁹ fiet oleum: trampeto vt a q̄busdam solʒ vel mola: qd vtili⁹ est: vel solea qd difficili⁹. In ficis reponitᷓ oliua: plerisqʒ subiicitᷓ exprimiturqʒ tãdiu: donec sãpse aride nil ãpli⁹ pstãt. Id olei: qd primum

exit:si nõ ex fracescẽtib⁹ oleis ⁊ nimiũ matis ac ꝯca
lefactis fuerit:suaui⁹ esui ẽ. Hᵒ Pli. omphacinũ vo
cat. enĩ uuam ĩmaturã greci appellãt:qð ge
nus olei ad frigitatẽ ⁊ siccitatem tẽdit. Seruare oli
uas virides:ut quouis tempore oleum facias: hoc
modo poteris. Oliuas de arbore sublatas:ĩ mel de
merges:auferesq; tales quo vis tẽpore q̃si mox de
arbore redẽptas:de qb⁹ si voles oleũ viride facies
At qð ex maturis exp̃mitur:⁊ si pinguis ⁊ g̃uioris
odoris ẽ:tñ utili⁹ omphacio ꝓpter tẽꝑatas q̃litates
habeť. Ad caliditatẽ.n.et hũiditatẽ tẽdit. Uendicari
tñ a nimia pĩguedĩe oleũ sale illitũ potest: grati⁹q;
fiet subtracta e fundo dolii amurca. Oĩs enĩ feces
olei ac vini ad fundũ tẽdunt:ut mellis ad summũ:
unde ⁊ oleũ meli⁹ ĩ summo:q2 exalatões amat. vi-
nũ ĩ medio:mel ĩ fundo ẽ ꝓcul õni fece. Olei vis est
corp⁹ tepefacere:qua re cognita: Hãnibal ĩ rõanos
ducturus acies:ad trebiã frigida hyeme corpõa ni
litũ ad lenitatẽ ⁊ robur ĩunxit ⁊ vicit. Cõtra algões
oleũ mirifice iunat. Potũ ieiuno stõacho:aut lũbri-
cos ĩterficit:aut e vẽtre pellit. Preťea vero ꝯtra ve
nenũ ꝓ ãtidoto habeť: Ex aqua.n.calida potũ:või-
tu venẽa fugat: Sũt ⁊ alia plura gẽra ficticii olei: q̃
cõsulto pretmittũtur:quia nihil ad rẽ nr̃am faciũt.

De Melle.

m Agna apib⁹ cura ⁊ sollicitudo ꝯficiẽdi mellis:
⁊ cere ĩest. maior ꝯseruãdi. Unde Maro recte
eas parcas appellat. Nõ.n.liguriũt ut musce Castis
sime p̃terea hñtur. Jnqnatis enĩ locis: aut q male
oleãt nulla apuz assidet. Tã qui olet unguẽta q vio
lẽtia ⁊ recẽti cõcubitu fetet. q̃z q aleũ:redolẽtia sapit
p̃ũgitur:⁊ ab aluearibz q̃ ab aluo secũduz Uarronẽ

ſunt dicta: facto agmine fugaṫ. Legē hn̄t ad ſiłitudinē optimi p̈ncipis: ad quē oīa deferūtur. Hoc p̄cedēte aut delato ſe neqt volare: de loco ad locū ꝓficiſcuuṫ. Caſtra hᵒ eſt aluearia ponūt. Apibꝰ naturale pabuluꝫ eſt roſa: ſerpilluꝫ: apiaſtruꝫ: papauer: faba: lens: piſum: ocimū: cytiſus. Ex his. n. rorē matutinū: unde mel ꝛ florē: unde cera ꝯficiṫ colligunt. Optimū tn̄ mellificiuꝫ ē: qđ ex thymo fit: et ob hāc rē ſiculū mel ꝛ atticuꝫ palmā fert: ꝓp̄ꝛ thymi abūdātiaꝫ ꝛ ſuauitatē. De melle pōtico ꝛ hiſpāo: ī quo veneni vī ineſſe qdā auctores ſcribūt: nō attīet dicere. Jd. n. q̄rimꝰ: qđ ad voluptatē facit. Mel ſoluꝫ ē: qđ ī ſummo fecē expuit. hoc quo g̃uiꝰ eo meliꝰ ē. Mel ꝯtra vinuꝫ laudaṫ: hoc qđ vetꝰ ꝛ hūectuꝫ: illđ qđ recēs ꝛ calidūꝫ ī p̄cio ē. Decoctuꝫ crudo melius habeṫ: neqꝫ. n. adeo inflat: aut p̄cordioꝝ dolores ac bilē auget. Eſtiuū autumnali meliꝰ ē. Corporibus frigidis ꝛ huīdis ꝯuēit. multis egritudībꝰ medetur Corpora putreſcere nō ſinit. Jn cōditura maloruꝫ: cucurbitaꝝ. citroꝝ: ꝛ nucū optimuꝫ habeṫ. Oris de ſideriis ꝛ ī multis obſoniis facit ſatis. Ex hᵒ oxymel ꝛ hydromel: quā eādeꝫ vł aquā mulſaꝫ licet appellare ꝯficiṫ: que tuſſiētibꝰ pcōmode daṫ. Mulſum ego fieri etiā ex vino ꝛ melle teſte Plinio crediderim.

De Saccharo.

[S]Acchaꝝ fert nō arabia ſolū ꝛ īdia: ſꝫ creta ꝛ ſicilia: qđ Pli. mel ex harūdībꝰ collectū vocat. Fragile id qdē dū teriṫ aut ſubiiciṫ dētibꝰ. hᵒ certe q̄nto cādidiꝰ: tāto meliꝰ. qđ ꝓfecto ex lōga deputatōe fieri ꝯſueuit: ūde ꝓbabiliꝰ ter aut eo āpliꝰ īcoctum diciꝰ. Calida eſt eius vis ꝛ humida: hoc fit ut bn̄ nutriat. ſtomacho proſit: eius exaſperationes (ſi qua inſint) leniat.

Hoc ut arbitror veteres ad medicine usuз tãtũmodo vtebãt. Et ob hãc rẽ nulla ĩ obsoniis eoꝝ de saccharo fit mẽtio. Caruere illi qdẽ magna voluptate cũ nihil ex his q̃ esui dãt tã ĩsipidũ sit qđ saccharuз nõ ꝯdiat. Hĩc natũ ẽ illud crebra vsurpatiõe ꝓuerbiũ. Nullũ gen⁹ edulii addito sacchаro ĩsipidi⁹ reddi. Liqfacto hoc amigdalas ꝑmolitas aqua mũdas nucleos pineos auellanas coriandrũ anesuз cinnama atqз alia plura ĩ bellaria redigim⁹. Trãsit tum saccharũ fere in eoꝝ qualitates: qb⁹ ĩ cõfectione adheserit.

De lacte.

Lac ego deriuatũ puto: primũ quod ex fetis aĩalib⁹ mulgetur colustꝝ appellatur. Id ãt ideo abiicit: quia lactentib⁹ nocet. Sunt q vĩ lactis tẽpatã putẽt: ꝙ ad frigiditateз ⁊ humiditatem parũꝑ declinet. Et ob hãc rẽ lac bene nutrit mľtũ sãguis generat: cũ sãguis sit ex vberib⁹ ⁊ mãmis exp̃ssus: cerebꝝ fouet: stõacho ⁊ pulmoni prodesse: geniturã auget ĩter oẽs medicos cõstat. Nõ idẽ tñ ex oĩb⁹ aĩalib⁹ mulget lac. Omitto muliebre: quo ĩ medicina tñ vtimur. Talẽ ꝓpe uiз lac habet: qualẽ aĩal: vnde mľgetur. Optimũ caprinũ habet: ꝙ stõachũ adiuuet: epatis oppilatiões tollat: aluũ lubricet. In secundo loco erit ouillum. In tertio bubulũ. Meli⁹ vere q̃з estate: rursũ estate q̃з autũno: aut hyeme. Stõacho ieiuno ut exit ab vbere uľ tepidũ bibẽdũ ẽ: ⁊ tãdiu a reliquo cibo abstinẽdũ dõec ĩ stõacho resederit. Coagulatũ ac pria mẽsa haustũ uere ⁊ estate min⁹ nocet. Nã post cibum sumptũ (vt fere solem⁹) aut statĩ putrescit: aut secuз alteꝝ cibũ ĩcoctũ ad ima trahit. Quiescẽdũ ẽ itẽ post q̃з ꝯsũptũ ẽ: ne ĩ stõacho qd ex agitatõe fit coacescat

Inbibitum aut cum sacchato aut melle: a putrescē-
tia ꝓhibet. repurgato ⁊ ieiuno stōacho bibēdū dixi:
q2 in eos humores: quos pncipes ī cibi receptaclo
depꝑhendēt: facile ꝯuerti solet. A nimio lactis usu ca
uēdum tñ est. nam ⁊ aciē oclorū hebetiorē reddit: ⁊
calculos ī renib⁹ et vesica generat. Sero capno qđ
ex lacte sublato caseo fit: ꝓ medicīa utūur: qꝛ epar
⁊ sanguiez refrigerat: qꝛ pharmatis viā ad purgan
dū corpus faciat.

De Caseo.

e Et si caseo ī tertia mēsa vescimur: tñ hoc loco eius vis explicāda fuit. cū ex lacte: de quo nūc dictū est: fiat. In multis ēt eduliis ꝯficiendis hoc crebro coqui utāt. Coagulatū lac nō mlto coagulo: ne case⁹ (ut ferè semꝑ ꝯtīgit) acorē ꝯcipiat manu factoris. ⁊ qdez nō macilēta ⁊ calida: sz sub pingui ⁊ tēperata ī pilā: redactū ex abeno ī formas vl calathos vel fiscellos rpōatur: exꝑmatq3 tādiu: donec sex pēit⁹ exierit. Salit⁹ case⁹ ī locū fumo aliqn tulū obnoxiū rpōatur. ubi salē ꝯcepit: ⁊ etatis aliqđ adept⁹ erit: esui nō incōgrue dabi. Caseo dignitas a locis ⁊ pecorib⁹ accessit: ut de lacte dictū est. Duo sunt hodie casei gēra ī Italia: q̄ de pncipatu ꝯtendūt: ut marceolin⁹: ita eni betrusci vocāt: qꝛ mense martii factus sit ī betruria. ⁊ parmēsis in cisalpinis quē eūdem maialez a mense maio licet appellare. Qualitas casei ex etate depꝑhendit. Recēs algidus est ⁊ humectus: salitus ⁊ durus calid⁹ ⁊ siccus. Recens case⁹ bñ ac multū nutrit: calorē stōachi reprimit: sanguīem excreātes adiuuat. phlematicis omnino nocet. Uet⁹ difficile ꝯcoqtur: pax nutrit: stōacho ac vētri aduersat: bilē facit: podagrā: dolorē latex: harēulas ⁊ calculos gērat. sumptū post cibum

quantuz vis pax:cū os stōachi sigillet: ⁊ fastidium pinguium edulioꝝ tollere: ⁊ coctiōi ac capiti ꝓdesse aiunt. De recocta.

C Ublato ex abeno caseo:serꝝ tādiu lēto igē ꝯcalefacius:donec ad summū id piguedinis natauerit:qd reliquū casei fuit.recoctā id rustici vocant ꝙ ex lacte secūdo ꝯcalefacto colligaᷓ.Cādida ē: nec gustui īsuauis Insalubrioꝛ recēti ac medie etatis caseo hētur.melioꝛ tn̄ hētur vetere:⁊ nimiū salito.coctā siue eādez recoctā libȝ appellare:mltis pulmentariis herbaceis p̄cipue coq admiscēt. De butyrō.

b Utyrū ex lacte hoc mō fit.Emulctū lac ex mltralibꝰ ī vas eneū:qd ab imo coarctatū sursuz voꝛsuz ī latitudīem cāpane surgit diligēter ꝑcolaᷓ.Ex qete ⁊ hūiditate nocīna ī suꝑficie piguitudo lactis natat:hāc rustici pānuz vocāt:qua leniter cocleare satis magno ī vas oblōgū īvergn̄t:rutabuloqȝ tādiu miscēt:donec ī massaz r̄degerīt:qua ablata ⁊ ī fer uis repōita ad tēpꝰ:adipis aut olei vice:ī qbusdā obsonus utūtur:fere oēs q septētriōalem et occidētalē plagā īcolūt:ꝙ oleo īdigeāt:quo calide ⁊ tēꝑate regiōes abūdare ꝯsueuerūt.Butyrū calidū ē ⁊ hūiduz:coꝛpoꝛa admodū nutrit ⁊ obesat. Eius tn̄ freq̄nti usu:⁊ stōachꝰ lediᷓ:⁊ fomēta ꝑphlematice egritudini p̄paraᷓ.Datū ī cibum cū mūdis amigdal ⁊ saccharo:pituitā digerit.⁊ tussiz frigidā ac siccaz tollit:Illitū vulneribꝰ ex venēosis aīalibꝰ potuzqȝ ātidoti ⁊ tyriace vices p̄stat. De ouo.

o Uū qd grecī dicūt mltiplex ē:⁊ ex volatilibꝰ fere oībꝰ nasciᷓ:q̄ oua pariāt esui accōmodata:sunt āseres anates pauōes struchii ⁊ gallie:sȝ gallioꝝ melioꝛa ac salubꝛiōa sunt.maxie si ex

gallo ꝯcepiut.que vō aut ex vēto zephyro:ut quidā volūt:aut ex ꝓpria libidīe ꝯcepta:ea minꝰ sapiūt:ac feture oīo īutilia sunt. Duoꝝ vis tēpata ē: ⁊ ob hāc rē bn̄ ac multū nutrire medici aſſerūt. Ouū bifariā dīdit:ī alborē ⁊ vitellū.albor ad frigiditatē:vitelluz ad calidıcatē tēdit. Alborē ī purgādis vulneribꝰ:in ꝯſtrigēdis q̄ laxa sunt:ut ī ꝯdituris quoꝝdā edulio rū:ac bellarioꝝ utūr. At vitella maxīe vo r̄centia: ⁊ q̄ ex gallia pdice phasiāo sumūt nō nimiū īcocta (sorbilia.n.vebēt eſſe oua) cor fouēt ac mēbra nutri unt. In sanguīez.n.purū:⁊ q coardeat ꝯuertūt. q̄re q inānitate laborāt:hoc cibo repurgato pus stōacho: q facillie ī alios hūores ꝯuertit:crebro ī pma mē sa utātur. Medet ⁊ hic cibꝰ tuſſi: exaſpatis arteriis: vocis raucedini:⁊ sanguīez excreātibꝰ. Oua ex ace to ꝯcocta:cū magis tēpata sint:stipticaqz fiāt:vētrē ꝯstrigunt:ardores vrine:renū ulcera:ac vesice mi rifice tollūt. At q mlto magis si nup nata:ac cruda excuſſo albamēto veglutieris. Sapidioā eo magis sunt oua:quo ex gallis pīguibꝰ:nō macilētis.ex ve pastis triticū:hordeū:miliū:pānicū:q̄z herbas sunt nata. Hyeme paleis:estate furfuribꝰ oua p̄cōmode seruāt. Que ī aceto macerata sunt:ut ait Pli. facile illesa p anulos trāsmittūtur. Dura celsus affirmat valētiſſime marie ēē:⁊ ob hāc rē tarde ꝯcoq. Quibꝰ ī eduliis coqui ouis utātur:suo loco postea vicetur

De Succidia.

Suilla caro adeo hūida ē:ut seruari nō nisi mlto sale poſſit. Aīal hꝰ edaciſ simū ē.⁊ hāc ob rē sanguīe mltū ac calore abū dat.uligiosa loca:ubi volutet libēter īcolit ad repri mendū calorez:quo maxīe luporum ventes exagi tantur; vum suillam carnem semiviuam lacerant.

Ad flumia igit tale aial deferūt: quo feruor ille ex
tinguatur. A nullo brutorꝝ pinguedine superatur. Affir
mat Uarro se i arcadia vidisse suem: q̄ pre pingue-
die: nō modo surgere nō possꝫ: sed ne amouere qdē
soricē: qui exesa ei⁹ carnē: nidū fecissꝫ: ac mures pe
pisset. Sus ubi ānicula ē: quatuor mēsib⁹ vētrē fert
binis nutricat. Porcelli adhuc lactētes nefrēdes di
cūtur: ab eo ꝙ nōduꝫ fabā frendere pńt: id ē frāger
Ad ānuꝫ ubi vēńit: porc⁹ saliture nō incōgruit. pri-
die q̄ꝫ occidat: potiōe ꝓhibere oportet: quo sit eius
caro siccior. deīde diligēter salire: ne fracescat ⁊ vi
etum sapiat. neve tinea ⁊ vermib⁹ ledat. Dū salsu-
rā facis: i fundo dolii aut serie salē sternito: frustra
deīde ponito: cutis deorsuꝫ spectet. Tādiu caro in
doliis ꝑmaneat: quoad salē cōcepit. In carnario de
inde: quo fum⁹ penetret suspēdat. hīc sumes laridū
pro tēpore: hīc pernā: hīc petasonē: hinc sumen: hīc
glādiuꝫ. quare nō imerito rustici salsaturā succidaꝫ
vocitarūt: quod īde succidi ad esuꝫ multa possunt:
ut ex horeo fit: quē eūdem secundā succidi diem ru
stici appellauere. Colligūtur itē multa ad pulmēta
ria ex porco nuper ceso: ut adeps. Caro suilla tā re
cēs q̄ꝫ salita: ⁊ si gustum titillat: ꝑniciosa tā oīno est
ac mali succi: (ut ait celsus.)

De Liquamine.

Liquamē ex adipe porci: atqꝫ ansexꝫ hoc modo
fit. cōcisuꝫ minutim ad carbōes ignitos in caca
bo pones: ne si ad flāmaꝫ suspēderis fumū ꝓcipiat.
tātumqꝫ salis indes: q̄ntuꝫ satis esse putabis. Lique
factuꝫ anteq̄ꝫ refrixit in ollam repositoriā colabis:
reponesqꝫ ad usuꝫ: ut ubi voles eo uti liceat. Fit itē
liquamen ex anserina ⁊ gallinacea adipe.

De Omento.

o Mentū adipem illū esse ānuit Celsus: q intestinis adheret. Testiculi īquit simile quiddaz medullis hn̄t: carēt sanguīe ⁊ ōni sensu. Tunice eoꝝ preseferūt. Eo deuoluūt plerumq3 aut omentū aut intestinuz. Hoc gen⁹ morbi greci vocant apud nos indecoruz: sz comūe his hirnie nomē est. Affert dolorem ⁊ scroto: ⁊ inguinib⁹ ⁊ abdomini. Fuere item q dicerēt omentum esse pingue durū. Macrobi⁹ vero omētum carthilagini persimile esse dicit: qd̄ quidē impositum ossi cruciatum: dum sectionē importat sentit. Quod cerebrū inquit tactu suo hoīem torquet: vel freq̄nter interimit non suo sensu sed vestitus sui: id est omēti hunc portat dolorez. Ex hoc fit gen⁹ pulmēti: qd̄ omētuz vocat.

De Abdomine

a Bdomen qd̄ greci vocāt: ventris pars illa ē: que ab umbilico ad inguina inter carthilaginē ⁊ pellem ducit. Pingue id qdez est Satyro teste. Mōtani quoq3 vēter adest abdomīe tardus. Celsi verba hec sunt. Interdū.n. vel ictu aliquo vel retento diuti⁹ spiritu: vel sub graui fasce interior abdominis mēbrana supiore cute integra perrūpitur. Erit igr̄ abdomen: ex quo sumen fit: qd̄ idē vulua appellat. nec obstat id etiā turgētib⁹ porce papillis fieri: cū circa abdomē māme sunt. De lucanicis ⁊ reliqs pulpamētis: que ex suilla carne fiūt suo loco dicet.

De Aceto.

a Cetū ex vino fit: si vas fuerit vacuū ⁊ nō clausuz. Aer.n. ex vacuo elicit potētiā ei⁹. Nā cū vinū semia caloris ī se habeat: ac vapidū fiat: trāsit ī viciū: qd̄ acetuz dicit adeo frigidum: ut ante

omnẽs humores flãmam extinguat. Et quod mirũ videri potest: saxa q̃ ignis nõ coxit infusum: statim rumpit. Quod Hãnibal ad taurinos saltus ĩ diffici li alpium trãsitu fecisse legit̃. Uarie sunt auctoꝝ sen tẽtie de aceti qualitate. Ex calidis enĩ ⁊ acutis par- tibus quidã acetũ ꝯstare dicunt: quod ex intensa ip sius siccitate dep̃henditur. Quidã vero pl⁹ frigidi- tatis ĩ se q̃ȝ caloris hñe hac ratiõe ꝯfirmãt: ꝙ bilem ꝙ sanguinẽ reprimit: ꝙqȝ etiã pituitã vehemẽti a- core incidit. Aceti variã vim ex hoc dep̃hendimus ꝙ reb⁹ frigidis mediocrit̃ additũ: frigidiorẽs eas r̃d dit. si calidis calidiores. penetrãdo. n. quod ei⁹ ma- xime ꝓpriũ est qualitates ĩ reb⁹ (ut dixi) auget. A- cetũ ⁊ si melãcholicis: lippiẽtib⁹: ac dolore articulo rũ laborãtib⁹: paraliticis: spasmaticis ꝓpter viam: q̃ȝ malis humorib⁹ ad neruos ⁊ iũcturas facit: ob- est plurimũ. moderate tñ sumptũ stõacho prodest: eius ardores ꝯpescendo: ac desideriũ edẽdi instau- rãdo. hinc fit: ut in cibis prime mẽse eo plurimuȝ u tant̃. Potũ ac supinfusum morsui venẽatoꝝ aĩaliuȝ mirifice adiuuat. Pestilẽti anno: hoc uti in obsoni is ac odoratoꝝ vice id pulsib⁹ ac narib⁹ admouere domiciliaqȝ huectare iubemur. Tollitur aceti fri- giditas ⁊ vis nimia: si cum passulis decoctũ fuerit. Liberatũ acerrimo podacre dolore. M. Agrippam supremis suis annis ferũt demersis ĩ acetũ calidũ pedib⁹. Ex aceto ⁊ melle oximel fit: ut alia multa.

De Acore.

q Uod agrestã vulgo dicũt ⁊ omphaciũ Pliniꝰ: et acorem Macrobii auctoritate dixerĩ. Om phax. n. (ut dixi) uuã adhuc acerbã significat. Quar̃ igr̃ magis appellẽ oleum ex bacca ĩmatura ompha

tiu3 q̃3 agrestã:que ab omphace fit:nõ satis video. Acorẽ vero ita Macrobius exprimit:Acetũ acerbi⁹ acore est:cui⁹ vim acresta vehementiorem esse constat:que temperatius stomachi compescat ardores:nec ita corpus emaciat:ꝛ dissoluat: vt acetũ solet. Acor residenti stomacho ꝛ estuanti ac sitibũdo epati mire prodest. Hoc ꝛ contra venena:ꝛ ĩ cõdiendis obsoniis commode ꝛ salubriter vtimur.

Liber tertius.

n Uces eas esse:que foris duro tegũt cortice:intus habet quod esui est:satis cũ de pomis loqueremur diximus. De generibus tantũ nunc dicendum videtur:ac primuȝ de iuglande:que vł a iuuando ꝛ glãde dicta ẽ: vel ꝙ sit iouis glans:eandeȝ greci basilicam vocant. Habet eniȝ hoc genus arboris nuces:que sũt suauioris sapore:q̃3 glans est. Unde ꝑ exochen nuces tantũ epitheto adiecto pronunciamus. Affirmat Plini⁹ grecos nuces iuglandes a grauedine capitis vocitasse Ait eniȝ arborꝫ ipsarũ foliorũq3 uirus in cerebꝝ penetrare:sed ad cibuȝ nuclei faciunt. Sunt auteȝ recentes tussientibus inimice. Edẽ presunpte cũ ruta ꝛ sale:contra venena ꝛ pestilenteȝ aerẽ Mythridatis auctoritate mirifice iuuant. Ualent iteȝ nuclei a ieiũo ꝑsumpti ꝯ rabiosi canis morsuȝ. Putamẽ nucis cõbustũ tritũq3:ac ex oleo aut vino capiti infantis illitũ:alopeciã tollit ꝛ capilluȝ nutrit. Musce (ut ait Columella) ab auribus canũ arcẽt:si aures amaris nucũ corticibus illite fuerint. Ex nucleis multa edulia fiunt:precipue vero aliatũ:quo vna cum annosis ac pinguibus carnibus ad tollẽdũ fastidium:

Nux.

Juglans

ad excitādū desideriū vescimur. Ad hoc tundendū desudat. F. noster rusticell⁹: adeo ē aleati cupidus.

De Amigdalis.

a Migdalū p fructu variare gen⁹ repperi. nā et generis feminini ꝛ neutri legr̄. Neutꝝ ego analogia mot⁹ pnūciauerī. Amigdal⁹ que greca nux ꝛ lōga nr̄is appellat̄ circa calendas februarias seri debꝫ: qꝛ pma gemascit. Ei⁹ fruct⁹: qđ amigdalū vocat̄. qꝛ prim⁹ ē auide nimiū a plerisqꝫ cū folliculo deuorat̄. hic crebri dolores capitis ac grauedines oriūtur. Sicca vero ꝯtra ebrietatē valent: si ante vinum qnqꝫ sumātur. Ex his iflāmatōes oriri illo argumēto dep̄hēditur: quod vulpes deuoratis amygdalis moriūtur: nisi aquā i pximo habuerīt. Oleuꝫ in quo decocta sunt infusuꝫ capiti: caducos et lethargicos excitat. Ulcerib⁹ iveteratis ac caninis morsib⁹ trita cum melle subueniunt. Renuꝫ dolores ex aqua pota extingūt admixto modico passo: quod solet potiōis amaritudiem lenire. Amara eni medicie magis: q̄ꝫ esui sunt accōmodata. Dulci oribꝫ ꝛ ꝯfectis: ꝛ seorsuꝫ in secunda ꝛ tertia mensa vescimur.

De Auellana.

n Ucem auellanam: seu pnesticaꝫ: quā greci pōticā vocāt: ex corylo nasci manifestum est. Hec in cibo sumpta ob ei⁹ caliditatē cōmixtaꝫ siccitati: capiti dolorē iniiciunt: inflāmatione stomachū exagitant: corpus tamē maxime nutriunt. Toste distillationibus mitigandis vtilissime sūt. Trite ac ex aq̄ mulsa pote ēt vetustissime tussis molestiam sedant ex axungia uel adipe contrite: ꝛ alopeciis illite capilloꝝ danina restituunt.

De Nucibus

e X nucibus pineis: que resinaꝫ habent distra-

ctis pinei nuclei eliciuntur: qui in cibū sumpti humo res optimos gignunt: sitim sedāt: stomachi dyscrasiam tollunt: vrinā purgant. Nuclei cuz vuis passis frequentius sumpti venerem etiā iacentez excitare creduntur: eandez viz habent ⁊ cuz saccharo conditi. His crebro nobiliores: ac diuites tempore ieiuni in prima ⁊ vltima mensa vescūtur. Liquatur saccarum cui pinei inuoluti cuz trulla in pastilli formā rediguntur. His addūtur bractee auree ad magnificentiaz credo ⁊ voluptatez.

De Castaneis.

c Astaneā: que heradeotica vocatur īter nuces Uirgilius numerat vno carmīe. Castaneaqz nuces mea quas amarillis amabat. Generat ⁊ hec ex oībus que esui dantur robur in membris ⁊ viz: sed difficillime coquntur: maxime vero a phlegmaticis: nisi cuz saccharo: ⁊ melle fuerint in cibuz sumpte.. Elixe vero ⁊ adhuc calide mane ante cibū cum melle date tussientibus prosunt. Torenť item ad flāmaz in patella perforata: nec eius suauitatis sunt: nec nutrimenti: cuius habentur sub carbonibꝰ lento igne decocte. Has suauius edemus cum caseo' ī tertia mensa. Interior castanee: membrana q̄ corticez fructūqz disterminant ad tertias ī aqua decocta ac potui oblata: mire aluum fluentem refrenāt.

De Siliquis.

s Ilique q2 duꝫ hn̄t corticē: nō īmerito nucibꝰ ānumerāť. Hoc nomē eas adeptas puto: q2 siliqs fabe ⁊ lupini: ⁊ si maior sit psilis apparet: carobas vulgo appellamus: Que si recentes fuerīt stomachum ledunt: aluuz soluunt. Edē siccate ī cō trariuz agunt. Cibꝰ eaꝝ vrinaz ciet: ⁊ ad stomachi

dolorē non leue p̄sidiū est:si terne in sextario aque ad dimidias coquātur: ijsq3 succus p dies quinq3 cōtinuo hauriat̄. Galien⁹ tn̄ de siliqs pessime sentit φ uix coquātur: 7 vētrem strīgant: 7 humores noxios augeant. Affirmat valeri⁹ flaccus viterbiēsis medicus nostra etate egregi⁹ siliquas in tertia mēsa sumptas vetare: q̄ minus vapores antecepti cibi caput petant.

De pistachiis.

p Istacia auellanis sīlia sunt: his medici ī pharmaciis vtūtur. Eosde3 fere vsus hn̄t: quos nuclei pinei: preterq̄3 ad serpētū ict⁹. Austere .n. 7 stiptice virtutis sūt. Ideoq3 ēt stōacho acōmodata creduntur: maxime tn̄ cōstat ea 7 thoracis: itēq3 pulmōis ac iecoris vicia purgare.

De Pipere.

a Romata: qbus ī pulmētariis utimur: m̄ltifariam hn̄tur: 7 oīa qdem prius ab externis ī nostrā p̄uīcia3 importata. Ex arborib⁹ hec fere colligūtur: ut piper qđ ī frōte caucasi loco solib⁹ opposito ex arbore iunipis nostris assimuli nascit̄. Distāt autē piperis semia a iunipo paruulis siliqs: quales ī ipis fasceolis videm⁹. He pusq̄3 desiccāt̄ decerpte ad solēq3 toste: faciūt qđ piper lōgu3 vocat̄. Paulati3 vero dehiscētes ob maturitatē ostendunt cādidū piper: qđ deīde tostū solib⁹ calore magisq3 mutatur. Est 7 quoddā gen⁹ piperis: quod p̄pt̄ celi intēperiem carbūculat. Id ex oīb⁹ asprimū ē leuissimūq3 7 pallidū. Grati⁹ quidē nigrū habetur. Leui⁹ utroq3 cādidum. Nascit̄ piperis arbor in arabia solū: 7 troglodytica. vex hodie quoq3 ī Italia myrto nec ab similis amaritudīe: fructū facit min⁹ decoctu3: Est āt piper calidū 7 siccū: 7 ob hāc rē stōachū 7 hepar ꝯcalefacit. Bilosis nocet: vētu3 ex aluo re-

soluit & pellit. urinam ciet. Eius vero usus in hyeme magis q̄z i estate laudat᷑. De Cariophilo.

c Ariophilū fortassis dicitur In india nascitur: granis pipis assimil̄e videt᷑: nisi q̄ grādius aliquātulū & fragilius ē. Arbor eius folia hn̄s parua dēsaq3: in ramos triū cubitorum consurgit: cortice pallido: radice lata lignosáq3. In virtute etiā ferme idē cū pipere est. hepati tamē minus nocet: q̄z piper. ac vim cōtra venena habet.

De Cinnamomo.

d E cinnamomo: que Herodotus narrat fabulosa sunt ac falsa. Nascitur aūt ī ethiopia: cuius frutex situ breuis est: ramo humili ac represso: cum nunq̄z ultra duas ulnas ascēdat. Quatuor digitorum crassitudiēz hz. Nascit᷑ aūt i vepribus dumisq3: & ob eā rē nō sine molestia colligit᷑. Cinnamomū virgulti cortex est: cuius p̄cipue bonitas ī summo ad lōgitudinē palmi tenuissimis partibus habetur. Secundas partes tenet: sed breuiorī mēsura: que huic ppīqua. Uilissimū: qđ radicibus pximuz. Radicē eius magni pōderis dicataz in templo capitolini Iouis & pacis: a Uespasiano impatore vidisse se asserit Plinius. Cinnamomi natura calida est & sicca: cōcoctionem facit: stōachum atq3 hepar vi & odore iuuat. Cinamomū idem esse cinnamomo crediderim. In illo eniz meo iudicio facta est ut metrū syncope.

De Singeberi.

g Ingeberis virtus calida est & sicca: licet aliqua ex parte ad corruptionē tendat: cū putrescat: ut lignuz tinea corrosuz: stōacho frigido succurrit. eius nimiā uliginē ex esu fructuū viridiū ptractā desiccādo. Cōtra venēatorum morsus p ātidoto habet᷑.

De Nuce Moscata.

n Ux quā pigmētarii moscatā appellāt: calida ē ꝛ sicca. Corp⁹ hūanuȝ vi sua ꝛ odore adiuuat ocloꝝ aciē hebetatā acuit. vomitū sedat. appetētiaȝ inducit: stōachū atqȝ epar fouendo. Hec omīa que aromaticā vim hñt: integra ꝛ tonsa seorsum aut mi ꝑtim esui hoīum vehemētꝑr sunt accōmodata.

De Croco.

a Romaticis nō iiuria crocum (qđ gen⁹ variat) addiderim: cū eoꝝ virtutes colore: quo sepi⁹ ornātur: ꝛ sapore: ī quo nō paruȝ viriū inest auge at. Crocū siluestre: ꝛ satiuū habem⁹. Radices habȝ bulbo assimiles. eiusdē tñ vbertatis ꝛ gr̄e nō ubiqȝ est: Prima nobilitas cilicio ascribitur: ꝛ ibi in tauro mōte: ꝛ in timolo: secūda lycio: tertia italico. Adul terat̄ tamē ubiqȝ. Optimū crocū ubi manu tangitur ac si fragile esset crepitat. Altera probatio. si manu prolatū ad ora fuerit: leniter faciē atqȝ ocl'os mor det. Optimū ubiqȝ qđ pinguissimū: qđqȝ statim re dolet. floret vergiliaꝝ occasu: paucis dieb⁹ flore et folio viret. Bruna colligitur: siccatur umbra. Croci moderat⁹ usus: cui⁹ vis calida ꝛ sicca est pulmoni: pectori: epati: cordi ꝓdest. Potū cū vino: qꝛ vehe mētis odoris est: ebrietatē facit. Crocū adolescēteȝ in florē sui noīs mutatum: poetaꝝ narrant fabule. Sūt tñ q crocū dictū putāt a corioco cilicie oppido.

De Acrimoniis: ꝛ pͥmū de alio.

a Lium quo plures hȝ nucleos: eo asperius est. Halitum ut cepa: porrus: ascaloniuȝ: ac bulbi oēs insuauiorē faciūt. Aiūt tñ radicē bete sub prunis tostā: ac sup aliū deuoratā: tetrū ei⁹ odorē extīgue re. Extat ꝛ aliū siluestre: qđ greci scorodon vocant.

Domestico certe magna vis īest ⁊ utilitas.quippe
pniciosis hoīuꝫ malis vehemēter resistit.serpētes ⁊
scorpiones:itēqꝫ alias latētes bestiolas odore solo
fugat.Morsui canino cū melle succurrit. Ei⁹ succ⁹
cuꝫ oleo mixtus:⁊ venenatos ict⁹.⁊ ulcera ī corpo-
rib⁹ sanat.Fuere etiā qui aliū elixum freneticis da-
rent.Coctū in faba tussim ⁊ suspirationem pectoris
mitigat.Utili⁹ tamē coctuꝫ ⁊ viride:q̄ꝫ crudum et
siccum existiatur:cuꝫ multa fiunt edulia p̄cipue ve
ro moretum ⁊ aliatum:qb⁹ urbani raro: rustici q̄ꝫ
sepissime utūtur.Seritur liratim spacio palmari.

De Cepis.

c Epaꝝ genera greci plura fecere:ut sardam:
samothraciā:ascaloniā ab ascalanio iudee op-
pido noīatam.Unde ⁊ quidā ascaloniū mutato ge-
nere scripsere:Oīb⁹ odor lachrimosus īest. Mi-
nus tn̄ tusculana vehemens: imo ꝑpe dulcis. Ce-
pa ruffa acrior q̄ꝫ candida.sicca q̄ꝫ viridis.⁊ cruda
q̄ꝫ cocta.sicca q̄ꝫ cōdita. Frigida huīda ac sabulosa
amāt loca.Seruātur bn̄ ad fumū suspense: optime
paleis:mense martii ⁊ aprili cepā:februario ascalo
niam serunt rustici.De cepis idē medici ferme sen
tiunt.His videlicet īflāmatōes incēdi:caput p̄gra-
uari:cerebꝝ ac mēoriam ledi: somnū pregrauē in-
duci:hūores phlēaticos nūc generari:nunc rescīdi.
Quidā tn̄ eas tēperate sumptas salubres putarunt.
ꝙ aluū molliāt:ꝙ somnū īducāt:ꝙ appetētiā faciāt
Uētrem p̄terea excitāt:⁊ eius fomēta salaci hūidi-
tate augent.Cōtusa sepa ac emoroidib⁹ sup̄posita
eas aperit.cōtra venena ⁊ corruptelam aquaꝝ alio
assimil'is oīo. Cepullā a cepa diminutiuū fecit Api
tius.hoc gen⁹ bulbi aliā a cetis sortiri natāꝫ videt.

Soluz.n. crescẽte luna decrescit: rursuz decrescẽte
crescit. Ascalonia eiusdez ꝓpe vis ẽ:cuiꝰ sepa:q̃zq̃z
mior sit ꝛ minꝰ orbicularis. Surgit cepa uno capi-
te unoqz caule:obsoniis apitianis admodũ celebris

De Bulbis.

b Ulbi megarici a.M.Cato
ne p̃cipue laudãtur. Uex nobilissima ĩter hos
habet squilla:ꝛ si magis ad medicinaz faciet.
Bulboꝝ gẽra grecis noĩbꝰ explicata:odore suauita
te:sapore:magnitudĩe differũt. Oĩa tñ feruide sunt
nature.ꝛ ob hãc rez mouere libidinẽ dicũt. Bulbos
ĩnuit Celsus oĩa olera capitata: vl' quoruz radices
esui dãtur appellari. Nã cuz de q̃litatibꝰ ciboꝝ lo-
queret:ꝛ valẽtissimũ cibuz dixissz:ĩ quo plurimum
alimenti inesset. In media inqt maria nũerari eas
ex holeribꝰ debere:quoꝝ radices vl' bulbos assuĩzꝰ
ac paulo infra. Ex legumibꝰ inqt valẽtior faba:vel
lenticl'a:q̃z pisuz. Ex holeribꝰ valẽtior rapa napiqz
ꝛ oĩs bulbi:ĩ qbus cepã qnoqz ꝛ alliũ numero:que
pastĩacha:vl' que specialr̃ radicula appellat. Tanti
fecit Pythagoras bulbos megarenses: ut de eorũ
nat'a volumẽ ꝯposuerit. Scribit Varro bulbos ven
trem excitare.et ob hãc rem in nuptiis edẽdos. Idẽ
sentit ꝛ Apitiꝰ:sed his addit nucleos pineos: eruce
succum:ꝛ piperis vim. Bulbos Martialis salaces
vocat:ꝙ etiã demortuã venerem excitent.

De Porro.

p Orri duo sunt genera.sectiuuz ꝛ capitatũ. Se
ctiuo Nero Cesar auctoritatez dedit edẽs sin
gulis diebꝰ cũ oleo:ꝯseruãde vocis grã. Cãtare.n.
nõ modo p̃uate:verũ etiã publice: ꝛ in scena gaude
bat. Debere etiã porro se plurimuz:cuz bñ cantauit
professus est. Post satiõem desecat:quo fiat capite

29

crassi⁹. Laudatissimu3: qđ in egipto nascitur. Mox hostiēse ꝛ aretinū in p̄cio fuere. Porro capitato ad multa corporis vicia Hipocrates usus ē. Ei⁹. n. succus ꝓfluuiū sanguīs sistit. cōtra etiā venēatos morsus cū mero vł aqua mulsa potusq3 plurimū valere credit. Sanat ꝛ cū lacte mulieris sumpt⁹ veterē tussim: ac pulmōis ulcera. Cōmāducatū ꝯtra venena fungoꝝ valere putat. fracturas etiā alligat: duricie3 relaxat. Uulnera recētia cu3 sale appōit⁹ statī claudit. ebrietates discutit. venerē stimulat. aluū mollit. Ei⁹ tn̄ nimi⁹ usus capitis dolores facit. mala somnia ꝓponit. dētes ꝛ gigiuas corrūpit. visui nocet. Edere porrū p⁹ lactucas portulacas: atq3 olea frigida nō ē īsalubre. Periere qdam e poto succo flauidioris porri: ut Melas eques Rōan⁹ ī carcerē coniect⁹ Ti. Cesaris iussu.

De feniculo.

In hortis holitoriis nascūtur herbe q̄da3 satiue: quaꝝ tum semīe: tum caule ꝓ cōditura obsoniorū utimur: he magna ex parte odorifere sunt. De his vero queādmodu3 vł minutal vł edu liu3 ꝯficit: suo loco dicetur. Feniculum ferulaceum Plini⁹ vocat: q̄ꝛ e ferulis: ut mł'ta alia nascat. calidā vim hab3 ꝛ siccā: nō tamen simplicē. Admixtam ei austeritatem esse gust⁹ ipse ostēdit. Traditu3 est serpētes: qb⁹ feniculū gratissimum est: senectutem huius holeris gustatione deponere: et oculorum caliginem: quam longa in subterraneis locis moram contraxere: confricando caput inter ipsas ferulas deponere. Utimur ergo hoc holere et crudo et cocto non sine causa. Bonos. n. huōres gērat. pectori cōfert: ꝛ īterclusos vēaꝝ meatus agit. coctum cum cicere urinā ciet. Pulmōis ꝛ iecioris iiurias abigit

Ualent et eius folia ex aceto trita ac pota aduersus scorpionum ictus. Preterea contra serpētes oportūe semē ei⁹ ex mero sumit. Satū feniculum cū ficu sicca suauiorē esui dephēdes. Sūt qui ei⁹ ferulas superueniēte hyeme usqȝ ad terrā abradant: fimoqȝ bubulo aut hūano stercore integāt. quo seqnti anno dulci⁹ feniculuȝ faciat.

De Cumino.

c Uminū colūbo gratissimū est: in supficie terre uix herēs nascit: et in sublīe tendit. Putrida amat et calida loca: medio serēduȝ vere. Est et alteꝝ gen⁹ siluestre: qđ rusticū vocant: alii thebaicū. Hui⁹ tñ ferule ī ethiopico et aphrico solo mirum in modū crescūt. Nascit et in regiōe nr̄i orbis. Caliduȝ et siccū habet: Uentris tormīa repmit. urinā prouocat. Eius nimi⁹ usus pallorē īducit. Hoc hypocrite quoꝝ magna copia ob aucupiū et ambitiōeȝ ubiqȝ est: ad fallendū utūtur.

De Aneso.

a Nesuȝ et crudū et coctuȝ a Pythagora inter pauca laudat. Uiride itē atqȝ ariduȝ omibus qbus concōdit: gratissimū usuȝ pstat. Laudatissimū est creticuȝ: proximuȝ egyptum. Eius usus appetētiaȝ pstat. cōditum cū saccharo turgidas aluos exonerat. edetur tñ pmodi⁹ ī tertia mēsa. Uapores. n. caput petētes reprimit. oris halitum incūdiorem facit: fetoremqȝ tollit. Ciet urinam: dolori capitis medetur: neruis pdest: venerem excitat.

De Papauere.

p Apauer qđ greci vocant et satiuū et spōte nascēs repitur. Hui⁹ duo sunt genera albuȝ et nigrū. E nigro sopor pcipit: albi caulis tritus: et ex vino potus: elefantiis medet. Satiui tria genera. candiduȝ: cui⁹ semē tostum ī secūda mensa

cum melle apđ ueteres dabatur. E nigro inciso fru
ctus exprimitur: quo medici in curādis egrotis vtū
tur. Est ⁊ tertium genus: erraticū vocant: ꝙ cuꝫ or
deo nascatur. Eruce hoc quidem simile. Succuꝫ pa
paueris medici opion vocant: quo ⁊ curas tollunt.
Si nimie fuerint: ⁊ somnum indigentibus faciunt.
Hoc eodeꝫ opio sumpto. P. Liciniuꝫ pretorium vi
rum: in hispania tedio vite interemptum legi.

De Coriandro.

c Oriandrum egyptium vt precipuū habetur i
ter siluestria non inuenitur. Tritū ac potui da
tuꝫ magnā habet viꝫ ad refrigerādos ardores. Nō
est edendum simplex ꝓpter innataꝫ maliciaꝫ: sꝫ vt
cum melle: vel cum vua passa: vel nostro more: qđ
suauius ē: ac salubrius aceto preparatum: ac saccha
ro inuolutum. Hoc in tertia mensa cōmodius vte
mur ad reprimendos vapores caput petētes stipti
ca illa in qua plurimum valet. Reꝫ mirā tradit Xe
nocrates si vera est: menstrua contineri vno die: si
vnuꝫ granum trituꝫ biberit femina: Biduo si duo:
⁊ totidem diebus: quot grana fuerīt. M. Uarro cō
riandro subtrito cuꝫ aceto carnem incorruptaꝫ esta
te seruari putat.

De Mentha.

m Enta suauissimi odoris herba ē: hāc fuisse pu
ellā a Plutone amatā ferunt poete: varsāqꝫ i
herbaꝫ sui noīs a Proserpīa cuius pellex erat
hic preterea mentulā dictā: quasi donū amoris: vel
quasi meritā: vel ꝙ mensa grato odore percurrat.
Excitat eniꝫ hec verba propter inflāmationē: ⁊ hu
miditatē demortuā venerē. Hanc ob reꝫ credideriꝫ
veteres exercitū duces vetuisse militem: quem ca
stuꝫ volebant. Unde ⁊ castra sunt dicta: hac herba

vesci. Appetentiã inducit mentha: ꝛ obesos a mar
cescentia cõseruat: letũ coꝛ reddit: stomachũ iuuat:
lũbꝛicos interficit. Contra moꝛsũ canis rabiosi valꝫ
plurimũ. Serit̃ mentha eqnoctio verno: melius ta
mẽ surculo venit qꝫ semine: humido minus gaudet
Estate viret hyeme flauescit: semel sata diutina eta
te durat. Est ꝛ mentastꝝ siluestre genus: quod ut
vitis pꝛopagatur. De Apio.

Eritur ꝛ apium eo tẽpoꝛe quo mentha. Dictũ
est apiũ: ꝙ apex hoc est caput in achaia victo
rũ sacri certaminis eo coronaret̃: aut ꝙ eiꝰ flo
res apes libenter pascunt̃. Aiunt Herculẽ apio: po
pulo: oleastro ĩ coronis vsuꝫ. Apii radices in vene
na mirifice agunt: ꝛ qꝛ amaꝝ ẽ: medicĩe magis qꝫ
esui conuenit. Sũt qui hanc herbam ambꝛosianam
vocent. De Serpillo.

Erpillũ a ſpendo dicit̃ taꝫ apud nos: qꝫ apud
grecos. In montibus. n. eadeꝫ ratione: qua si
simbꝝ lõge ac late scatet. Satiuuꝫ minus ser
pit. Aduersus serpentes efficax ẽ: capitis doloꝛes ꝯ
coctũ in aceto: ꝛ illitũ tẽpori mire tollit.

De Pulegio.

Ulegii duo genera satiuuꝫ ꝛ siluestre. Satiuũ
ad recreandos aĩos laboꝛe defatigatos plĩmũ
valet. Maxime si eius surculi ĩ ãpullis vitre
is cũ aceto detineant̃: qua de cã coꝛona datũ ex pu
legio magis: ꝙ capitis doloꝛes leuet: qꝫ ex rosa fit.
Tuetur ꝛ capita olfatu: ꝯ frigorũ estusqꝫ iniuriam.
Neqꝫ eos estuare: q duos e pulegio surculos ĩposi
tos auribus in sole habeant legimus. Flos recentis
incensus pulices odoꝛe necat. Siluestri pulegii ea
dem vis: quod quidem origano persimile habetur.

De Cardis.

c Ardos precipuos hʒ Carthago magna: Cordubaqʒ. Ueniunt cardi duobus modis autumno plãta: semine autē nonas martias: stercori in locis frigidis amant. Condūtur ad vsuʒ cardi ex aceto ⁊ melle diluto laseris addita radice ⁊ cumini ne qs dies sine cardo sit: sunt ⁊ cardoꝝ siluestriū duo genera: vnū fructicosius altero: qd imo caule crassius est. Utriqʒ folia pauca ⁊ spinosa: atqʒ aspis acuminib⁹: florē purpureū ⁊ cito canescentē facientia. Illud satiuuʒ esui daṫ. Hoc pp sub austerā mordacitatē stōachū iacētē: si nō auidi⁹ sumaṫ erigit ⁊ ꝯponit. Ei⁹ radix ex aq̄ cocta cupiditatē bibendi potoribus subministrat. Matrici vtilissimus hic est cib⁹ hic ē ꝙ adeo a femīs appetūṫ cardi.

De saluia.

s Aluia calida ⁊ sicca ī mltis ꝯdimētis vtimur: nec mirꝝ cū herba salutaris sit. Nā ⁊ ꝯ paralysiʒ valet: ⁊ dentib⁹ illita ꝓdest: ⁊ ꝑpētū vēnosos morsus sedat.

De Ocymo.

q Uod greci nos quoqʒ pria longa ocymū dicam⁹. Id ē meo iudicio: qd vulgo basilicon vocāt. Uere seriṫ: estate plātaṫ: qꝛ melius surculo crescit. Inferi⁹ prio deīde supi⁹ floret (ut ait Teophrast⁹) ⁊ diu ī floꝛ durat. Chrysipp⁹ medic⁹ ocymū uicio dedit: ꝙ obsit stōacho: ꝙ oculos hebetet: ꝙ insaniā facit: ꝙ iecori obsistat: ⁊ ideo capram hoc genus herbe nūqʒ ꝯtingere. Preterea si tritū lapide ꝯtegaṫ scorpiones gigni. Cōmāducatū: et in sole positū uermes creare: pediculos nutrire. Aphris quoqʒ putant hoc esse persuasum. siquis eo die: quo ocymum sumpserit a scorpione feriatur: nllo modo posse saluari. Uerum hec omnia usu falsa

Basilicon

deprehendũtur. Cũ ⁊ ocymũ capre edãt nec mẽs ol fantiũ boium ĩmutetur: ⁊ scorpionũ terrestriũ: ma rinoꝝqꝫ ictibꝰ addito vini aceti qꝫ exiguo medetur Usu quoqꝫ cõpertuꝫ est: deficientibus ex aceto odo ratũ salubre esse. Affirmat Sal. scorpioneꝫ odore ocymi mire delectari: ⁊ ob hanc rẽ ad eius caulem libenter accedere. mediocriter tamen sumẽdũ est ꝓ pter eius vim nimiam: que ex caliditate prouenit.

De Ruta.

b Yemẽ odit ruta: apricis ac siccis gaudet locis cinericia terra vult nutriri. Amicicia ei ẽ cũ fi cu: adeo vt nusqꝫ letior ꝓueniat: qꝫ sub hac arbo re. Seritur surculo meliꝰ in ꝑforatã fabaꝫ ocymo difficiliꝰ arescit. Durata rũcat nõ sine difficultate. Ulcera. n. pruritiua: ut vrtica manibꝰ indit. Condũ tur eius folia seruantqꝫ ad vsuꝫ fasciculis qbusdã. Ruta valde hominibus salutarẽ testat tot antido ta medicoꝝ: huius herbe nomen extollentiũ: e qbus illud diospoli preclarũ: ꝙ stomachũ excitat: ꝯcoctio nẽ iuuat: aluũ mollit: biles extenuat: vicia pectoris lateris iecuris ac renũ mitigat. De Mythrydatico illo preclaro: qđ cũ ruta fit satis superius dictum ẽ. Rute duo genera satiue ⁊ agrestis: ac sũpta in cibũ mustella contra serpentem: quo cuꝫ dimicatura est se armat.

De Eruca.

e Ruca calida ẽ ⁊ sicca: ⁊ ob eã rẽ dicta ẽ quasi vruca: ignee. n. vis est: ⁊ crebro ĩ cibũ sumpta venereꝫ miruꝫ in modũ excitat. Nascitur eru ca facillime estate ⁊ hyeme: precipue ãt frigoris cõ temptrix est. Lactuce crude esui date ad tẽperamẽ tũ frigiditatis additur. Sunt qui scribant erucã ca lidã qdeꝫ esse: non tamen nimium ignite virtutis.

Radix eius i aqua decocta extrahit ossa:que fracta sunt.semē e uino potū i scorpionū venena valet pri mū.Jn condiendis obsoniis tanta ē huius herbe su auitas:ut ea greci appellauerint.

De Nasturcio.

n Asturciū nomen accepit a narium tormento: inde quoqꝫ vigoris significatio deprehendit. Jn arabia mire amplitudinis gigni ducitur. Hoc ut peculiari cibo perse illi vtebantur:(ut ait Xenophō) q sub Cyro militarūt.Nasturcii vis ignea est: vsū tñ venereū videtur ībibere.Nimiꝰ eiꝰ vsus ut eruce nocet:moderatꝰ ꝓdest.Nā ⁊ animū exacuit ⁊ aluū purgat:ac bilē detrahit.Ualet itē ad primos medi cinarū vsus.

De Thymbra.

t Hymbra Plinio teste apud nos satureia dici tur: herba est aromatica: ⁊ grauiter spirās:qđ ⁊ Uirgilius carmine explicat.Et grauiter spi rans copia thymbre.Serit hec herba origāo emu la mense ianuario.Satureia vrinaꝫ mouet: ⁊ ex vi no pota lethargicos in morte dormientes excitat. Contra aīalia quoqꝫ:q̄ aculeis seuiunt non inutilit adhibet.Uenerē facit hec herba: vnde bene a saturi tate:ī q̄ libido īest nomē accepit.

Satureia

De Nepita.

n Epitaꝫ greci:calmiten nostro vulgo dici affir māt:magne virtutis est: ac vehemens in calo re: vnde etiam nobilissimis antidotis meruit ascribi.Stomacho enim ac precordiis vtilis habet: pituitas capitis thoracisqꝫ soluit ac purgat. Jecori medetur: duriciem lienis resoluit:calculū pellit: uri nam ciet.Tam simplex q̄ꝫ cum aliis herbis: ad hec que diximus facientibus tūsa cribrata pinsita mul tum prodest.

Calmiten.

De Anitho.

f Eritur anithuz non minus coquorum qz medicorum gratia. Huic calida vis inesse tradit nec oino austera. In se.n.habet aliquã molliendi potestatẽ: et si grecis auctoribus credimus: ita nutrit vt athletarum cibũ sine anitho ludorum magistri eẽ nullo mõ paterent. Egrotãtib⁹ prodest cũ oleo tepefactum ac cerebro ĩfusuz. Credit ẽt dare illis aliquas ex febre indutias. Dolores capitis mitigat: neruorum tensura relaxat: nõ dormientes ad spez quietis inuitat Coctum in aqua cyathis tribus ac potui datuz stomachi querelas miro modo releuat. Ructus preterea mouet: q: cõcoctionẽ adiuuat. Tormĩa sedat: aluuz sistit: semen eius feruefactuz et admotum naribus singultu sedat.

De Thymo.

t Hym⁹ herba dlcissima ẽ: apib⁹ (ut ait Maro) amicissima: ut Nerme galathea thymo mihi dulcior hyble. Sumptũ hoc nomẽ a redolẽtia videt. Florẽ epithymũ hec herba generat: q collect⁹ in vmbra siccat. Sũt ãt ei⁹ duo genera candidũ radice lignosa: ĩ collib⁹ nascens: qđ ẽt pfert. Alterũ nigrius floriſqz nigri: vtrũqz cibo et medicamẽto conuenit. Est calide simul austereqz virtutis. Thym⁹ sumptus in cibũ caliginez discutit: lũbricos ĩterimit vrinaz ĩpellit: mẽstrua feminis puocat: part⁹ emortuos exhit. Tritus cũ melle et ĩ cibo datus pituitas soluit. Mixtus polente et in vino maceratus coxendiciqz feruens superpositus schiaticis salutaris est.

De Origano.

f Unt qui grece origanuz dictuz putent: qp vinũ coloret: verum si sic esset: origenuz pnunciari deberet. Facta ẽ in noĩe huius herbe magna mutatio cũ ex eradium et ensten greci vocauerint. Efficax

est origanū in medicina magis q̄z ī cibo. Nec mi⁹ satiuuz q̄z siluestre. Tritū ex vino albo ac potui sū ptū: scorpionū ⁊ arachneoꝝ venenis resistit: cruditates discutit: morsus stomachi ex aqua calida datum lenit.

De Ceripholio.

c Eripholio ignea vis ⁊ acerrima inest: tritū ⁊ haustū cū vīo lateres mitigat: ex aq̄ mulsa pituitā resoluit. Ex aceto lumbricos ⁊ tineas perimit: vrinā ciet: mēstrua pellit. Tritū cū cera ⁊ axūgia parotidas soluit. Est. n. parotida morbus sitis glādulis: q̄ circa aurē nasci solent: vnde ⁊ parotida dicitur: ꝙ iuxta aurem: quam greci vocant nascatur:

De Amaraco.

q Uod egyptus ⁊ syria sansucū appellauere: dioclés ⁊ sicula gēs amaracū vocauit. Narrat ī fabulis hunc fuisse puerū regiū: qui dū precio sa ferret vnguenta: casuq̄z prolapsus: fracto vase: vehemēti illo ac suauissimo odore afflaretur: ī odoriferā herbā ꝯuersus ē. Hāc Diascorides dicit a romanis persā appellari. seritur vtroq̄z mō semie ⁊ surculo: sed hec iuuatior ⁊ odore melior. Calidus est amaracus ⁊ siccus: nariū meat⁹ aperit: hūores glutinosos a capite deiicit. Trit⁹ ex aceto ac ictu scorpionis supposit⁹ egroto: medeť.

De Ennula.

e Nule calida uis ⁊ sicca est. Radice eius in q̄busdā pulmentis vtimur: hyeme preserti q̄ salubrior habeť. cor. n. mirifice iuuat: pulmonē a malis hūoribus defendit. schiaticis ⁊ articuloꝝ dolore laborātibz: ac egritudīb⁹ a frigiditate natis ꝓdest. Eius succus pot⁹ fugare lumbricos putatur: ⁊ venenatorum morsus abbigere. A ieiuno sūpta dētes confirmat.

Tymbreu.

De Sisymbrio.

s Unt qui sisymbriū tymbreū appellēt. Surgit hec herba pedali altitudine. Quod in irriguis locis nascitur simile nasturcio ē: satiuū ⁊ siluestre reperitur. Utrūq₃ aduersus aculeata aīalia: ut crabones: vespas: ⁊ similia efficax ē: capitis dolores sedat: vomitus: singultus: ac tormina reprimit. Stomachi dissolutiones cohibet: siue in cibo sumptum: siue in succum potum.

De Marubio.

m Arubium est: qđ greci ꝓpter amaritudinem vocant: a quibus ⁊ īter primas herbas cōnumerat̄: cuius semina foliaq₃ trita cōtra ſpētes prosunt. Pectoris ⁊ lateris dolores: tussimue sedant. Castor marubii duo genera tradit: nigꝝ quod magis ꝓbat: ⁊ cādidū. Ex vtroq₃ minutatī conciso: ⁊ farina subacto: fiūt offelle: q̄bus ex oleo in patella frictis in prima mensa ad salubritatē vescimur: lumbricos fugare credunt̄: ⁊ ob hanc rē pueris apponi solent.

De Abrotano.

a Brotanu₃ iucundi odoris ac grauis herba ē: dicunt hoc nomē ab abrotonio femina in herba₃ conuersa sumptū. Flos eius aurei coloris ē: sponte ꝓuenit: ⁊ in cacumine suo seipsu₃ ꝓpagat. Serit̄ āt semine meli⁹ q̄₃ radice aut surculo. E seie nō sine negocio plantaria trāsferunt̄. Ledit̄ abrotanū nimio sole. Uexꝝ ubi ex temperie ꝓualuit uiciū ritu fructicat.

De Hyssopo.

o Paca ⁊ humida loca amat hyssopus. Sunt q̄ et hyssopu₃ neutro genere pronunciant. Heret ⁊ saxis radice: ac caule. Gustatu feruens est. In oleo contritum phthiriasi: hoc est morbo pediculari resistit: ⁊ capitis prurigine₃ tollit. Optimū

est cilicium e tauro monte: deinde pamphilium. Sumptum cuꝫ fico: farina: melle: sale: ꝛ cumino pectus ꝛ stomachum iuuat: simplex omnino contrarium est.

De Petrosellino.

Quod greci petroselinon: nos petrapiuꝫ possumus appellare. Hoc ꝛ Columella holꝰ atruꝫ vocat: sunt ꝛ tamē qui dicant holus atruꝫ idē esse: quod hiposelinon. Ad macerias seri gaudet: vmbra enim fouetur. Si non radicitus euellitur: euo durat: ꝛ caules ad vsum obsoniorum subministrat. Macedonicuꝫ a gustu suauitate ꝛ odore aromatico mirifice laudatur. Nam improbatur etiam alexandrinum: ꝛ smirneum. Aduersatur hec herba scorpionibus: poto semine torminibus intraneis medetur. Idem semen decoctum: ꝛ mulso potuꝫ difficultates vrine tollit. Radix eius in vino cocta calculos pellit: lūboruꝫ ac lateris dolores: canis rabiosi morsibus pota ꝛ illita medetur. Est ꝛ aliud genꝰ quod orthoselinon vocatur: hoc surgit recto fructice: semen habet cumino simile: menstruis ꝛ vrine efficax. Addidere quidaꝫ oposelinon differens ab aliis generibus breuitate: caule satiuo: ꝛ radicis colore ruffo: eiusdem tamen virtutis est: cuius ꝛ primum illud genus. Nam ꝛ scorpionū ictibus: ꝛ morsui canis semen huius: quod ꝛ holus atrum licet appellare. ex vino datum occurrit. In mulso decoctū ac potui datū difficultatibus vrine medeł. Tormina vētris: et ceteras ītestinoꝝ qrelas eodē modo sanat. Radix in vino cocta calculo lateris ac lumborum doloribus eadem potione succurrit. Succus algenti propinatus exoptatum calorem per membra diffundit.

De Absinthio.

a Bſcinthyū ſicce ac calide virtutis eſt: ob ama ritudinē eius ſumptū in cibuȝ valitudiniſ cau ſa: ꝛ ſtomachū valentiorē facit: ꝛ epatis fibꝛas ape rit. Febꝛes quoqȝ lōgas utpote quartanas minuit. Eſt ꝛ abſcinthyū romanuȝ: quod magis eſui accō modatū crediderīȝ. Ex hoc eniȝ conditūȝ facit Api cius.

Liber Quartus.

s Cribere quedā pꝛius neceſſe fuit: ne cuȝ de obſoniis loqueremur earūdeȝ vim ꝛ naturā explicare longū: ꝛ a te ipſa foꝛtaſ ſe alienum videreť. Dicēdū erit deinceps de his herbis ꝛ oleribus: qbus vel cū ſupꝛadictis: vel ſeoꝛſuȝ conditis in pꝛima menſa ſi fruct⁹ abſint veſcimur. Neqȝ.n. conſiliū eſſet: poſt ceraſa pꝛuna ac cetera poma ad q̄ appetentia ferimur. Lactucas inthybū ac reliquā oleꝝ herbaꝝue ꝯditiuā eē. Facil lime.n. ob frigiditateȝ ꝛ humiditatē tot ſimul diuer ſarū reꝝ ingeſtaꝝ oīs concoctio tolleretᷓ: quo nihil poteſt eē hoīs pnicitioſius. Si ergo poma abfuerīt non iniucundū erit: eſtate tamen magis q̄ȝ hyeme ꝛ cena magis q̄ȝ pꝛandio lactucaſ hoc modo edere.

De Lactucis Conditis.

l Actucam a lactis. i. humoꝛis abundantia: vel ꝙ lacte nutrientes feminas īplet dictā pu tat Apulegius. Huius oleriſ plura ſunt genera. Ue rū ante oīa lacticaulis: ſeſſilis ꝛ criſpa laudanť. Se rūtur toto āno letis ꝛ irriguis: ꝛ ſtercoratiſqȝ locis legitimuȝ tamē eſt a bꝛuma ſemen iacere. Plantaȝ fauonio transferre: aut ſemen fauonio: plātaȝ equi noctio verno. Albe ī pꝛimis hyemeȝ tolerant. Eſt quidem natura oībus refrigeratrix: frigide enim

⁊ humide habẽtur:⁊ ob hãc rez estate ab stomacho fastidiuz auferunt:cibiqz appetentiã inducunt. Ferunt diuuz augustuz in egritudine vsu lactuce conseruatũ. Nec mirũ cuz ⁊ concoctionez adiuuẽt ⁊ meliorẽ q̃z cetera olera sanguinẽ generẽt. Cocte ac crude eduntur. Lactucas crudas si lotione non indigebũt:sic cõdies. sunt eniz salubriores:q̃z q̃ aq̃ lauant: ĩ patinã ĩpones:salẽ cõtritũ ĩsparges:olei paꝝ:plusculũ aceti ĩfundes: ac statĩ deuorabis. sunt qui huic cõdito paꝝ mente ⁊ petrosellini addãt:ne oĩo insipidũ videat: neue nimia lactuce frigiditas stõacho noceat. Coctas exp̃ssa aq̃ ĩ patinã indes:sale oleo ⁊ aceto ꝯditas conuiuis appones. sunt qui huic ĩspargant modicũ cynnami vel pipis bene triti ⁊ cribrati. somnuz hic cibus inducit:tussiz ex calido humore generatã mitigat:vrinã ciet:uenerez retardat:aluuz mouet. Eiꝰ tñ frequẽs vsus maxime vero recẽtiũ oculoꝝ aciẽ hebetat. Est ⁊ aliud genus lactuce quã caprinã vocãt:hac tunsa ⁊ in mare deiecta pisces:q sunt in proximo stati necãt:idẽ faciuut ⁊ fluuiales. serratiã lactucã:⁊ eã quidẽ agrestez:q appellauere a serra:quã ĩ dorso habet dictã putarũt. Hec fortassis endiuia est.

Conditura Endiuie.

e Ndiuiã ego inter lactucas cõnumerauerĩ:q̃zuis de hoc noĩe nulla apud veteres mentio fiat. satiua extat ⁊ agrestis:⁊ vtraqz salubris. Amarior siluestris:iucundior satiua:⁊ ea maxime:q̃ caule surgit crispo. Cõdit ⁊ hec eodez modo:quo lactuca tã cruda q̃z elixa. Endiuia in cibũ sumpta estuantia p̃cordia refrigerat:epatis fibras ⁊ veaꝝ meatus apit. Habet hꝰ peculiarẽ ẽdiuia:q estuãtia r̃frigerat ⁊ algẽtia calefac. Trita hec herba cũ ꝓpa radice ac

scorpionum ⁊ reliquoꝝ aīaliūq̄ aculeo nocent ictui īposita laboranti subuenit: Eiusdem quoqꝫ succus potui datꝰ i eiusmōi venēa agit. Cōdita buglossi.

q Uaꝫ greci buglossum vocant: nos quod idem sonat linguā bubulā ab asperitate appellabimus. Calida est buglossus ⁊ humida: tā satiua q̄ꝫ siluestris. Sumpta in cibuꝫ quouis modo: sāguineꝫ purgat: hilaritatē inducit: cardiacū pellēdo. Cocta ex aqua ⁊ melle: vlceribus oris: tussi ⁊ raucedini auxiliuꝫ prestat. In melancholiaꝫ agit optimi sanguis copia. Condit̄ ⁊ cruda ⁊ elixa. Crudaꝫ bene lotam atqꝫ expressā reticulo ad id apte facto: tum nepita mentha ⁊ petrosellino in patinā indes. Saleꝫ ⁊ oleū inspargesꝫ: inuoluesqꝫ quoad oleum ībibat: ⁊ remolescat eius asperitas. Acetū postremo infundes: ac conuiuis statiꝫ appones. Elixa condit̄ ut lactuca. Condituꝫ Pandodopum.

f It item ꝯditū pādodopū ex lactuca: buglosso: mētha: nepita feniculo: petrosellīo: sisymbrio: origano: cerifolio: cicerbita: quā teraxicō: lāceda: quā arnaglossaꝫ medici vocant: morella: feniculi flore: ac plerisqꝫ aliis odoriferis herbis: bene lotis: expressisqꝫ patinaꝫ amplaꝫ reqrūt: sale multo īspargi: atqꝫ oleo inungi debent: aceto deinde superfuso ubi paululū resederit: eaꝝ siluatica duricies comedenda: ac bene dentibus ꝯterenda sunt. Hoc ꝯditū pluscululū olei ⁊ minꝰ aceti reqrit. Hyeme magis q̄ꝫ estate ꝯuēit: qr plus ꝯcoctiōis: que hyeme valida est requirit. Conditura portulace.

ſ It bene lota portulaca: secretaqꝫ a ꝑduro caule ī patinā reposita: cū cepa minutatī ꝯcisa: sale oleo: aceto ꝯdiat̄. Sūt q ad ꝯprimēdā frigiditatē

portulace pip tritũ: ac cynnamomũ ĩsparg.it. Portulaca.n. quã popli licet appellare frigida ẽ & humida: & ob hanc rez nõ multũ nutrire existimatur. Nimios tñ stõachi renũ ac vesice ardores extinguere putatur. Plurim9 eius vsus oculos hebetat: venerẽ ĩhibet: venerisq3 somnia. Mãducata itẽ cũ polenta: ĩtestinoꝝ vomitiões sistit: aluũ refrigerat: laborãtes podacra calida sanat. Ei9 radix suspẽsa filo gestata ad colluz vue morbũ expellit. Quod accidisse ꝓtorio viro scribit Pli. Recẽs postremo masticata stuporẽ dentiũ ex esu acerboꝝ fructuũ cõtractũ diminuit ac tollit.

Rosmarini Conditura.

q Ui lautius ac salubrius eẽ consueuerint: e floribus9 rosmarini cõditurã faciunt. Huius fructicis duo sunt genera: alteꝝ sterile: satiuũ alteꝝ: & cui caulis flos ac semẽ resinaceuz ĩest. Folia odorẽ thuris preseferũt. Eius radix viridis adhuc vulneribus9 ĩposita corpora sanat. Succ9 fructicis & radicis regiuz morbũ pellit. Oculoꝝ aciẽ exacuit. Semẽ ad vellenda pectoris vicia potui datur. Flores ei9 mane collecti: ac illoti oĩno ne viz amittant: cũ sale bene trito oleo & aceto cõditi ad voluptatẽ & salubritatẽ faciunt. Naz & stomachum concalefaciunt: & reumatisinos tollunt: & asmaticis prosunt.

De conditura Malue.

m Irabuntur fortasse qui naturaz malue ignorãt: me hanc herbam ĩter edulia posuisse. Sz desinant mirari: & quantis laudibus extollenda sit aĩaduertãt. Malue duo genera satiua & siluestris: & vtraq3 laudanda: q̃ altea diciẽ: ꝙ alte surgat: amplitudĩe folii discernãtur. Satiua minor. Hãc greci a molliendo ventre vocauere.

Omne solū in quo serit̄ malua pīguescit. Ualet hec herba ꝯ oēs aculeatos ictus:p̄cipue vero scorpionū vespaꝝ:apū:muris:arachnei. Quin ꝛ trita cū oleo cutiqꝫ extensa:hominē ab iniuria taliū bestiolaꝝ d̄fendit. Cruda illita vulneri aculeos oēs ex̄hit. Fert̄ hoīeꝫ oīb⁹ morbis carituꝝ:si q̄libꝫ die ex succo malue aliqd sorbeat. Ualet itē hic succus quāq̄ꝫ stomacho aliquantulū inutilis ꝯ bilē atrā:ꝛ eā maxīe:q̄ iaꝫ ad insaniā ducit. Elixat̄ tenelle malue caulis ablata cima:ꝛ ī patinā more asparagi positus cū sale oleo ꝛ aceto comedit̄. Condiuntur ꝛ eodē modo flores. Nec insalubre hoc genus cōditure habet̄:cū ꝛ calculosis:ꝛ inflationi:ꝛ torminib⁹:ꝛ sacris ignib⁹ medetur.

De Conditura Intybi.

i Ntiba īpatientiora frigoris habent̄:caule foliis ac radice optima ad restaurādū fastiditū palatū sūt. Est ꝛ erraticū:quod egyptii cycorium:nostri ābulā vocant:siluestre hoc q̄dē habet̄. Uere caules:estate folia:hyeme radices bene lotas ꝛ excauatas ꝓpter duriciē ꝛ amaritudineꝫ: cum sale oleo ꝛ aceto salubriter edim⁹. Nā ꝛ stōachū cōcalefactū ꝛ dissolutū astringūt ac refrigerant: aluum sistunt:dysentericis ꝓsunt. Coctū intybū venerē soluit:iecinori:renib⁹ac stōacho ꝓdest:maxīe āt si cū aceto:cū passulis decocto comederis: aut aliqd de fruti patine īdideris:cynnamiqꝫ triti quātū vis modicū īsparseris. Cycoriū q̄dā ob singularē salubritatē chreston appellarūt. Quidā v̄o pācratiō: q̄d oīa bona cōplectatur. Huius vsus ꝛ vesicaꝫ adiuuat ꝛ geniturā effluentē morbo valitudinis sistit:ꝛ venenis ac peste laborantibus prodest. Ad hepar tamen refrigerandum ante omnia natum videtur.

Eius flores nequaq̃ȝ a caule degenerantes: eodeȝ modo condiantur quo ꝛ supradicti. sunt qui ꝛ intybus ut Cornelius celsus masc. genere pronuncient.

De Conditura saxifragie.

a Ppellatã saxifragiaȝ Apuleius asserit: ꝙ lapillos in vesica frangat atq̃ȝ cõminuat. Eius radix petrosellio assimilis ẽ: q̃ ablata lota atq̃ȝ ĩ frustra cõcisa: cũ sale oleo ꝛ aceto comesa: ob eius caliditateȝ ꝛ siccitateȝ lapidẽ: (ut diximus) frangit. Renes ꝛ vesicã purgat: concoquit̃ tarde propter siccitatẽ: que ꝯcoctioni contraria ẽ: quã cõtra hũidũ ꝛ calidũ adiuuat.

De conditura pimpinelle.

p Impinelle: q̃ ꝛ bibnella grece dicit̃ vis calida ꝛ sicca inest. Ob hãc rẽ tarde cõcoq̃t̃: voluptatem edentibus affert. Colecta ac lota ĩ patinã ac suomet caule si tenera ẽ reponi debet: sale oleo ꝛ aceto condiri: si ꝑdura fuerit folia tm̃ sumant̃. Aperit hic cibus iecinoris fibras: vrinam prouocat: ac lapides vt saxifragia: non tamẽ adeo cõminuit.

De Conditura Acetose.

a Cetosa ab acore nomen trahens in quatuor genera diuiditur: duobus in cibis nõ vescimur lapacio. s. ꝛ rumice. Alia duo in conditurã veniunt quoꝝ alteꝝ: quod oxylapaciũ vocari potest: arenosa ꝛ lapidosa amat loca. Folia habet acutiora: ꝛ simitudinẽ unguis ex pollice imitantia: crescendo ĩ sole ac caule ĩ folia q̃sdam fibras ducit. Hec herba mea vernacula salma: ꝙ salis imitet̃ saporẽ vocat̃: alteꝝ qđ hypolapaciũ dicit̃ in fecundioribus orit̃ locis: similitudinẽ hoc habet cũ tripholio. Hec vulgo acetosella dicit̃. Habent hec duo genera acetose frigiditatẽ ꝛ austeritatẽ ĩ se: hũores gẽrãt neq̃q̃ȝ ĩprobãdos:

fastidiũ tollunt:appetentiam inducũt: siti extigũt: viz cordis corroborãt:aluuz fluentẽ sistunt cholerã reprimũt. Pota earũ decoctio scabiez ⁊ pruritũ ex tinguit. Sunt q acetosã illotã ẽt statiz prima mensa cuz pane sine vllo condimẽto comedant: quod ego persepe facio Emine nostri consilio. Addunt qdam acetũ: nonnulli oleũ: quouis modo comederis salu- bris ẽ: estate presertiz ⁊ pestilenti celo. Hac herba medici in multis pharmaciis precipue vero in poti onibus vtuntur.

De Asparago condito.

a Sparagi duo genera hortẽse ⁊ acreste. Incul tuz gratius est: quod alii chorudaz: alii libycõ appellant. Asparagũ dictuz q̄ i locis asperis nascatur asserit Uarro. Sunt qui dicant lingua cal dea caulez asparagũ vocari. Hec.n. herba semper in caulẽ crescit. Elixi asparagi in patinã extẽduntur sal oleũ ⁊ acetũ infert. Sunt q eos aromatibus con spergant. In prima mensa comesti inflatiões stõa- chi discutiũt: oculis dilucriditatez afferunt: aluũz le niter molliũt: pectoris ⁊ spine doloribꝰ: ĩtestinoꝝqz viciis prosunt. Sunt q eos addito vino coquãt: qd eo modo efficatiores sint. Eius vsus si minus fue- rit non paꝝ ĩterdũ nocet: cũ vrinã citã emittat: vesi cãqz: qd pniciosiuz ẽ exulcerat. Radix asparagi trita ⁊ in vino albo pota: calculos fugat. Quidã vero suc cuz eiꝰ ex vino datuz: ꝯtra venena vtilẽ credidere.

De conditura lupuloꝝ.

l Upuli quoꝝ vis calida ẽ ⁊ hũida ĩ sepibꝰ ac ma ceriis nascũt: quos ego aut a colore lupio: aut ab aspitate sic appellatos puto. Asprimi.n. sunt: ⁊ co lorem lupi caule: ⁊ foliis imitantur. Coquuntur hi ⁊ condiuntur eo modo quo ⁊ asparagi. Frigi quoqz

in oleo ⁊ liquamine non incōmode possunt: sed sa- lubres sunt. Elixi ⁊ si paruꝫ nutriunt: sanguineꝫ ta- men purgant: epatis fibras aperiunt: vrinā ciēt: bo nū ⁊ viuidum colorem inducūt.

De conditura capparis.

c Apparis siccis in locis serit: area circūquaqꝫ effossa: structis vndiqꝫ aut natura ripis: aut artificio lapidū ne luxuriari permittatur. Fructice surgit firmiore: vnde vna cū semine caulis plerūqꝫ decerpitur. Eius genera ⁊ maxime peregrina: (ut ait plinius) fugiēda sunt. Nā ⁊ arabicū pestilens est ⁊ apulū vōitus facit: stomachū ⁊ aluū violenter mo uet. Verū nūc (ut mihi videt) mutata natura est. In precio.n. peregrinus ē: ⁊ maxime egyptiacus: nec īprobat apulus. Capparis fructicē cynosbaton qdā nosbatū alii: nōnulli staphilē vocarunt. Siccā ⁊ cali dā presefert. Neqꝫ paralysi periclitari eos ferunt: q cappari quotidie vtunt: non lienis doloribus: nō epate cū fibras vitaliū ⁊ precordioꝝ aperiat: humo resqꝫ glutinosos: ac melancholicos in primis a sple ne abigat: vrinā ciet: lūbricos interficit: venerē exci tat: ac contra venenū tyriace viꝫ optinet. Conditur fit hoc modo. Indes in cacabuꝫ aque non feruētis sed apprime calide: ubi tādiu sines: donec abundan tē salsedineꝫ dimiserit. Transferto inde in aquā re- cētē: iqꝫ eā tādiu sinito: quoad refrigescat. Inde po stremo auferens expressum ī patinā repones: īfun desqꝫ oleū ⁊ acetū nō multū. Sunt q mentham hu- ic edulio addant: nec incōgrue id quidem: cuꝫ ⁊ ad voluptateꝫ ⁊ valitudinem faciat.

De Cariota ⁊ pastinaca.

p Astinace: cuius vis omnis in radice & semine est: duo sunt genera: & quod sponte venit: & quod seritur. Primo vere vel autumno solo quam altissime refosso. Annicula utilis esse incipit: bruma utilior gratior autūno. Pastinacā albā esse: cariotam vero rubeam: vel subnigram asserunt medici. Hec melior in horto: ac maxime in viterbiano solo: illa felicior silvestri terreno nascitur. Ambe sunt difficilis concoctionis: pauci & grossi alimenti. Bis elixanda est pastinaca: prima decoctio abiicitur: secundo cum lactuca incoquitur. Inde in patinam translata cū sale aceto: coriandro: pipere condita: esui pei commode datur. Nam & tussim & pleuresim: & hydropisim sedat: ac venerem excitat. Frugi etiam excauata post primā concoctionē: in oleo & liquamine farina inuoluta solet. Conditur & cariota eo modo: quo & pastinaca sed suauior habetur: q̄ sub calido cinere & carbonibus coquitur. Subtracta ubi paululū refrixerit: depilanda est & omnino abstergendus cinis: tessellatim concidenda: in patinaque trasferenda: addendū sal: irrorādū oleū atque acetū: ex defruto vel sapa nonnihil addēdū: inspargendo aromata dulcia. Hoc nihil esui suauius. Duabus in rebus homini prodest: Nā & bilem reprimit: & urinam ciet. In reliquis vero ut epati: stōacho: ac spleni aduersatur.

De Conditura Separum.

c Oquitur & cepa sub cinere & carbonibus tādiu donec omne crudū exhalauerit: ubi refrixerit minutatim concisa patine inditur sale oleo defruto: vel sapa inuoluitur. Sūt qui & cepe piper aut cynnamū inspargant.

De Conditura Porri.

e Lixatur porrum: aut sub cinere coquitur patineque im

missũ ad secũdam veterem tussiȝ cũ modico sale ac plusculo melle in prima mensa comedit. Condiũt ⁊ hec q̃ antea cõmemoraui aliis modis: de qb⁹ vbi ordo mensaꝝ regret dicet.

Patina ex capitib⁹ ⁊ intraneis caponũ ⁊ gallinarũ.

g Allinaꝝ atqȝ auiũ iocuscula: pulmões: pedes: capita ⁊ colla: bene lauabis. lota: ⁊ elixa: in patinam sine iure transferes. Jndes acetũ: menthani: petroselinon: inspargesqȝ piper aut cynnamũ: ac statim conuiuis appones.

Patina de Linguis aut Luganicis.

c Oquant in aq̃ lingue salite: coctas tesselatim ꝯcides: ac in patinam indes: addesqȝ d petroselino: mentha: saluia: ⁊ aromatib⁹ quantũ saterit: vltimo infudat acetũ. Jdem fiet de luganicis maiorib⁹: hyeme tamen magis q̃ȝ estate: plus eni con coctiõis: q̃ melior hyeme q̃ȝ estate fit huiuscemodi cibus requirit.

De Carniũ differentia ⁊ quo tẽpore queqȝ coquenda edenda ve.

s Ed iam tempus est transire ad mensaȝ: quam ego secũdã: ⁊ potiorẽ appello. Jbi eniȝ de carnibus agitur: q̃ meli⁹ ac salubri⁹ q̃ȝ qd uis alid eduliũ nutriũt. Ueꝝ cũ varia sint aĩantia tã terrestria q̃ȝ volatilia q̃ hoĩeȝ nutriũt: varias quoqȝ ĩesse q̃lita tes necesse ẽ. Nec ĩ sexũ min⁹ ⁊ etatẽ ⁊ partes eoꝝ q̃ȝ in specie differentia cadit. Meliores sigdem galline q̃ȝ galli. rursũ si necessitas cogit capre q̃ȝ hirci castrati. mares q̃ȝ femine. iuniores q̃ȝ vetuli. fallit in porcis qui semestres vel anniculi esui meliores habent. veruecei q̃ȝ agni. Enutrita ĩ mõtib⁹ q̃ȝ

in planicie aut palustribus locis. Depasta glandez castaneã: triticũ: hordeuz: fabam: pannicũ: milliuz: q̃z vel furfures: vel herbã: ut ĩ porcis ac galinis gustu deprehẽdimus. Laudabiliora sunt itez q̃ media inter macilentiã ⁊ nimiã obesitatẽ sunt: q̃z q̃ aut pre pinguia: aut macra nimis habentur. Pinguia.n. appetentiã remouent: concoctionẽ disturbãt: ac stomachũ laxãt. Hãc ob rẽ ex obesa carne macrã: rursum ex macra pinguẽ tutius comedemus. Preterea ut hyeme calidis: ita estate frigidis vescemur: ut edulo: pullastra: acidis ac frigidis estate: hyeme pipionibus: calidis ⁊ siccis: autũno cõturnicibus ficedulis vere auiculis e nido posteaq̃z pẽnas emiserit sublatis: hyeme itẽ turdis ac merulis. Est itẽ in coctura magna differentia. Pinguior caro melior assa q̃z elixa ẽ. Rursuz strigosa vel macra: melior elixa q̃z assa: q̃ mediũ tenet quouis modo apte coquetur. Magis ẽt nutrit assuz ⁊ si difficilius concoquitur q̃z elixuz: rursuz iurulentuz: q̃z frictũ. Uerũ ne in his diutius q̃z satis est cõmoremur ad explicandam viz ⁊ naturam animalium: quibus tum ad necessitatez: tum ad luxum ⁊ lauticiem humana consuetudo vescitur transeamus.

De Boue.

b Ouem: cuius appellatione taurũ ⁊ vaccam ac vitulos voco: magno vsui esse mortalibus nemo est qui ambigat A ratione: vectura: lacte: caseo: corio ad calceorũ vsũ. Hic ẽ q apud veteres taz capitalis habebat q bouẽ sine causa q̃z q hoĩem occidisset. Quosdã ẽt apud romanos ĩ exiliũ actos legim⁹: q bouẽ tãq̃z colonũ interfecissent. Coluere quoqz egiptii peculiariter numinis vice bouẽ: quez Apim vocabãt summum apud illam gentem deũ:

q̄ hoc animal ob eius vsū & innocentiā honore di
uino dignum videret. Init feminā taurus vno ictu
q̄ mense decimo parit vel gregi vel vsui hominum.
Lactentes adhuc vitulos appellamus: hos lanii ad
cultū emūt. Occidunt & boues nonnūq̄ ac vacce:
he dū sterilescunt: illi dū aratrū & plaustrū renuunt.
Caro bubula frigide ac sicce nature est difficillime
& coquit & concoquit: crassū turbidū ac melancholi
cum prestat alimentū. Ad quartanas scabiē & le-
prā hominē impellit. At vitulina tutius comeditur
tēperati.n. alimēti fere existit: hāc itaq̄ nō iniuria
mēse nobiliū crebro repetūt.

De Oue Agno & Veruece.

O uis agno: veruece: lana: pelle: lacte: caseo: ster
core: hoīb⁹ vsui est. Ariete vt marito ad ppa
gandū genus vtit: Qui quo senior ē eo melior ad in
eundas oues habet. Agnas fastidit: vetulas sectat.
Fert ventrē ouis quinos menses: mares deinde vel
femellas parit. Femellas in spē gregis si volet re-
tineat pastor. Ex maribus arietem gregis maritū
ēligat: rliquos dū adhuc lactēt laniis vēdat. Quos
in numerū veruecū referri volunt: eosdem non mi-
nores quinq̄ mēsiū castrare oportet. Horū caro sa
lubris est: & agnina melior. Calida.n. & hūida habe
tur ad tēperamentū tēdēs: illa vero plus humidita-
tis q̄ caliditatis habet. Ouē arietē dentib⁹ne attin-
gas: non modo enim ei⁹ caro nō pdest: verū etiā ve
hementer obest.

De Capra & Hedo.

C apra hedo lacte q̄ salubri: caseo: pelle in ca-
strorū vsū hoīe iuuat. Unde & hyemē ptīuar
sub pellib⁹ maiores dicebāt. his ēt naute vtebāt: uil
lis.n. aq̄ pluuiā reiiciūt. Ciyphe capellę olī i pcio

erant::q2 maiores mense quinto pariunt. In qbusdã:lactis magna vbertas. Ex his hedi lactẽtes esui sunt optimi. Capellas auribus spirare nõ naribus: nec vnq̃3 febre carere: Archelaus auctor est. Ideo q3 fortassis aĩa his q̃3 ouibus ardentior. Hac ẽt ob rẽ in concubit⁹ calidiores tradunt. Noctu ẽt nõ mi-n⁹ q̃3 die cernere credũt. Depẽdet oĩu3 mẽto vill⁹: quẽ arũcũ vocãt. Hoc siqs vnã ex grege trahat: ce-tere stupẽtes intuent. Morsus eaꝝ arbori exitialis oliua3 lãbendo sterilẽ quoq3 faciũt: eaq3 ex cã Mi nerue immolant. Capelle atq3 hirci fetidi carnẽ ne degustato. Hedinã q̃ nulla inter domestica aĩalia potior habet edito. Paꝝ.n. excrementi in se habet: facillime concoquit: bene alit: sanguinem bonũ ge-nerat: calido ꝛ frigido contemperatu3. Hic cibus cõ uenit laute uiuentibus: ut Augusto ꝛ Phosphoro: Lucretio non item: qui pitagoreoꝝ pietatẽ laudat: ꝛ rem rusticam sectatur.

De Ceruo.

CEruus: quẽ dictũ putãt latrat⁹ ac morsus canũ perhorrescẽs ad hoĩe3 confugit. Min⁹ item fugiũt humana vestigia q̃3 ferina. Conceptus femellaꝝ ẽ post arcturi syd⁹ Octonis mensibus partũ ferũt. Gemellos ĩterdu3 edũt. Simplex nimiꝝ aĩal ẽ: ac rexꝝ oĩum miraculo stupens: sagittas eni3 ꝛ arcũ venenatis cũ admira tione intuent. Transnatant flumina quãtũ vis lata ac maria cerui gregatim capita clunibus precedentiũ ĩponentes vicemq3 reddẽtes donec olfatu ter-rã: quã nusq̃3 vident addiere. Soli mares cornua habent: qb⁹ vsq3 ad ãnos sex singulos ramos adii-ciũt. Mutat aliquando his color in cãdidũ: qlẽ fuis-se. Q. Sertorii ceruã tradũt: quã eẽ fatidicã hispãie

gentibus īperator nobilissim⁹ persuaserat: habent hec aīalia cū serpētibus pugnā: eosqꝫ e cauernis spiritu nariū exhaūt: ac pedib⁹ conterūt. Ideo cerui cornua in abigendis serpentib⁹ singulare remediū habenť. Uiuere ceruos post centū annos ex aliquibus captis cū torquis ꝛ qdeꝫ aureis ac cute propter obesitatem opertis: quos Alexander magnus indiderat deprehensum est. Febriū morbos non sentit hoc aīal: hanc ob reꝫ qdā principes oībus matutinis diebus ex hac carne degustare soliti: lōgo euo febrib⁹ caruere. Ceruina vero bubule fere assiſis ē. Tarde enim concoquitur: paꝝ alit: ac bilem atram auget. Esui tamen estate: precipue vero mense augusto q̄ꝫ hyeme suauior est: hāc nō edat nostret Brutus ꝛ Celius: ne oīo melancholia obruantur.

De Ursis

Initio hyemis vrsa concipit: nec vulgari quadrupedū more: sꝫ cubāte secū mare compressiqꝫ. Trigesimo die parit carnis frustruꝫ: vnde vngues tm̄ prominent. hoc lābendo paulatiꝫ figurat. Hyeme quaternis mensibus latent. Primis dieb⁹ bis septenis tā graui somno premūť: ut vulneribus vix excitenť. Tunc. n. mirum in modū veterno pigrescūt. Illi adipes medicaminibus sunt apti: contraqꝫ defluuiū capilli tenaces. Post hos dies priorū pedū fructu viuunt. Credit Theophrastus eodē quoqꝫ tēpore coctas vrsoꝝ carnes si asseruenť īcrescere. Inualidissimū urso caput: quod contra: leoni fortissimuꝫ est. Tauros supra cetera animalia īfestat. Capiť laqueis ꝛ falcibus. Eius caro tarde concoqť: spleni atqꝫ epati obest. Multa recrementa generat: appetentiaꝫ tollit: ac fastidio edentes afficit.

d Ama: quā ēt greci dorcada vocāt: capree genꝰ ē: raro mansa fieri potest. Cū capreolis fer in qualitatibꝰ cōuenit. Bonū nāqꝫ alimentū eius caro vescentibus prestat. Modici recrementi est: sanguinem tamen ad atram bilem quoquo modo tendentem efficit.

De Leporibꝰ ꝛ Cuniculis.

q Ui leporem a leuitate pedū sumpsisse nomen dixerunt fallūt: (ut ait Uarro:) ꝙ antiquuꝫ sit vocabulū ꝛ grecū. leporꝝ duo sunt genera: maius ꝛ minus. Maiꝰ id ē: qđ in alpibꝰ: in collibꝰ: ī planicie subdio viuit: quodqꝫ voluptatē venādi hoībꝰ prestat Minꝰ quod sub terra in cuniculis: vnde nomē accepit vitā magna ex parte ducit. Hoc capi nisi superne eiectū nō potest. Alpini lepōibꝰ ꝛ qdē magnis: pro cibatu hyeme vescuntur. Cuniculis adeo baleares insule exundauere: vt certū sit balearicos ipsos ꝯ innumeram eoꝝ turbā ab Augusto militare auxiliuꝫ petiisse. Cuniculi caro melius ac facilꝰ alit q̄ꝫ leporina: que qdeꝫ frigide ac sicce nature est ꝛ ob eā rē bilē atrā facit.

De Histrice ꝛ Ericio.

i N india ꝛ aphrica hystrix peculiariter generaṫ. Ericio vel ut ait Pli. erinaceo similis spinis tergꝰ hispidū habꝫ: q̄s tēsa cute plerūqꝫ laxatas voluntaria iaculatione in hora canuꝫ vrgentiū iacit. Latet ut vrsus quatuor hibernis mēsibus. Huius caro vt erinacea licet nō admodū īter esculenta comedaṫ. Stomachū tamē adiuuat: aluū soluit: leprā: ac scabiē diminuit. Salitā hydropisiꝫ mitigat: mingentes in lecto: quo minus id faciāt adiuuat. Sūt q ꝛ taxos ꝛ glires cenis addāt: q̄ aīalia in qualitatibꝰ: hystrici haud mltū dissimilia sunt. De

glire hoc annotatū est: non congregari nisi plures ī eadem sylua. Et si misceantur alienigene dimicando aut vincere aut interire. Genitores pre terea suos senecta fessos insigni pietate alunt. Hy berna quieta gaudent. Recōditi.n. ꝛ hi cubāt. Rur suꝫ estate iuuenescunt. Similis ꝛ mustelis quies.

Liber Quintus.

De Auib⁹ Esculentis.

q Ui pauones ꝛ aues esculentas ad patinas transtulere: illi quidē nequaq̄ꝫ mihi dissipe visi sunt: cū ex his obsonia fiant ceteris sua uiora: ꝛ regū ac principū mensis q̄ꝫ humiliū: ꝛ mini mi census hominū magis conuenientia. Caueāt igi tur plebei ꝛ populares: ꝛ qb⁹ (ut ait Satyrus) res legi non sufficit tale aliqd delinquant ne dū come dant. Lautoꝝ hec erunt obsonia: ꝛ eoꝝ maxime: quos non virtus ꝛ industria: sed fortūa atqꝫ hoīuꝫ temeritas ex infima sorte: utpote e ganeis e stabu lis e popina non ad diuitias: qd̄ esset ferendū: sed ad summos dignitatis gradus erexere. Hi sunt quo rū gratia pauones ac phasiani nati aut capti viden tur. His preciosa vestis: preciosa suppellex: ꝛ quic qd preclaꝝ natura extulit debet. Cepā ꝛ aliū mecū deuoret Pomponi⁹: Adsit Septimi⁹: ꝛ Septumu leius Campan⁹: Nec extra tridiū pernoctet Cosmi cus: hunc sequat Parthēi⁹: ꝛ Podagrosus Scau rus: Fabium Narniensē: Antoniū ruffuꝫ ꝛ Mece natē non reiicio: q paupertateꝫ sponte amplectunt. Et ne mihi succenseat Cincinnatus: hūc quoqꝫ De metri⁹ ad cenam holitariā vocet: quandoqnidem ita fortune placet: que relictis industriis ignauie fauet.

De Pauone.

v Eniat ante omnes aues ad patinã pauo: ꝛ q̃ñ viu⁹ gloria delectat̃: mortuus quoqꝫ eiuſdem ſit particeps. Quod gloria capiatur pauo ex hoc ꝯ̃prehendimus. Laudatus .n. gemmatas alas ex aduerſo ſole: quo melius videat̃ cũ iactatione expandit. Idem annuis vicib⁹ cauda amiſſa donec ſubcreſcit pudibũd⁹ querit latebras. Uiuit ãnis quinqꝫ ac viginti. Colores incipit in trimatu fundere: ab auctoribus non glorioſuꝫ modo hoc animal traditur: veruꝫ etiam maleuolũ. Pauonẽ prim⁹ orator Hortenſi⁹ occidit in ſacerdotii cena. Saginare eos. M. Aufidi⁹ Lurco prim⁹ inſtituit: ex eoqꝫ queſtus prouent⁹ ſuos mirꝫ in modũ auxit. Sunt qui velint pauonis carnem craſſi ꝛ modici alimenti: ac difficilis concoctionis eſſe: melãcholiãqꝫ augere. Eiuſdẽqꝫ nature ſtrutii caro habet̃: queꝫ aphrica peculiariter nutrit.

De Anſere ꝛ Anate.

a Nſerem tam ſilueſtrem q̃ꝫ domeſticũ cane vigilantiorem eſſe teſtata eſt capitolii galloruꝫ tempore acerrima per. M. Malliũ e langore excitũ ꝯ̃ſenſio. Hanc ob rem cibaria anſerꝫ Cenſores in primis locabant. Anſer mortalib⁹ plurib⁹ in reb⁹ vſui eſt. Cuſtodia de q̃ diximus: plũma q̃ qbuſdam in locis bis in anno vulſa culcitras facim⁹: ut delicatorꝫ ceruices molli⁹ recunbant. Carne quã ꝛ recentem ꝛ ſalitam comedimus: adipe quo plura cibaria condiuntur. Iecore in quo maxime excellit: ſi lac pri⁹ vel mulſam imbiberit. Meſſalinus Cocta Meſſale oratoris fili⁹ pedes anſerinos toſtos ꝛ depilatos ẽt cũ criſtis gallinaceis in patinam addebat quaſi rem inter obſonia preclarã. Ego vero hãc ãt atqꝫ q̃s Columella hoc ẽ terra ꝛ aqua

victum querentes vocat: mali nutrimenti crediderim esse. Tutius enim et alis ⁊ pectore vescemur. Non multum ab his differunt anates. Que pectore tantū: (ut Martialis affirmat) ⁊ ceruice valet: cetera redde coquo. Anatis caro anserina calidiorē vim habet.

De Grue

a Bmari eoo veniūt grues: longa quidem peregrinatione: ducem quem sequant̄ deligūt. Habent ⁊ in extremo agmine qui gregem voce cōtineant. Excubias noctu faciunt lapillū elato altero pede continētes: ut relaxatus ob somnū: ac ꝑcidēs negligentiam custodis coarguat. Cetere dormiūt capite subter alam condito: alternis pedibus insistētes. Dux erecto prouidet collo: ac predicit. Ad nos venientes indutias tantisper pygmeis: quibus cū dimicare consueuerunt relinqunt. Capte vel pedicā vel retibus ad mensas transferunt̄. Ex his cibaria quouis modo cocta tarde coquunt̄: atrā bilem augent: ⁊ recrementi in se q̄3 alimenti plus habent.

De Ciconiis.

c Iconiam in cibariis: gruibus anteferendam: Cornelius nepos: qui diui Augusti principatu obiit affirmat: quam pauci nunc velint tangere ne dum esse: ob pastum credo: quem e serpentibus ⁊ luridis bestiolis colligunt. Unde veniant ciconie ⁊ quo se transferant incertum est: e lōginquo venire nulli dubium: ⁊ eo quo grues modo. Sed he vere: ille hieme sunt aduene. Abiture congregant̄ ī loco certo: ita gregatim: ut nulla sui generis relinquatur: nisi captiua ⁊ serua. Predicta die discedunt ita occulte: ut nemo videat

discedentiũ agmen: cũ tamen discessuras appareat nec venire prius q̃ venisse cernimus. Utrũq; fit nocturnis temporibus. Locus in asia est phitonosconiã vocãt patentibus campis: ubi congregate inter se cõmurmurãt: eãq; nouissima vẽit lacerãt: Sunt q ciconiis non inesse linguã affirment: ob serpentũ exitiũ: tãtus his honos habet̃: ut apud thessalos capitale sit ciconiã occidisse. Huius auis caro eadem fere que gruis est.

De Oloribus.

c Ygnus grecũ est nomẽ olore frequentatius: cõmeant ac remeant simili ratione olores q̃ anseres: et hoꝝ volatus cernit̃. Lyburnicaꝝ more rostrato impetu ferunt̃ facilius ita scindentes aera q̃ si recta fronte ĩpellerent. Colla imponũt precedẽtibus fessos duces ad terga recipiunt. Fabulose narrat̃ cygnos propriã mortẽ flebili cãtu prediceṙ. Ad patinas veniũt eadem fere ratione qua anseres.

De Hirundine.

b Irundo que grece dicit̃ a nobis: hybernis mensibus ad aphros aduolat: vere redit. Ex his auibus que aduncos vngues non habent sola bestiolis quibusdam volando vescitur. Thebarũ tecta subire negantur: quoniam vrbs illa sepius capta sit. Nec atria introeunt propter scelera Terei regis. Cecinna equestris ordinis vir comprehensas in vrbe secum ferẽs victorie nũcias amicis mittebat: in eundem nidum remeantes cũ victorie colore. Scripsisse Fabiũ pictorem in annalibus suis ferunt: cum obsideretur presidium Romanum a Lyguribus hirũdinũ pedibus epistolã allatã lĩeo ñuictã significãtẽ quo die aduẽtãte auxilio eruptõ fieri õberẽ

Tante celeritatis in volatu hirūdo est: vt ceterarū alitum minus obnoxia sit.

De Merulis, Turdis et sturnis.

a Beunt merule turdi similiter ac sturni: sed in vicina loca. Occultātur hec animalia sepibus ibiqꝫ hiberno tempore pabulū querūt. In germāia hyeme turdi maxime: estate in nostris mōtanis locis: autūno in plano et collibus inueniunt. Hyeme p̄terea loca maritima: et iuniperis ac myrtis abundātia etiam apud nos frequentant. Merularum caro tarde concoquitur: pauci alimenti est: et melancholiam auget. Turdi vero hyeme preserti bene: ac mlt̄ tum alunt: pauci recrementi sunt: ab his solum cauendum est: ubi lapsanum: quod greci nostri napellum vocant comedunt. Sturni: quos vulgo diabolicam carnem habere dicimus omnino ab obsoniis lautorū reiiciantur: hos comedat Uacerra noster: qui marsupio magis q̄ꝫ vite consultum vult. Sturnorum hoc proprium ē cateruatim volare: et quodam pile orbe circum agi omnibus ī medium agmen tendentibus.

De Turture.

v Ere turtur occultatur: pennasqꝫ amittit: loca sabulosa libenter frequentat: capitur rete: sagināt. In cibū sūpta aluū astrīgit: et ob hāc rem dysentericis dat. Aiūt turturem femellam amisso marito arborem viridem non attingere volatu.

De Gallinis.

g Allina hoīb⁹ ouo: pullastra: capo: gallo: vsui est: siue illa sit magna: q̄les patauīe siue ex pumilionū genere. Galli gallinacei: q salacissimi sūt, ꝓlis magis q̄ꝫ gule reseruant. Prosūt aūt non hac ī re tantū hūano generi: verū ēt in excitandis ad opa

diurna socordibus. Horas noctis cantu distinguūt. diem venientem denunciant: gregē gallinarū diligentissime custodiunt. Armatus vngue adunco & rostro vicini gallū a grege abigit: cui palma contigit statī in victoria canit: seq; ipsū principē testatur. victus occultatur silens. Hoc genus auiū solū crebro celum aspicit: predicitq; cantu serenitatē ac futurā pluuiam. Castrantur galli dū adhuc tenelli sunt duobus modis. Lumbis adustis candēte ferro aut genitalibus euulsis: quo facto statī pinguescūt. Affirmat Pli. gallinaceum in agro āriminēsi. M. Lepido. Q. Catullo consulibus semel locutum: Capos & gallias saginare liguritores ipsi iuenere: quo vnctius: ac lautius deuorarent: hinc altiles dicte: q sagina alte & enutrite sint. Auiaria ubi cicures atq; oīa genera auium segregata farcirentur. M. Lesius Strabo primus instituit: hisq; farctores: qui rē curarēt addidit: descripsitq; quid cuiq; aui ad farcturā apponendū esset. Deberetur huic merito statua in comicio: hanc Aruiragus: hanc. P. Gallus: hāc & germanicus noster proprio aere faciundā curēt: cū hi tāq; adoptiui iure hereditario popinariā officinā frequentent. Hyeme tamē melius q; estate saginatio fiet: probabiliorq; erit farctura. Galline ēt eo tempore anni meliores: quia tum minus fetu exhauriuntur. Pulli: qui nondum aut coire: aut ouū peperere estate dum tritura: dumq; adhuc de vite omphacium pendet: esui meliores habentur: masculi tamen magis q; femelle. Uerum ut tandem paucis absoluam: omnium auium laudes quantum ad obsonia pertinet vna caro gallinacea compressa ē: quid enim popinis afferunt relique altiles: quod nō

onus capus in se habeat: siue elixum: siue assum ve lis: Huius auis patina stomachum iuuat: pectus le nit: vocem sonoram facit: corpus obesat.

De Columbis.

c Olumbi pudicitia omnes aues antistãt. Plu res enim in eodem colũbario mixtim degunt neqꝫ tamen quis alterius connubia violat. Amorẽ mutuum querulo gutture ictuqꝫ rostri ostendunt. In venerem crebro ruunt: frequenti pedũ orbe fa cta adulatione. Idem faciunt ꝛ palumbes: verũ qꝛ semiferi sunt rarius fetãt. Uiuere palumbes ad tri gesimũ annũ Aristoteles auctor est. Columbi autẽ ꝛ turtures vix octauum attingunt annum. Ex his pipiones minus pẽniti calide sunt ꝛ humide plusq̃ꝫ satis est nature: ꝛ ob hanc rem tarde cõcoctionis ha bentur. multum alimenti: ac plus sanguinis gene rant: vnde inflãmationes: ꝛ febres oriuntur. Qui tẽ tare iam volatum incipiunt: salubriores nimirum habentur: maxime vero si cocti ex agresta fuerint: ne bilosis ob caliditatẽ obsint. Hic cibus pituita labo rantibꝰ non incongruit. Ab esu veterũ omnino ab stineas: duriores enim alimẽti sunt: ꝛ improbandi.

De Ficedulis: ꝛ Passere.

f Icedularum carduellium reliquarumqꝫ aui um minutarum caro: si pingues sint modo non nidificent: boni alimenti est. Absit a patinis no stris passer: qui esui sumptus ob nimiam caldi tatẽ male alit: difficulter ꝓcoq̃r: ꝛ libidinem excitat. Hec auis ut minĩe vite ẽ: ita salacissime. Mares ne gãt ãno diutiꝰ durar̃. Femĩs lõgior aliquãtulũ vita.

Nollē carduellos deuorari:plus.n. voce q̃ȝ patina hominē delectant. Imperata enim faciunt: ⁊ pedibus:atqȝ ore pro manibus vtunt̄:ut is quē in cubiculo Francisci Gonziaci Cardinalis cibū ac potuȝ duobus vasculis equilibribus funiculo ad se trahentē cū voluptate pariter ⁊ admiratione cernim⁹. Huius vice alabdā comedamus ⁊ carne ⁊ iure nō ĩutilis homini est.

De Coturnice.

c Oturnix parua auis est:⁊ cū ad nos venit terrestris potius habetur q̃ȝ sublimis. Aduolant he auicule non sine periculo nauigantiū:quippe velis sepe magno agmine incidunt: noctu presertiȝ nauigiaqȝ mergunt:austro non volant vento.s. humido ⁊ grauiorī. Aura tñ vehi volūt propter pōdus corporū:viresqȝ paruas:hinc illa volantiū conquestio labore expressa. Aquilōe ergo maxime uolant ortigometbra duce. Greci.n.coturnicē vocant. Primū eaꝝ terre appropinquātē accipiter rapit. Ultro citroqȝ iture comitatū solicitāt. Coturnicibus veneni semē gratissimus cibus. Hāc ob cāȝ quibusdā tēporibus:eā hesterne dānauere mēse:nostre nō iteȝ:quibus autūno Qualea sic.n. vulgares appellant:in precio ē. Uere cū redit insipida ⁊ mali alimenti habetur. In littore Antiaci captas edicuȝ Marso meo nihil insipidius.

De Perdicibus.

p Erdicibus in nidificatione mira solertia inest stipitibus.n.se quasi vallo contra feras muniunt. Maritos sepe fallunt transmutatis ouis: quoniā intemperātia libidinis earū oua frangunt. Dimicant inter se mares ob amorem: ut Coturnices ⁊ galinacei solent. Tante salacitatis hāc auē eē qdā

existimant: ut concipere ēt solo odore maris:aut ei⁹ voce audita possint. Perdicū vita ad .xvi. annos durare existimatur. Inter aues huius caro bene ac facile concoquitur:paꝝ recrementi:nutrimenti mul tū in se habet. Cerebri vim auget:geniturā facit: ac demortuā venerē excitat. Phasiāi caro mediū qd̄ dā inter perdicez ꝛ capū obtinet:licet Auerrois: eū quantuz ad obsonia pertinet:ceteris auibus antefe rat. Nec īmerito quidez si viz fabule attendimus. Itym sīqdē Terei thracū regis filiū in phasianuz conuersuz fabule narrant. Quare quid decētius re gū ac lautoꝝ mensis apponatur q̄z phasianus non satis video:ut eo tādez redeat:vnde digressus est. Hoc tragico scelere caret Pōponii mēsa:qui cepas atqz alium ascaloniūve pro ity conuiuis apponit.

Que differentia inter animaliū partes sit.

a Nimalium capita maxime vero quadrupedū ꝛ si crassi sunt alimenti multum tamen nutri unt. ad febres bilosas hominem impellūt. Se niturā virilem mirifice augent. Uolatilium cerebra q̄z quadrupedum salubriora sunt. Uerum cum ce rebri vis frigida sit ꝛ humida ex frequenti eius vsu pituite generantur humores: stomacho fastidium affert: ꝛ si post cibum assumitur vomitum. In pri cipio cene non item: maxime autē si mentha:aceto: atqz aromatibus fuerit conditum. Si concoquitur natura calidis confert: semen virile auget: ac aluuz lenit. Aiūt cerebella leporis ꝛ cuniculi contra vene num plurimum posse. Oculi animalium si tenerri mi sunt:ꝛ pinguis bestie: cū sint ꝛ humidi moderati alimenti habent̄. Hic bolus ophthalmia a ligurito rib⁹ vocat̄. Ligua hūiditatē ī se habet fere tēperatā

diter durũ ⁊ molle. Uerũ si cũ glandulosa carne: q̄ ei annoxia est: queq̃ glutinum quoddã ĩ se ⁊ humiditatem habet coquit̃: ⁊ cũ aromatibus condit̃: suauis esui est: nec insalubris habet̃. Cor frigidũ ẽ et siccũ: ⁊ ob eã rem melancholiam auget: tarde concoquit̃: nõ tamẽ parꝝ alit. De mortuo corde loquor viuens eniꝫ: caloris receptaculũ est. Pulmo uiuẽs calide ⁊ sicce q̃litatis est: mortuꝰ frigide ⁊ hũide ob eiꝰ raram textam ⁊ leuitatem modici alimẽti habet̃. Hepar qđ ⁊ iecur licet appellare: grossos generat hũores: difficile concoq̃t̃: appetẽtiã tollit. Lactẽtiũ iecinora: minꝰ tamen insalubriora putant̃. Gallinacea ⁊ anserina siue anatina his addũt̃. Caprarũ hircorũ iecinora fugito: ne in epilensiã incurras quam nostri comicialẽ morbũ appellant. Cõtra vero epar lupi non modo non nocet: veꝝ ẽt hydropisim curat. Ualet item epar rabiosi canis tritũ: ⁊ ex aqua potum cõtra morsũ alteriꝰ rabie seuiẽtis vbera q2 fibrosa ⁊ cartilaginosa sunt frigide vis ⁊ sicce habent̃. Hinc ẽ ꝙ crassuꝫ prestent alimentũ: ⁊ quanto lacte abundantiora sunt: tanto maioris sunt alimenti. Splen siue lien acorem quendã in se habet: ꝙ antea receptaculũ melancholie fuerat: hinc est ꝙ stomachũ: ⁊ appetentiam iuuat. Cito tamen satiat: Eius frequens vsus bilem nigram facit. Porcinus splẽ ceteris minꝰ insalubris habet̃. Ale auium in cibũ sumpte saluberrimi sunt alimenti: precipue autẽ gallinarũ. Sũt q ⁊ anserinas his addant. Frequenti enim motu siquid mali suci inest purgat̃. Similiter quoq̃ anserina ⁊ gallinacea colla ceteraꝝ volatiliũ meliora putant̃: si sanguine inter cutaneo caruerit. Grauis saporis renes vrine r̃ceptaculũ: ⁊ q̃si colla

quedam humidorum recrementoꝝ sunt. Difficilli me item concoqunt: ac in malū vertuntur humorē. Lactentis tamen hedi renes: q2 nihil adhuc terre stre habent: non improbantur. Pessimi sunt alimen ti: ac bilem atram faciunt: recrementoꝝ omniū rece ptacula licet obesent. Minꝰ tamen improbāda sunt auium: precipue autem galline ventricła: ⁊ intesti na. Junioꝝ animalium testiculi q̄3 vetuloꝝ q tarde concoqunt: probabiliores habent. Gallinacei tamē nūq̄3 īprobant. Non displicuit mihi Palelli hospi tis nostri patina: q pedes vitulinos bene lotos: ⁊ co ctos cū iusculo aromatibus insparsos: in cenā mo re romano attulit. Jnditum quoq3 aliqd ex aceto putari3 adeo appetentiam excitabant. Apponi hec patina prima mensa consueuit. Boni ⁊ facilis extat alimenti: pectori confert: tussi3 lenit: meatꝰ vrine ex ulceratos sanat: dyssentericis prodest. A medicis tamen anteriores magis q̄3 posteriores animaliū partes probantur.

De Obsoniis.

Liber Sextus.

a Ctum profecto nil hactenus videretur explicata eaꝝ rerum natnra: ⁊ ui: qui bus humana consuetudo vescit: nisi dein ceps obsonioꝝ cōficiendorum ratio: qua ⁊ coqui: ⁊ popinarii utuntur: ordine preberentur. Non enim omnium eduliorum eadem est coctu ra: eadem conditura: eodemve tempore. Elixa debet eē bubula: ⁊ vaccina caro: elixū vituli pectus.

Dorsũ tamẽ seu spinã malis appellare assaturã re-
quirit. Coxas eiusdem in pulpamentũ rediges. To
tũ veruece non iniuria elixabis: licet ex spatula ⁊ co
xis bona fiat assatura. Suillã carnem quoquo mõ
coxeris insalubrẽ inuenies. Ei⁹ tñ spina ubi recens
est assa ad gulã facit. Sũt q cepas in eius feruenti
adipe coquant: deuorentq;. hedi vtrũlibȝ cocti sua-
ues: ⁊ salubres sunt: coxe tñ asse meliores habentur
Eadẽ ⁊ de agni coctura. Caprinaȝ carnem si voles
mense ianuario cũ aliato comedes. Cerui vero an-
teriorẽ partẽ ĩ iusculo laridario coques: lũbos assa
bis: ex coxis pastillos: aut pulpamẽta facies. Eadeȝ
⁊ capreoli: dame: ac capre coctura. Apꝝ in pipera-
to: aut in laridario condies. Leporẽ assũ recte cõui-
uis appones: posterior tñ pars melior habet̃. Ante
riorẽ non iniuria in piperato vel laridario coq̃s. Ea
dẽ ẽ ⁊ d̃ cũiculo cocta. Sũt q vrsinã carnẽ ex pastil-
lo comedãt.

Quomõ coquẽde Aues Cicures ⁊ siluatice.

a Ues amphiuias: hoc est terra ⁊ aqua victum querentes: ut ãserẽ: cygnũ: anatẽ: grueȝ: cicõiã ac cetera eiusdẽ fere nature elixabis. Pauonẽ vero phasianũ: coturnicẽ: pdicẽ: turdos: merulas: ficedu las: gallĩas siluaticas assabis̃. De quoqȝ aues̃ elixẽt̃ cũ pipe ⁊ saluia nõ ĩsuaues vid̃bũt̃. Capos p̃pingues assos: medios ĩter maciẽ ⁊ pĩguedinẽ cõedes. Ideȝ fiet de gallina ⁊ pullastra.

Elixum.

c Arnẽ in frustra concisam per horaȝ in qua fri gida sines: bene deinde lotã cũ aq̃ calida: atqȝ iterũ recenti in cacabo lato: ne anguste bulliat ad fo cũ pones: saleq̃ȝ indes anteq̃ȝ effe rueat. Ubi ebullir̃ occipiet. bñ d̃spumabis. Si videris sabulũ aut terrã

cõmixtã sali:aque calide coclearem accipies:huicqꝫ salem infundes.In fundo sabulũ ⁊ quicquid terrestre erit residebit:sal in summo cum aqua natabit. Hanc colatam cacabo infundes.At si caro annosa fuerit:eam crebro cochleari eximes: recẽtiqꝫ aqua humectabis:ideꝫ facies si galline vel capi anniculi fuerint. Alba hoc modo cuꝫ iure caro remanebit.

Assum.

a Ssum ex quauis carne hoc modo facies:si annicula erit:ubi modicum ebullierit:ex cacabo exemptã illaridabis:voluiqꝫ ad igneꝫ iubebis quoad bene coquatur.At si tenella fuerit: ut vitulina ⁊ hedina sine elixatura eo modo quo superiorem decoques .Capos:phasianos:bedulos:perdices ⁊ qcqd siluaticũ assaturã requirit:bene deplumatos exẽteratosqꝫ in feruenti aqua lauabis:lotos ac pro appetẽtia odoriferis herbis pipere ⁊ larido bene conciso refertos ad focũ lẽto primũ igne coqui iubebis at ubi paululuꝫ a coctura abesse videris:salem cum trito pane circũquaqꝫ asperges:excitato maiore q̃ꝫ antea igne:ĩuolutoqꝫ volubiliore manu veru.Unde statim exemptã carnem:exhalareqꝫ permissaꝫ: ad conuiuas deferes.

Piperatũ ex siluaticis.

p Iperatum cũ qua vis carne siluatica hoc mõ facies.In catinũ tantũ ex vino nigro austero indito quantũ ex aqua:optimeqꝫ in eo carnes lauato: loturã dinde colato:additoqꝫ tãtũ salis:q̃ntũ res exigit.Eandẽ aquã cũ carne ĩ lebete ad ignẽ ponito.Coctam carnem eximito:in patinasqꝫ diuidito:bucellas panis in graticula torreto : tostas in aceto ĩmolescer̃ sinito.Ubi acetũ satis ĩbiberit vna cũ libra passulaꝝ eas optĩe ꝯterito. Huic oportune

sanguis ipsi⁹bestie adheret: vł iocuscula si fieri pos set cõtrita. Hec deinde cũ ipso iure misceto: additoq3 paꝝ sepe aut defruti cũ aceto illo cũ quo panem maceraueras. postea vero p cribꝝ setaceũ hec oĩa simł facito transeant. Indita in cacabũ aspersa pipe chariophilo: cynnamo: ut voles facito equaliter bł liant per dimidium hore in carbonibus agitando sepius cum tudecula vel cochleari. Carnem postrẽo cũ larido frictam: diuisãq3 in patinas hoc piperato condito: conuiuisq3 apponito. Młtum ⁊ commode alit: stomachũ fouet: corp⁹ obesat: bilosis tamen nocet: calculũ facit: plus minusve secundũ reꝝ ipsarũ compositionem.

Ius Laridarium.

i Us laridariũ cũ quauis carne siluatica h⁹ mõ facies. carnẽ in catino ubi tantũ ex vino albo: quantum ex aqua bene lauabis: loturãq3 (ut par est) colabis: cum hac lotura: cũq3 larido ac saluia minutatim concisa carnem in lebete coques: ubi ꝓpe cocta fuerit: aromata suffundes. Ut vero crassius aliquantulum iusculum fiat: oui vitella duo ⁊ qdem predura cũ qbusdã bucellis panis sicci ne oĩo tosti simł cõteres: contrita cũ iure miscebis: infundesq3 in cacabum. Melius tñ fieret hoc: aut ex sanguine: aut ex coctis: aut contritis iocusculis eiusdẽ aĩalis. Coctã carnẽ in patinas tuo more diuides: ꝯuiuisq3 aut minutatĩ: aut ĩ frustra ꝯcisã cũ ipso iure appones. Młti ⁊ hoc alimenti ẽ: stõachũ tñ crebo vescentibus facit. Epar ⁊ renes ꝯcalefacit: bilosis nocet: solis pituita laborãtib⁹ ꝯuenit.

Cibariũ ex siluaticis.

c Ibariuȝ: qđ vulgo corrupto vocabło ciueꝝ appellãt sic facito. Carnẽ siluaticã cuȝ aq̃ ⁊ aceto pari mensura coquito: coctã ex iure eximito: simi

toq3 in pinace: vl (ut latine dicã) orbe tãdiu resideat donec humor exierit: eã deinde ĩ optimo larido frigito. At si duas patinas condire volueris passulaꝝ librã: selibrãq3 amygdalaꝝ cu3 sua pelle contento hisq3 bucellas panis non nimiũ tostas: ⁊ atro vino remolitas ac tunsas addito: permiscetoq3 oĩa cum iure in quo caro cocta ẽ. Facito postea hec oĩa ꝑ cribꝝ farinaceum in cacabum transeant: ebullientq3 siml in carbonib⁹ longe a flãma ꝑ dimidium hore curato. Si aromatu3 cupidus aut secus eris: ex gingiberi aut cynnamo plus minusue addito. Cepullas postremo in ollula cum larido tessellatĩ ꝯciso bñ coctã ac tunsã in cacabũ dimittito: finitoq3 paululũ effer ueat: ac deinceps in patinã cu3 iusculo diuidito. Nutrit ⁊ hoc tarde concoqͥ: fastidiu3 mouet: caput ledit ⁊ oculos: epati nocet: ventrẽ ciet: bilosis obest ⁊ pectori.

Pastillus ex siluaticis.

e X ceruo vl capreolo pastillum sic facies: In frustra haud magna carnẽ ꝯcides. Una bullitione cu3 aq̃ ⁊ aceto saleq3 remolitã ex cacabo eximes: sinesq3 in quadra dõec vis exinaniet. piper deinde et cynnamu3 ꝯtritu3 siml cum larido tunso in modum placente subiges. carnẽq3 additis quibusdã ꝑ longum laridi tessellis hoc quasi foliato ĩuolues: indesq3 circunquaq3 cariophili grana: farinã3 deinde bene excretam subiges. ex subacta crustam grossiorẽ vnicuiq3 frusto circunuolues: in furnoq3 lento igne optime coques. Apponi hec statim conuiuis: vl seruari in mensem: aut saltẽ dies. xv. possunt. parum omnino alit: tarde concoqtur: stomachũ laxat: spleneticis ⁊ epaticis nocet: pect⁹ exaspat.

Pastillus ex Cicurib⁹.

c Icures appello oīa que domi aluntur:ut vitu lum capū gallinā ⁊ similia. Ex his pastillū sic facies. Carnis macre quantum voles sumito minutatimq; gladiolis concidito. Uitulinū adipem cū aromatibus huic carni bene misceto: ĩuoluta cru stillis in furno coquito. Cocta vbi ꝓpe fuerint: duo vitella ab albore ouoꝝ excreta cū modico acreste: cūq; iure perpingui bene tudecula agitata in pastil lū infundes. Sunt qui modicū croci ad speciem ad dant. Fieri ⁊ hic pastillus in patella bene vncta ēt si ne crusta potest capum pullastrā: ⁊ quicquid voles integrū ⁊ in frustra concisū in pastillo pro volupta te optime coques. In hoc ⁊ multū alimenti inest: tarde concoquit̃. Pauca recreamēta in se hab;. cor epar ⁊ renes iuuat: obesat: ac ventrē ciet.

Crusta ex Cicuribus

S I crustam voles ex pipionib⁹ ⁊ q̃uis aue: pri mū facito ebulliant: ubi ad cocturā fere vētū erit: ex lebete eximito: exempta ĩ frustraq; concisa ĩ sartbagine cū abundanti larido frigito. Inde in pa tellā vl̃ testū bene vnctā: crustaq; in stratū deuolui to. Huic pulmento non iniuria pruna ⁊ cerasa vel austera addes. Acrestā deinde ⁊ oua octo: si plures conuiuas habebis: vl̃ pauciora: si paucos cū modi co iure tudecula agitato: Huic petroselinū: amara cū menthā gladio minutatim: qđ fieri potest: cōcisā admisceto: ad ignēq; ponito: longe tñ a flāma. Len te.n. ebulliat necesse ē. Cochleari iteri tādiu misce ri debet: donec cochlearem ob grassitudinē integat. Fundito postremo hoc iusculū in crustā: ad ignēq; ac si arctocreas esset ponito: coctā cōuiuis apponi to. Multū alet: tarde cōcoquitur: pauca recreamēta

relinquet:bilē reprimet:corpus exasperabit.

Frictum ex qua vis carne.

f Rictū ex altilibus ⁊ qua vis carne hoc modo facies. Carnē vl' aues bñ exenteratas ⁊ lotas aut minutatī:aut q̄drifariā ꝯcisas in ollā cū larido ad ignē pones:crebroq; cocleari ne lateri serie adhereant ꝯuolues:ubi prope cocturā fuerint:maiorē partem laridi eximes vitellaq; duo cū acresta agitata cūq; iure ⁊ arōatibꝰ mixta i ollā fundes. Ebulliat tñ necesse ē ut recte coquat̄. Huic patīe crocum addunt qdā ut coloratior fiat. Nō erit ēt a voluptate alienū petrosellinū mīutatī ꝯcisū patīe īspgeṙ ꝯuiuisq; statī apponere. Alet mľtū:⁊ si tarde cō coquitur bilē reprimet:cor epar ⁊ renes iuuabit.

Pastillus In Olla.

p Astillū in olla sic facito. Carnē vitulinā cū adipe minutatī ꝯcisā i ollā pōito:pipiōes ⁊ pullos si voles adiicito. Ollā ipsā ad carbones longe a flāma ne concitate efferueat ponito. Ubi ebullire occeperit despumato:passulas deinde iponito. Cepam postremo minutatī ꝯcisā cū larido frigito. Frictā in ollā indito:ubi oīa ꝓpe cocta existiaueris: acrestā ⁊ aromata suffundito. Sūt q ⁊ duo vitella ouorū bene agitata cū acresta infundāt. Mľtum alet tarde ꝯcoquet̄:nauseā faciet:stōacho nocebit:epar ⁊ renes concalefaciet; sperma augebit:caput ⁊ oculos ledet.

Mirause Catellonicum.

c Atellani gens qdē lauta:⁊ q̄ īgenio ac corpor̄ italice solertie haud mľtū dissiīlis habet̄ obsoniū:qđ mirause illi vocāt:sic ꝯdiunt. Capos aut pullastras:aut pipiōes bene exēteratos ⁊ lotos ī veru collocāt:voluūtq; ad focum tantisper quoad

semicocti fuerint. In exeptos ac tessellatī diuisos in ollā indūt. Amygdalas deinde tostas sub ciere cali do abstersasqꝫ lineo pāno terūt. His bucellas aliqđ panis subtosti addunt mixtaqꝫ cū aceto ⁊ iure ꝑ cri bꝝ setaceū trāsmittūt. Posita ī ollā hec oīa īspsaqꝫ cynnamo gingiberi ac saccharo mľto tādiu efferue re simľ ī carnibꝫ ꝓcul a flāma lēto igne ꝑmittūt: qͦ ad iustā cocturā ꝑuenerit miscēdo semꝑ cū cochlea rio ne seriē adhereāt. Hoc nihil suauiꝰ cū valischa ra meo edisse memini. Mľti ē alimēti: tarđ ꝯcoquit epar ⁊ renes ꝯcalefacit: corpꝰ obesat ventrem ciet.

Ut Pauo coctꝰ viuꝰ videri possit.

n Ecat pauo: aut pēna suꝑne ī cerebꝝ demissa aut iugulat: ut heduli solēt: quo sāguis exeat. A gutture deinde vsqꝫ ad caudā pellis leuiter scīdi tur: scissaqꝫ cū ꝓpriis pēnis a toto corꝑe ad caput trahit: quo abscisso cū pelle reseruato cruribusqꝫ: pauonē ipsū aromatibꝰ ac odoriferis herbis refer tū veru assabis: īfixis tñ priꝰ ꝑ pectꝰ chariophilis in uolutoqꝫ collo lineo albo ꝯtinuo aq̄ hūectato ne oīo desiccet. Coctū pauonē ex veru exēptū ꝓpria pelle ītegés. ⁊ ut pedibꝰ stare videat: virgulas ferreas ī fixas tabule ad hoc fabrefactas: ꝑ crura ne cernant ꝑ corpꝰ ad caput ⁊ caudā adiges. Sūt q ad ludū ⁊ ri sū cāphorā cū lana ori idāt ignēqꝫ: ubi ad mēsā fert inīciāt. Hoc Sellio nō placꝫ: q ignē r formidat. In aurat ēt pauonē assuꝫ ⁊ arōatibꝰ ꝯspsū bractheis au reis licet ad voluptatē ⁊ magnificentiā: Idē ēt fieri đ phasiāis gruibꝰ āseribꝰ capis ac ceteris auibꝰ pōt. Uerꝝ tarde ꝯcoq: parꝝ alit: atrā bilē auget: epaticis ac splematicis nocet.

In porcello asso.

p Orcellū adhuc lactētē iugulato villosqꝫ oīno

acute ab̄radito. Per spinā d̄inde scīdito: eximitoq̄3 q̄cq̄d ī vētre h̄3: iocuscl̄a ei⁹ cū larido alio: cūq̄3 odoriferis herbis minutī ɔcidito: tritū caseū oua agitata: tūsū piper: crocū in puluerē redactū cū superiorī b⁹ bene misceto. In porcellūq̄3 oīo ita īuersu3: ut q̄d intus erat: foris sit indito: ac claudito ne excidat. Coqui ī veru: aut sup̄ craticulā lēto igne nō incōmode potest: ut oīa pariter esui bona sint. Dū coquit̄ aceto pipe croco simł mixtis cū saluie aut rosmarī aut lauri ramusculis sepe asp̄genda ē. Idē ēt fieri ex anſere anate grue capo pullastra potest. Male hoc ꝛ paꝝ alit: tarde ɔcoquit̄: stomacho capiti oculis atq̄3 epati nocet. Oppilatiōes facit: calculū creat pituitā auget.

Pullus ī acresta.

Pullū cū salita carne decoquito: ubi semicoctus fuerit grana vue sublatis e medio venaceis in cacabū feruētē indito. petroselinū ꝛ menthā minutatim condito. piper ꝛ crocum in puluerem conterito. Hec oīa ī cacabu3: ubi pullastra cocta fuerit cōnicito: ac patinā statī facito. Hoc obsonio quo nō ab re. B. Poggi⁹ me etiam inuitato frequenter vescitur nil salubrius. Admodum. n. alit: facile cōcoq̄tur: stomacho: cordi: epati: renibus conuenit: ac bilem reprimit.

Pullus assus.

Pullum bene depilatum exinanitum ꝛ lotu3 assabis: asso atq̄3 in patinam imposito anteq̄3 refrigeat: aut succu3 mali medici: aut acrestā cū aqua rosacea saccharo ac cynnamo bene trito infundes: conuiuisq̄3 appones. Hoc bucino non displicet: q̄ acria: simł ac dl̄cia appetit: ut bilē rep̄mat q̄ excitat̄: ꝛ corp⁹ obesat.

In pulpam vitulinā.

Ex coxa vitulīa carnē macrā abscīdito: abscisa ī

frustra oblonga ꝛ subtilia concidito: battuatoqꝫ cuꝫ gladiolo costa ita ne rescindatur: statimqꝫ sale ꝛ feniculo trito suffundito: amaracū deinde ac petroselinuꝫ cū larido bene concisum: ꝛ aromatibus sparsuꝫ super pulpas extendito: easqꝫ statim inuolutas in ueru ad ignē ponito: ne nimium desiccentur caueto: coctas conuiuis statiꝫ appones. Multum alet: corpus soliduꝫ reddet: pauca recreamēta reliquet.

In Pulpam Romanā.

c Arnem uitulinā in frustra nō maiora ouo ita concidito: ne alteꝝ ab altero rescindatur: saleqꝫ ac coriādꝝ: aut feniculū tritū statī isspargito: issparsas inter duas tabulas aliquātulū opprimito. Ueru deinde traiecta cū tessella laridi ne se contingant. Ne ve nimiū desiccentur ad ignē voluito: donec coquantur. Multi hoc est ꝛ grossi alimēti: tarde ēt cōcoquiť: ꝛ aluū astringit.

Esiciū ex pulpa.

e X coxa vitulīa pulpā accipito: eāqꝫ vel cū adipe eiusdem vel cum larido minutatiꝫ ꝯcidito: Amaracum ꝛ petroselinuꝫ contundito: vitellū oui cū caseo trito tudecula agitato: aromata isspargito: corpus vnuꝫ facito: ac oīa cū ipsa carne misceto. In omentū deinde vel porcinū vľ vitulinū tessellatim incisum hoc pulmentū ad oui magnitudinē inuoluito ad focū in veru lento igne decoquito: mortadellam vulgares hoc exiciū vocant: qđ certe paꝝ incoctū. q̄ꝫ nimiū suauius est. Tarde ob hanc reꝫ digeritur: oppilationes facit: calculū creat: cor tamē ꝛ epar iuuat.

Esiciuꝫ ex Iecore.

i Ecinora porcina vel quoꝝ vis aīaliū paululū elixa terito: eo mō quo caseū soles. Porcinū deinde ventrē ꝯdito ad quātitatē iecinoris:

tantūq3 casei veteris:amaraci:petrosellini: passularū aromatū contritoꝝ cū duob⁹ ouoꝝ vitellis admisceto quantū satis esse putaueris. Ex his ī vnū redactis ad magnitudinē nucis pilas facito:omentoq3 ī uoluto: ac ubi voles in sartagine cū larido frigito. Lentā ꝛ paruā cocturā reqrūt. Tomacula hec vulgus appellat que forta sse melius omacula cū inuoluta omento fiant dicerent vel tomacla:ut Martiali placet.

Farcimina.

p Ulpe vituline atq3 adipi suille bene tunse tritū caseum:tum veterem:tum pinguē aromata bene tunsa. Duo aut tria oua tudecula agitata:salis tantum quātū res ipsa rquiret: croci quo crocea sint:omīa admiscebis admixtaq3 ī intestinū bene lotū:ꝛ perq3 tenuati3 productā iniicies. Cocturā in cacabo requirunt. Bona nō nisi biduo durāt. Seruari tamen in dies.xv.aut plures poterunt: si plus salis ꝛ aromatū addideris siue ad fumum desiccaueris.

Lucanice.

ſ J voles bonas lucanicas:carnem macrā ꝛ pīguē simul ex sue ꝯcidito:ablatis oībus fibris ac neruis. Qđ si caro đcē libraꝝ fuerit salis librā vna3: feniculi bene mundi vncias duas:totidē piperis semitunsi admisceto:cōfricatoq3 per diē hec in mensula sinito. Sequēti in intestinū bene mūdu3 inicito:ꝛ sic ad fundū suspendito.

Gelu in Patina

ſ J voles duas patinas ei⁹ pulmenti:qđ vulgo gelatinā vocam⁹.xl.pedes verueceos excoriatos exossatosque magna recenti per tres aut q̄tuō horas sinito:lotos ī cacabū ubi aceti acerrimi albi metreta vna:vini albi altera:aq̄ due īsint impones

tantũ salis addendo quantum satest. Facito deinde efferueat lento igne. Despumare ẽt diligenter memento. ubi semicocti fuerint piperis rotũdi: piperis oblõgi: cynnami: spicinardi quantũ satis erit ĩfringito: potius q̃ӡ conteras. In cacabũqӡ indito: ut vna tam diu efferueant: donec ad tertias deuenerĩt. pedes tum eximito: iusqӡ efferuere iteꝝ sinito: decem ouoꝝ albamenta tudecula tãdiu agitato: donec versa in spumam videantur. Ebullire simul tantisper hec debent: quoad semel aut bis cochleari inuolueris. Exempta ex cacabo statim sacco lineo bis aut ter colato. Tale ius ĩ patinas ubi pulli aut hedi aut capi bene cocti: ⁊ frustratĩ diuisi: nec hũecti: caro sit: ĩdito: inqӡ frigido ⁊ humido loco tãdiu sinito: quoad oĩa gelu concreta fuerint. Ex hac patina nil comedat Voconius meꝰ ne bilem qua exagitaẽ: cum suo magno malo augeat.

Hedus in Alio.

INtegrũ hedũ: aut quartã partẽ tessellis laridi: ⁊ spinacis mundi: alii circũquaque in pactis veru ad ignẽ uoluito. Hũectatoqӡ freq̃ẽter cũ ramusculis lauri aut rosmarini: ex hoc qđ nũc scribã ꝯdimẽto. Cũ acresta cũqӡ iusculo pigui duo vitella oui bñ agitata: duas spicas alii bñ tũsas: modicũ croci: paꝝ pipis misceto: ĩ patellãqӡ ĩdito. Inde (ut dixi) qđ cogẽ aspgito. Coctũ ĩ patinã põito: partẽqӡ ꝯditure ĩfundito: ac petroselinũ minutatĩ ꝯcisuӡ inspargito. Hoc obsoniuӡ bene coctũ cito comedi debӡ: ne refrigescat: hoc non edat Caculꝰ: q2 oculos hebetat: venerem etiam demortuam excitat.

Pulmentarium in Carbone.

CArnem macram ex coxa vitulina ĩ bucellas nõ nimiꝝ subtiles ꝯcisã cultri costa contũdito

sale dide ꝛ feniculi seie bñ trito vtriq; aspsã iter du
as tabulas p dimidiũ hore ꝯprĩto. Inde craticulas
ad carbões coqto: ĩ vtrãq; ptẽ crebro vertẽdo: addẽ
doq; tessellas laridi: ne igne iarescat. Coq nõ admo
dũ hꝰ pnlmẽtariũ deb;: calidũ itẽ ĩ ꝯuiuis apponat:
qꝰ magis appetẽtiã ꝛ desideriũ bibẽdi excitet. Hoc
bibulꝰ vtat: q sitiz ĩ se dmortuã qrit. In iosculis.

i Oscula aut suilla: aut ex quouis aĩali ad ma-
gnitudinẽ nucis aperta: insparsaq; sale fenicu
loꝛ aromatibꝰ dulcibꝰ ac bene tritis omẽto vi-
tulĩo aut hedĩo sepatĩ ĩuolues: ad focũq; nõ nimiũ
dcoq̃s: ac cocta statĩ cõedes. Succidia ĩ carnẽ.

c Arnez salitam larido intertextam: in tessellas
concides: concisam in sartagine non admodũ
friges: frictã aceto sacharo cynnão petroselĩo
minutatim conciso asperges. Idem etiam fieri de p
na ac sumine potest. Sed hec succo citri vł mala-
rancii suffundi amant: Clamat in hanc opinionez
Bibulus: ꝛ sine acredine: quo vehementioꝛ excitet
sitis: hec deuoranda affirmat. In turdo.

v Si turdum assaueris: eo modo quo conuenit
amigdalas bene tunsas sandaliq; inspersa: cũ
acresta ꝛ iusculo miscebis: modicũq; gigiberis
ꝛ cynnami inspargees. Mixta hec oĩa p cribꝝ seta-
ceũ ĩ cacabũ trãsmites. Ubi modicuz ebullierint in
ollã ĩ quã turdos assos r̃posueris ĩfundes. Sũt itẽ
q satiꝰ dicunt ĩ assos turdos vł malarãcia exprime
re aromata dłcia ĩspgere. In Uitulinũ Caput.

c Aput vitulinũ aut bubulinũ aq̃ calida dpilato:
ut suẽ ꝯsueuisti: si elixũ voles ubi coctuz fuerit
ĩ aliatuz mergito. si assuz placuerit: repletuz arõati
bꝰ alio ac plerisq; odoriferis herbis ĩ furno dcoqto.

In Cerebꝝ vitulinū.

e X capite elixo ac cocto cerebꝝ erues:cuꝫ quo duo vitella ouoꝝ tudecula bene agitata:modi cū piperis paꝝ acreste:salis quātum saterit:misce- bis. Mixta hec omnia in sartagine cū liquamine tā tisper:friges donec quod breui fiet concreta simul fuerint. Comedi cito hoc pulmentariuꝫ debet. ubi refrixerit nil insipidius. Hinc est quo me Palellus hospes crebro in cenā vocat:ubi huiuscemodi pati- nam condiit.

In Ficedulas.

f Icedulas īplumes ac nullibi cōminutas: aut exēteratas in folio vitis cū modico salis:feni- culi : ac laridi inuolues:inuolutaqꝫ cinere ca- lido:⁊ carbonibus integes. Ante dimidiuꝫ hore co- quenꝰ. Assas si voles: q̄ternas simul deuincies cir- ca veru capite ⁊ pedibus ne si trāsfixe fuerint nil ha beas:qđ cōedas. Sūt q ī extrēa coctura. laridū his instillent.

Patina catellonica in perdices.

p Erdicis asse ac prope cocte alas ⁊ pulpā circū quaqꝫ abscindes:indesqꝫ in locum modicū sa lis:aromatum chariophilorum contusorū suc cus citri aut malarancii:quo melius simul hereant misceri his debet. Inuoluaꝰ tum cito necesse est: ac calida deuoretur oportet. Hoc cibo Gallus noster frequenter. vescitur: q̄zuis catellonicoꝝ acerrimus sit hostis. Odit enim genus hominum: nō patinas.

Liquamen.

o Mentum suis dum recens est minutiꝫ ꝯcisuꝫ ad castanee magnitutudinē sale multo aspges ac ꝯtūdes. ꝯtusuꝫ p diē ī tablato sines:sequēti ī ahe no ad ignē si cētū libraꝝ erit cū duabꝰ aq̄ metretis đ coq̄s:lēto igne efferueat necesse ē:dōec bñ liquerit.

Colo deinceps colabis: capiesq; qd in aqua natabit. Inditum liquamen in seriaz loco subteraneo p ānū conseruabis.

In ventriculum vitulinum.

v Itulinum ventrem i anglo leniter perforato: stercusq; ac sordes omnes eximito: in lotū vē trem hec: que dicam indito. Ex caseo veteri oua q̄tuor bene fracta: parū piperis leniter tūsi: croci modicum: passulas integras: petroselinum: amaracū: mentham concisam. Mixta omnia ⁊ in ventriculuz clausa in cacabo bene coquantur.

Perna.

d Igito cultrum in mediā pernā que ut Uarrōi placet a pede victa: olfacituq; si bene olebit bona erit perna: sin secus reiicienda est. Bonam in vino albo: aut aceto decoquito. Sunt q tantūdez aque addendū dicant: maxime vero Publius: q vinū non bibit: hi certe falluntur. Suauior est i vino tantum vl aceto ⁊ diutius durat. Non est coquēda perna: nec est iure eximenda: nisi ubi refrixerit.

Sumen Ex Lingua.

n On sumē admodū pingue: sed rubeū: coquat eo modo quo perna: sed melius aliquantuluz. Hanc quoq; cocturam vult lingua: quanto pinguior: tanto melior est. Eadem fere ⁊ de reliqua succidia ratio.

In pastillum Gallinaceum.

c Ristas pullo⁊ trifariaz: iocuscula quadrifariam diuidito: testicl'os ītegros relīqto: laridū tessellatī ꝯcidito: nec tūdito. Duas aut tres vncias vituline adipis minutatiz cōcidito: aut loco adipis medullam bubulā aut vitulinā addito. Gingiberis cynnāi saccbari q̄ztū satis erit sūito. Hecq; oīa cū

cerasis acribus ac siccis ad.xl.misceto:iditoqz i pa
stillū ad id apte ex farina subacta factum. In fur-
no aut sub textu in foco decoqui potest. Semicoctū
ubi fuerit duo vitella ouoꝝ disfracta: modicū cro
ci ⁊ acreste superfundes.

In pipionem exossatum.

P Ipipionem exinanitum ⁊ bene lotum: per diez
ac noctē in aceto acri sines: lotum deinde ac
repletum ⁊ aromatibus ⁊ herbis: elixum pro libidi
ne: aut assum facies: Utrouis modo sine ossibus in
uenies.

Ex solo pipione duo fiunt.

P Ipionem sine aqua ita apposite deplumato ne
pellem frangas. Exenterato deinde cutem in
tegrā auertes ac diriges: directā optimo far
cimine replebis. Integer tum omnino videbitur.
Uerum pipionem hoc modo assum: frictum: elixuz
facies. Assum semicoctum sale ac trito pane asper
ges: iniungesqz lēiter vitello oui: ut crustam pro cu
te faciat. Ubi incoctus omīo fuerit vehementi igne
statim torreto: quo coloratior fiat: inde conuiuis ap
pones.

Cibaria Alba.

C Ibarium album: qđ aptius leucophagum di
cetur: hoc modo pro duodecim conuiuis con-
dies. Amygdalaꝝ libras .2. p noctē aqua ma
ceratas: ac depilatas in mortario bene tūdes: īspar
gendo modicum aque: ne oleum faciāt. Deinde ca
pi pectus exossatum in eodem mortario conteres:
indesqz excauatum panem acresta prius: aut iure
macro remolitum. Gingiberis preterea unciam ac
sacchari selibrā addes: miscebisqz hec omnia simul:
mixtaqz per excretorium farinaceum in ollam mū
dā transmittes. Efferueat deinde in carbonib⁹ lēto

igne facies:cochleariq3 sepe agitabis:ne serie adhe
reat. Coctum ubi fuerit aque rosacee uncias tres in
fundes. Ad mensamq3 aut in patinis ubi caro fue-
rit:aut seorsu3:sed minoribus mittes. Quod si ī ca-
pos fundere institueris:quo lautius uideatur:mali
punici grana superinspargito. At vero si in duplicē
conditurā diuisum voles:partem vitello oui ac cro
co simul cum modico acreste cōfuso colorabis :quā
quidē a colore genestinam appello. Reliquam par
tem ꝛ alba est:ita cōuiuis ut dixi apponer. Hoc ego
condimentis apitianis ante posuerim semper. Ne-
q3 vlla ratio est cur gule maioꝝ nostri preferātur.
Et si.n.ab illis ī omnibus fere artibus superamur:
vna tame3 gula non vincimur. Nullū.n.in orbe ter
raꝝ irritamentum gule est:qđ nō huc tāq3 ad gym
nasium popinarium translatum sit:ubi acerrime de
conditura obsoniorum omnium diseritur. Quē co-
quum dii immortales Martino meo comensi con
feres:a quo hec que scribo magna ex parte sunt ha-
bita. Carneadem alterum dices:si de rebus propo
sitis ex tempore diserentem audieris.

Cibarium album catellionicu3.

f Arrina3 optimi risi cum duabus metretis la
ctis caprini in cacabo ad ignē ponito ꝓcul flā
ma3:ne fumum concipiat. Pectus deinde capi eo-
dem die mortui:ac semicocti in quada3 quasi subti
lissima fila diuidito:inditaq3 in mortarium duobꝫ
eo amplius tribus ictibus pistillo contundito. Ubi
lac dimidium hore efferuerit:huc idem pectus in fi
la redactu3 cu3 libra sacchari indes:e fferuereq3 ho
ras quatuor patieris agitando semper cōditurā co-
chleari:cui herebit:ut terebīthia ubi decoctū fuerit.

Aquã postremo rosaceã vt in superiore infundes: patinasq; facies. Nec erit ab re si sacchari aliquid ĩ spges. Nulli enĩ cibarioꝝ:(ut aiũt) sacchaꝝ aduer sat. Ad hoc Galbes noster Rizonem ꝛ me sepi us inuitauit. Aderat ꝛ tridento: q se nil vnq̃ lauti comesse asserit.

Jus Consumptum.

f Ieri ius consumptũ: aut ex capo: aut ex pha siano: aut perdice: aut ex capreolo: aut pipiõi bꝰ: aut ex colũbis siluaticis potest. Si ex capo voles: cacabũ sumes: qd aq̃ metretas q̃tuor ↄtieat. Nũc capuz fractis ac cũminutis ossibꝰ indes cũ vn cia succide macre. pipis granis. xxx. cynnamo pau co nec nimiũ tũso: tribꝰ vl quatuor chariophilis: sal uie lacere trifariã foliis quĩq;: lauri duobꝰ. Finito hec efferueãt horis septẽ: vl dõec ad duas scutulas vl minus redigãt. Caue salẽ idas: aut salita si egro tantiũ cã fiet. paꝝ aromatũ nil vetabit: quo minus egroto ẽt apponat. Senibꝰ hoc ꝛ valitudinariis de tur.

Jusculum croceum.

v Itella ouoꝝ triginta: acrestã: ius vituli: aut ca pi: paꝝ croci: modicũ cynnami ĩ catinũ simul frãgito: ac misceto. Mixta p cribꝝ excretoriũ facito in ollã trãseãt. In hac curato ut ĩ carbonibus procul flãma ne fumũ concipiat decoquant. Misce toq; semp cũ cochleari donec crassũ fieri incipiat. Tunc. n. a foco ablatũ cõuiuis decez percommode apponitur. Spargi aromatibꝰ dũ in patinis ẽ hoc iusculum debet.

Jusculum album.

a Mygdalaꝝ librã depilabis ac tũdes aquã in spgẽdo: ne oleũ faciãt: his dinde albamta ouo rũ. xx. panis albi ac ĩmoliti paꝝ: modicũ acreste ac gĩgiberis albi: iuris quãtũ fat erit addes: ac ↄtũdes.

oĩa simul bene miscebis. Mixta per cribꝝ setaceũ facies in cacabum transeant: coquãturq; eo modo quo superiora.

Iusculum Uiride.

c Apito illa oĩa: que in primo iusculo continẽt preter crocum: hisq; betas ⁊ modicum petroselini aliquot tritici folia: si tum viridia erunt tunsa addes: per cribꝝ transacta coques eo mõ quo supiora.

Cibariũ: qđ vulgo zãzarellas vocãt.

o Ua septem: selibrã casei triti: panem item tritum tundens simul misceto: inditoq; ĩ cacabũ: ubi fiet ius croceũ: quãdo feruẽ occipiet. Ubi bis terue cochleari conuolueris patinas facies: cito enim coquitur.

Cibariũ Uiride.

c Ibarium viride eo modo: quo ante dictuz cõdies: sed pro croco herbas indes: quas ĩ iusculo viridi ꝯmemoraui.

Cibariũ ĩ Bolis.

q Ue antea dixi sumes: eadez vti voles aut alba aut crocea: aut viridia facies. Duriora sũt hec aliquãtulũ ⁊ ĩ cacabũ feruere occipiẽtẽ cochleari paruo sigillatĩ đpõaẽ.

Cibariũ albũ.

a Lborem ouoꝝ: panẽ albũ ⁊ tritũ: casei modicũ cũ lacte amygdalino misceto: inditoq; ĩ cacabũ feruere occipiẽtẽ: ex iure vitulino: aut capi prepinguis: ac eo modo quo superiora coquito.

Liber Septimus.

n Ullã ĩdustriã nõ altilia solũ: ac siluatica aĩalia: veꝝ ẽt inanimata quedã fecere: ut legumina: boleti: tubera: Herbe enim non nulle tum hortenses: tum siluestres: que a philosophis ĩter vegeta reponuntur. Ueꝝ prius meo instituto đ vi ⁊ natura istaꝝ reꝝ mihi dicenduz est: q̃z de cibariis q̃ ex eisdez fiunt dicere incipiã. Neq; certe a re

zanzarelle

ipsa alienum putariz: precipue cuz ordo eficiorum hoc requirat ꝺ eo farre ⁊ hordeo aliqd dicere: quo in cibariis vtimur: quāq̄z cū ꝺ pane diceremus breuiter eorum genera sunt explicata. De Ordeo.

o Rdeum frumenti genus esse satis in primo libro diximus: cuius vis temperata habet̄. Hinc ē qꝺ parum alit. Aqua cū eo decocta addito vel melle vel glycyriza ꝯ egritudīes a nimio calore prouēiētes plurimū facit. Hoc ēt frequēter ut ī fra apparebit ī cibariis vescimur. Hamiliū itē ex h^o factū pectori nō īcōgruit. De Farre.

f Ar: quo aliqui adoreū: aliqui adorei gen^9 dixerunt temperatum est. Facile concoquitur: abstergit: refrigerat. Eius frequēs vsus epatis ac splēis fibras laborātib^9 ex calculo: vesice ⁊ renib^9 nocet. De Hamilo.

h Amiluz: qꝺ īter frumēta boni succi Celsus cōmemorat: id eē putarī: qꝺ medici nostrorum tē porum mutata littera hamidū vocāt. Cōditū in amygdalis ⁊ saccharo: epilotū lēit ⁊ pect^9: tussiz sedat: sāguinē tñ nō bonū generat. De Simula.

s Imulaz fieri e tritico loto sicco ac leniter mola diffracto dicūt medici. Asserūtq̄z cibaria ex h^o meliora fieri q̄z q̄ ex hamilo fiūt. Calorē: n. ⁊ sitim sedāt: epar refrigerāt. de Halica.

h Alicam Celsus inter fruges boni succi cōmemorat: ut triticū siliginē: orizā: amilū: q̄ qdē ⁊ pāificia appellat. Ex alica tñ oriza ⁊ ptisana fieri optimas sorbitiones ⁊ pulticulas dicit: ut Columelle placet ex ordeo: ut Celso ex orica: qꝺ verius tū videt̄. Sūt tñ q hoc latinuz ⁊ nō externū putent.

de Riso.

r Jsum: qđ ego antiquo vocabulo orizā appel-
latum puto: calide ac sicce vis ē. Et ob hāc rez
multū alit: maxime si cum amygdalis tunsis la-
cte ⁊ saccharo: (ut postea vicet) ꝯditū fuerit. deco-
ctū in aqua pura vētrē constringit. Nocet tamē fre
quens eius vsus doloꝛe alui laborare solitis.

De Pannico.

t Ali succi habentur pannicū milliū: ac legūina
fere oīa. Pannicū (ut ait Plinius) victū est:
qđ pāniculis inuoluat. Pannico pꝛecipue aquitania
vtit. Pontica gens nullū panniceo pꝛeferunt cibuz.
Abundat ⁊ hoc circūpadana regio. Pānicū tritū ⁊
pꝛo cibaꝛio sumptū: simplex ventrē astringit: cū la-
cte coctū multum alit.

De Millio.

m Illiū ⁊ pannicū terrā emaciant: ⁊ ob eā rē in
ter vites ⁊ arboꝛes frugiferas serenda non
sunt. Ethiopes nō aliā frugē q̃z millii ordeiqz
nouere. Gaudet ⁊ millio cāpania. Purgat moꝛta
rio ⁊ pistillo: ut alia m̃ta. Purgamēta appludā ru
stici vocant. Ex millio fit puls: ⁊ panis ꝑdulcis: quo
cisalpini ac maxīe insubꝛes vtūt. Millii e musto su
bacti pꝛecipuꝰ vsus ad fermenta est: ī ānū siqdē du-
rat. Millii vsus pānico ꝺteriō habet. Siccū. n. ⁊ fri
gidū ē: ac tarde ꝯcoqt: ⁊ male alit.

De Faba

f Abe inter legumina: q̃ a legēdo sunt victa ma
ximꝰ honos habet. Quippe ex qua ⁊ pāis ⁊ lo
mētū fit a faba ī sacrificiis. A pulmētario fa-
baceo Pythagoras abstinuit: vel ꝙ his moꝛtuoꝝ
aīe: ut ipse asserebat ꝓ domiciliis vterent: vl' ꝙ his
cibꝰ īflatiōe sua trāqlitatē mētis q̃rētibꝰ mix in mo
dū ꝯriꝰsit: ac libidinē incitet: quā greci
hꝰe in testiculis fabis sitibꝰ esse dicebāt. Sola faba

inter fruges exesas ēt crescente luna replet. Aq̄ marina aliaq; salsa non percoquit. Prima leguminum ante hyemē serit. Quāq; Maro vere serēdā dicat. Aq̄s i flore maxie ꝯcupiscit: ubi defloruit exiguas desiderat. Faba in egypto spinoso caule nascit: ꝓ cocodrilli edacitatē. Fabe vis frigida ē: viridis ad humiditatē tēdit: q̄ stomacho nocet: sicca tñ peiꝰ ē. Insomnia quovis mō i cibū sūpta vel mala facit. Aromatibꝰ ꝯspsa: minꝰ ledere putat.

De Cicere.

c Icer salsi laginosum ē ideo solum urit: nec nisi madefactū ꝑdie seri deb;. Plures h; differētias magnitudine: colore: figura: sapore. Arietino capiti psile ē. Rubeū nigro ꝛ albo calidioris vis ē. Tēpatiꝰ nigꝝ habet. Coꝝ iura qbꝰ ꝛ remolita sūt pectori ꝓsunt: splenis atq; epatis oppillationes tollūt: calculū frāgūt: renes ac vesicā purgāt: vocē clariorē rddūt: venerē ciēt: lūbricos e vētre ābigūt. Recens cicer stomacho ac intestinis nocet: ꝛ os male olere facit.

De Cicercula.

e St ꝛ cicercula minuti cicer: iequales angulos habēs veluti pisum. Dulcissima q̄ eruo siꝉis ē. Firmior que nigra ꝛ ruffa q̄; q̄ alba. Uirtute i quibusdā ciceri siꝉis est.

De Piso.

i Mpatientissimū frigoris pisum habet: ideo in apricis seri gaudet: ad austꝝ verno tēpore facili ac soluta terra. Dulce ē ꝛ minꝰ: (ut ait Celsus) q̄; faba: inflat ac nocet.

De Phaseolo.

p Haseolū vꝉ phasellū: quē villē Maro appellat: hāc denoīatiōem a phasello isula: nō ꝓcul mōte olympo posita accecepisse scribit Apulegiꝰ. Ui calidā ꝛ hūidā hñt phaseoli: quoꝝ vsus alvū lubricat ꝛ obesat: vrinā mouet. Pectori ac p̄imo

phasellus

nil prodest. Caput tñ crassis ꝛ pnitiosis hũorib⁹ replet. Insomnia ꝛ ea qdē grauia inducit. Eius frigiditas ꝛ malitia leniri aliq̃ ex parte potest: origano: pipe sinapi insparso. Uinũ meꝝ post phaseolos bibēdũ oĩno est.

De Lente.

Lens ut pisum mouere serit. Amat lēs solum tēue magis q̃ȝ pīgue: celũ vtiqȝ siccũ. Ei⁹ duo sunt genera. Alteꝝ rotũdũ nigriusqȝ. Alterũ sua figura ĩ lēticule nomē trãsiēs: frigide ac sicce natur̃ habet̃. Cortex aluũ soluit: medulla astrīgit. Difficulter ꝯcoq̃r: atrã bilē generat: ꝛ lepã facit. Inflat ꝯdēsat: cerebro ac pectori nocet: oculos hebetat: venerē reprimit. Corrigi eius malicia hoc modo potest. Primã cocturã abiicito. Secũde acetũ ꝛ arõata addito: nõ erit ēt insalubre farinã ordei lenti ĩ cacabo miscere: ut bñ ac mlt̃ũ alat.

De vicia ꝛ eruo.

Medica vicia cicercula eruũ farrago: pecoꝝ magis q̃ȝ hominũ cã sunt ĩuēta. Ei⁹ tñ vsus vim medicamēti habuisse litteris suis Diu⁹ august⁹ ostēdit. Ei⁹ .n. vis tussiȝ lenit: ac pectori ꝓdest. Hoc rouiliũ vulgo appellãt.

De Lupino.

Lupini satio terras letiores facit. ubi caule surrexit: ac florē emisit ad solē ꝯtĩuo heliotropii more vertit̃. Hoc vice clepshydre nubilo celo rustici vtũt̃. Nullo ĩpēdio ꝯstat lupin⁹: neqȝ .n. sationem aut rũcationē exigit. Prim⁹ oĩum serit̃: vltim⁹ tollit̃. Utrũqȝ fere septēbri mense. ter in anno floret: lectum condi ad fumũ amat. Eius vis calida est ꝛ sicca. Maceratus frigida aq̃ salitusqȝ homini in cibo ē. Amarus medicamenti vicē prestat. Imposit⁹ .n. pueroꝝ ventrib⁹ ꝯ lũbricos ꝓ medicamēto habet̃.

Ualet itē contra omnem oppilationem: egre tamen ꝯcoquit: humores ēt crudos ⁊ malos efficit.

De Canabi.

f Eritur ⁊ canabis ipsa ut linuz: decorticata post vindemiam funes ad vsum prestat. Aiunt canabiz in alabandica ferulaꝝ vicem in plagaꝝ vsuz prebere: adeo magna in regione nascitur. Ex semine canabis tūso cibaria quedā fiūt: que ⁊ stomacho ⁊ capiti: ac deniqz membris omnibꝰ plurimū nocēt.

De Sambuco.

s Ambucus alteꝝ genus habz magis silvestre: qđ alii thamiatem: alii ebulum vocant. Flos eius in cibariis sumptus: epaticis: hydropicis: cardiacis: atqz hydropicis prodest. Acinum vero quo ⁊ capilli cani tinguntur: potū ex aqua vrinā mouet. Folia in vino pota: serpentum ictibus resistūt. Aq̄ ī qua folia macerata fuerint sparsa per domū: pulices necat. Decoctio itē folioꝝ sparsa muscas necat.

De Cucurbita.

c Ucurbita in ventrem plerūqz crescit: nonnūqz vero i in anguineam formam. In locis humectis nascitur. Libertate pensili gaudet. In longitudinē noue pedū creuisse quādā lectū ē. Ueteres medici diffiniuere cucurbitā esse congelatā aquā. Est.n. humide ac frigide virtutis. Nam in cibum sumpta ⁊ stomachum relaxat: ⁊ bibendi desideriū extiguit: ac aluuz mollit: intestina ledit: quo lōgiores sunt eo salubriores habent: Que in vētrē creuēre desiccate ad fumū euacuateqz orei vsuz rusticis in condēdis hortensioꝝ seminibꝰ prestant. Cucurbite ēt vbi tenelle sunt abrasa leniter superiore cute: concisequz in anguineā formā: ac dsiccate rusticis hyeme cibaria

prestant. De atriplice.

a Triplicem esse putarij ego quod rustici spinachium vocant: a spinis credo quas i semine facit. Est enim holus frigide & humide substantie: amplius tamen ab humoribus possidet. Sunt qui velint atriplicem non esse quod spinachium vocant: licet similitudinē habeat: & eandem prope vi3. Nā & aluū mollit: & hictericis hoc ē auriginosis ab auri siītudine: ob sparsu3 fel (ut ait Uarro) prodest. Calidū epar refrigerat: bilem incensam reprimit.

Spinachiū

De Rapo.

r Apum quod variare genus lectu3 est: a Democrito tāq3 humano corpori contrarium dānatur. Ex eo enim putat inflationes stomachi excitari cōtra Diocles. Itemq3 Dionisius propter ei9 virtutes etiam necessarium existimat. Cū enim calidum sit & humidum multum alere: & obesare putatur. Geniturā augere: maxime vero si sub cinere & carbonibus coxeris. Nō erit etiam insalubre: si prima abiecta decoctione secundo elixaueris. Additis aromatibus: que eius inflationem tollunt. Bene cocta vrinam cient: ardorē tollunt: sitim extingunt. Contra vero incocta inflationem & opilationes generant. Rapi costum cum adipe tunsum articuloꝝ dolori medetur & frigus a pedibus abigit. Aqua in qua discocta fuerīt frigidis podagris salubre fomētum prestat. Cauendum est dum rapa colligimus ne vruce bestiole quedam venenose īsint: quas greci vocant. Has necare mulierē mēstruo laborentem asserit Columella: si solutis crinibus & nudo pede unumquenq3 hortum ter circum eat.

De Napis

n Apoꝝ plura sunt genera: neq; vna eadẽq; in omnibus virtus est. Napi in altitudine; tẽdentes:: qui et corynthii dicuntur terre maiore ex parte prominent. Hi seri in locis duexis ꝛ siccis amãt. Liothasii vero frigoris patiẽtissimi sunt. Apud italos oli; amiterninis palma dabatur: idẽ marsis: tertia ut ait Plinius nostratibus: idest cisalpinis. Napi omnes alius tamen alio minꝰ ꝛ maius calidi habentur. Guttur ꝛ pectus in cibum sumpti leniunt. Aluu; inflant: ac venerem cient. Generare eorum frequens vsus pituitam putatur.

De Blito ꝛ Bleta.

b Litum inter hortensia: boleris leuissimum genus est. Hoc ego bifariam diuidi crediderim: cum ꝛ nigrum sit ꝛ candidum. Nigrum capite fere exit: ut bulbus: caule: ut lactuca. Neq; vlla fere hortensis herba latitudĩe maior. Quidam bliti naturã inertem: ꝛ sine vi putarunt: ꝛ si aluum vsq; ad bilẽ plerũq; conturbet. Nimia feminaꝝ menstrua in cibo sumptum sedat. At Bleta que alba ẽ: queq; medium temperamentũ sortitur. Hepaticis atq; spleneticis cum aromatibus dulcibus: que salsedinem eius leniant: vtilissime datur. Ardores ite; estatis releuat. Fastidio languidos ad cibum reuocat. Nutrientes feminas plurimo lacte implet. Esa cum iurẽ proprio aluu; mouet: eo vero abiecto sola esui sumpta constringit.

De Brasica.

b Rasica: quã eandẽ ꝛ cauliculũ ꝛ caulẽ licet appellare: ꝙ caule qui vulgo tyrsus dicitᷣ p̃ ceteris crescat: oĩbus boleribus ut Catoni placet anti-

stat:maxime vero lotio qd pluribus in reb⁹ salubre esse ostendit. Sexcentis fere annis medicina brasice vsuz populū romanū idem Cato tradit. Nōdum enim in vrbem conuenerant medici: qui sanandi facultatem peregrinam quidem in artem postea redigere. Inuenta tum pigmenta sunt: ⁊ his precia addita: que vellent. Ceterꝝ rustici illi ac militares viri gloriosas cicatrices gratuito holere curabant: horꝝ colētes ad salutē ⁊ cibū. Genera brasice tria facit cato. Unā ex centis foliis caule magno: q̄ pythagorica dr̄. Altera crispo folio: quā appianā vocant. Huic ego zeuianā: q̄ i agro veronēsi nascit̄: ⁊ caprāicēsez ꝯtuleri. Tertiā minutis caulib⁹ lenez tenerā: q̄ minime probat̄. Serit̄ brasica toto anno: equnoctio ⁊ autumno transfertur. Cimam vere prestat: quā quia Drusus fastidiuit a Tyberio patre īcrepit⁹ ē. Sūt ⁊ estiui autūnalesq3 mox hiberni. Itēꝝq3 cime. Nullū genus holerū eque fertile ē: sua se fertilitate cōsumit. Est ⁊ brasica siluestris triū folioꝝ Diui Julii carmīb⁹ militarib⁹ iocis precipue celebrata qua milites in obsidione dyrachiana: ut ī militaribus exꝓbrationib⁹ apparet vsos crediderīz. Lapsana. n. h⁹ genus brasice ipsi appellabant. Calide ⁊ sicce natur̄ brasicā eē ꝯstat: ⁊ ob hanc rem atrā bilē auget. Mala insomnia facit. Parꝝ alit: stomacho paruz: capiti atq3 oculis ꝓpter exalationē multū nocet. Hyeme si cū carne pingui coquātur q̄3 estate tollerabiliores. purgare tamen pituitaz aiunt: guttur lenire: vocē clariorē facere: si cuz primo iure editur. Abiecto primo: si secundo coquatur: astrīgit ut bleta. Affirmat aristoteles in problematis⁹ nil eq̄ ebrietati mederi q̄3 brasica: vel semen: que sua vi diuretica

vinum altiora petens ad meatus vrine pducit. Ua let & succ⁹ ei⁹ cū vino potus contra morsum rabiosi canis.

De Fare in Jure.

d E simplicibus quibusdā satis dictum est: ad cōdita nunc tandē me reuocant coqui. Far mundū & lotū in iure pulli diu coquito: cocti partē in catino trāsferto. Huic ouoꝝ vitella tria aliqntulū refrixerit cum croco dissoluta indes: rursūq3 in cacabū transferes: & aromatibus consparges.

Risū in quouis iure.

r Jsum condies eo modo quo far. Qua quidē subtrahunt. Hoc in tuo sit arbitratu.

Milium in patina.

m Jlium cum aqua calida bene lotū: cum iure carnium lento igne diu coquito: cochleariq3 sepe misceto procul fumo: indito deinde croco: quo coloratius fiat ad mensam mittito.

Cibariū ex pane trito.

p Anē tritū efferuere in iure carniū paruū ad modū sinito: ubi ex igne paululū refrixerit: modicū triti casei ei⁹ aliquod remoliti in eūdē cacabū indito ac misceto: colore croceo grati⁹ hoc cibariū fiet

Jusculū: Qd Uerzusū vocant.

o Uoꝝ recentiū vitella quatuor: semunciā cynnami: sacchari vncias quatuor: ex succo mala ranci vncias totidē: aque rosacee vncias duas: tudecula simlr confusa ac in vnū corpus redacta eo mō coques: quo iusculū croceū coquēdū dixim⁹. Nō erit ēt ab re crocū addere: quo grati⁹ fiat. Hoc gen⁹ cibarii estate pcipue salubre habet. Mltū enim ac bene alit: epar refrigerat: & bilem reprimit.

Puls fabacia ex faba fracta.

Verzusū

f Abaȝ diſfractaȝ bene mũdaȝ ac lotã ad focũ pones. Ubi efferuere occepit p̄rimã aquã expries: indeſq3 tantũ aque recentis: vt duobus digitulis emineat addendo tantũ ſalis quantuȝ ſateſt. Procul flãma propter fumũ: ⁊ operta tã diu ebulliat neceſſe ẽ: donec cocta in pultẽ redigatur. Agitari deinde in mortario ⁊ tã diu miſceri debet: donec vnũ corpus ꝯficiat. Rurſũ in cacabum poſitaȝ cacalefiat: cũ tranſferre in patinas voles hoc modo condies. Cepam minutiȝ conciſam in olla feruenti oleo coques: indeſq3 modicuȝ ſaluie: aut ficoꝝ: aut pomoꝝ teſſellatim conciſorum. Hec quideȝ feruentia adhuc: patinis fabaciis ĩfundi debent. Sunt qui ⁊ aromata inſpargant.

Faba in Frixorio.

f Abaȝ coctaȝ ⁊ reſolutaȝ cũ cepis ficis ſaluia: atq3 aliis pleriſq3 holitorii herbis in frixorio adipe: vel oleo bene vncto friges: in pinacaq3 vt orbeȝ extenſaȝ in placente forma atq3 aromatib⁹ ſuffundes:

Cibarium ex Piſo.

p Iſum cuȝ ſiliqua ſemel ebulliat facito. Exemptũ aqua frixoriũ cuȝ teſſellis carnis ſalite: ⁊ ei⁹ maxime: que macro pinguiq3 diſtinguitur indes. Uelim tamen ipſas teſſellas modicuȝ prius efrixiſſe. Addito deinde paruȝ acreſte: modicuȝ ſape: aut ſacchari cynnami non nihil. Hoc iteȝ modo ⁊ faſeolos coquito.

Cibariuȝ ex carne.

c Arnẽ macrã elixã minutĩ ꝯcidito: cõciſã ĩ iur pigui iteꝝ p dimidiũ hore coquito addẽdo prius excauatũ panẽ ac tritum. Modicũ piperis: croci

paꝛ:Ubi paululū refrixerit: oua dissoluta caseum tritū: petroselinū amaracū mentham concisā minutī: cū modico acreste. Mixta ⁊ simꝉ agitata ī eūdē cacabū indes. cochleari lente agitando ne conglobentur. Idem etiā fieri ex iocusculis ⁊ pulmonibus potest.

Cibarium ex intestinis.

lOta bene sint ac munda intestina recremētorū omniū receptacula: ad focum deinde in cacabū cū osse succidie: quo sapidiora sint ponito: salē indes caueto. Ubi cocta fuerint exēpta ī frustra non magna concidito. Menthe preterea saluie salis quantū saterit: tātū addito: facitoq; rursum cū hoc additamento paululum ebulliant. Coctis ⁊ ī patinas positis aromata insparges. Sunt qui caseum tritum supfundāt:

Cibariū ex ītestīs Trute.

i Ntestina trute bene lota: ac semicocta: paululū piperis petroselini menthe ac saluie minutī ꝯcise indes. Patinas ubi feceris aromata insparges.

Oua Trute ꝯdita: ut pisa credāſ.

o Ua trute semicocta: ac ex cacabo exēpta: ī frustula diuidito: ⁊ ut ius turbidum videatur panē excauatum cum eodem per cribꝝ setaceū transagito: aut ex iure pisoꝝ: si pro tempore haberi poterit quantum saterit sumito: cū hoc additis aromatibus: croco: petrosellino: ac mentha concisa: rursum ipsa oua coquito. pisa edere te dices.

Cibarium ex Lactuca.

r Ursum lactuce medium presertim cū ouo cucurbite acresta coquito.

Cibarium ex malo Roseo.

m Ala rosea a colore utputo sit appellata: cũ iu
re carniũ coquito. Ubi prope cocturã fuerit:
in eundem cacabum paululum petroselini ac men-
te concise indito. Spissari ius cum excauato pane:
ut in truta diximus facillime potest. Patinis ubi in
ditũ fuerit aromata insparges. De Simila.

s Imilam in ius pingue & feruens agitata con-
tinuo cochleari vel tudecula impones. Ad di
midiũ hore ebulliat in carbonibus necesse est
ꝓcul flãma: ne fumũ concipiat. In scutellas deinde
ĩpositam caseo trito & aromatibus ꝯsparges. Tẽpo
re ieiunii cũ saccharo succo amygdalino & aqua ro
sacea condiri potest. Hoc Marso proderit: qui tus-
si & quidẽ concitata laborat. Patina ex Rapis.

r Apa bene lota & ĩ frustra concisa optĩe ĩ iure
aliq° pĩgui ꝯcoqto. Cocta ac tũsa iterũ ad ignẽ
cũ meliore q̃ antea si fieri poterit iure: cũq;
frustro succidie pipere ac croco ponito: ubi semel ef
feruerint: inde exempta ꝯuiuis apponito. Hoc non
comedat Galba noster: qui vrinã agere continet.

Patina ex Feniculis.

c Oquũtur feniculi eodem fere modo quo bra-
sica: ꝯcidi tñ meli⁹ ac coq dbẽt. Pip amãt: & suc
cidie aut olei ꝯdimẽtũ reqrũt. Esiciũ romanicũ.

f Arinã optime a furfurib⁹ excretã cũ aq̃ subigi
to: subactã in tabulatũ extẽdito: inuolutoq; ei
ligno tereti qdẽ & oblõgo: q° vti ĩ tali misterio
pistores solent. Inde extractã in latitudinẽ vni⁹ di-
gituli ꝯcidito. Uittã dices adeo longa est. in iure pĩ
gui ac continuo feruenti coq debet. At si in aq̃ ꝓ tẽ-
poĩ coq oportuerit: butyrũ & salẽ ĩdito. Coctũ ĩ pati
nã cũ caseo butyro saccharo & aromatib⁹ dulcibus

trāſferri debet. Eſicium frumentinū.

e Sicium frumentinū eodem fere modo fit quo ⁊ romanicū. Fit tamē aliquādo groſſius: ⁊ minutim magis cōciditur. Conditura eadēq; ſuperior.

Cibariū ex radice Petroſelini.

r Adices petroſelini bene lotas ⁊ excauatas: ſi ꝑ dure fuerint in iure carnium percoquito. Coctas ac minuti ꝯciſas cū pipe ⁊ croco i alio iur non minꝰ bono iterū ad focū pōito. ubi paululū eferbuerint in patinas idito.

Cucurbita fricta.

c Utē cucurbite abradito: eādēq; ex tranſuerſo i teſſellas tenues cōcidito. Ubi ſemel ebullierit ex cacabo in tabulā tranſferto: ibiq; ſinito: donec paululū diſiccet. Inuolutā deinde in ſale ⁊ farina admodū alba in oleo frigito. frictam ⁊ in patinā trāſlatā moreto ex alio feniculi excauato ac macerato pane cū acreſta ita diſſoluto: ut rarū potius q̄ ſpiſſum videat ſuffundito. Nō erit ab re moretum ipſum per ſetaceum tranſigere. Sunt etiā qui acreſtā tantum cum flore feniculi infundant. Croceam ſi voles: crocum addito.

Cibarium ex Cotoneis.

c Otonea in iure macilento cocta tūdes. Tunſa cum ſucco amygdalino: cumq; iure vitulino aut pullino diſſolues: ac in cacabū per ſetaceū tranſferes. Addito deinde gingiberi cynnamo ſaccharo ac croco: rurſum in carbonibus procul flāma oci oſe ebulliat facies: agitando ſemper cochleari. Sūt qui butyrum aut adipem recentem iſtillent. Cocta ⁊ in patinas trāſlata: aromatibus ⁊ ſaccharo aſperges.

Faba fracta.

f Abam tam diu in aqua ſines: donec bene bu-

niecta fuerit: eam deinde e regione nigredinis apte ita scindes: ne quod intus continuatur: In vacuos cortices amygdalas cuz aqua rosacea: ac sacchary tunsas indes: ad ignē in ollula vel patella sine aqua torrebis: cauendo semper ne cōburant. Tostas ac ī scutellas trāslatas iure optimo suffundes: ī quod ꝛ petroselinum ꝛ aromata īsparges. Sūt qui ꝛ cepas addant.

Cibarium canabinum.

Cibarium canabinū pro duodecim ꝯuiuis hoc modo facito: librā canabis bene mūdi taz diu coquito: donec scindat. Coctam ꝛ vna cū libra amygdalaꝝ addito: ēt excauato pane ī mortario tūsam iure macro dissoluito: trāsagitoqꝫ in cacabuz ꝑ cribꝝ setaceū: ad focū deinde positum cochleari crebro agitato. Postremo vero ubi prope cocturā fuerit: selibrā sacchari semiunciam gingiberis: paꝝ croci cum aqua rosacea indito. Coctum ꝛ ī scutellas diuisum: aromatibus dulcioribus ꝯspargito. Hoc ego baricocolis senensium persimile puto: ex multis eiꝫ probabilibus rebus improbabile eduliū est factum. Nam ꝛ difficulter concoquitur: ꝛ fastidium ac dolorem facit.

Esicium ex Carne.

Pro decē ꝯuiuis librā abdominis porcini: aut vituli bñ elixato: coctā ac ꝯcisā cū selibra casei veteris pauco ēt ꝛ pīgui addito: cūqꝫ herbis odoriferis bñ ꝯcisis: pipe gīgiberi chariophilo misceto. sūt ēt q pectꝰ capi tūsi nō icōmde addāt. Hec oīa farīa bñ subacta ac ītēuissimū foliū r̄dacta ad castāee magnitudinē ī uoluito: īuoluta ī iur̄ pīgui ac croco colorato ꝺcoqto. Paꝝ cocte r̄qrūt. In patīas traducta caseo trito ꝛ aromatibꝰ dulciorībꝰ aspgito. Fieri ꝛ hꝰ eduliū ex pectore phasiāi ꝑdicis aliaꝝve altiliū pōt.

Esicium siculum.

f arinã albam ac bene excretã cum albore oui: aqua rosacea: ac cõmuni bene subigito. Subacta ĩ pastillos ĩ modũ palee subtiles semissemq3 oblongos extẽdito. Hinc stilo ferreo admodũ tenui excauato. Inde ferreũ extrahẽs vacuu3 relinques. Desiccata ad solẽ huiuscemodi exicia: annos duos ac tris durabunt. Maxime vero si mensis augusti luna fuerint pinsita. In iure pingui decoctas ac ĩ patinas fusa trito caseo butyro nouo ac recẽti: aromatibus dulcibus aspergi debent. Hoc exicium duaꝝ horaꝝ cocturã reqrit.

In vermiculos.

f Arinã eo modo quo superiorẽ subigito: subacta in frustra digitis rescindito: vermiculos dices. Ad solẽ deiñ põito ut sint bñ sicci: biennio: ꝛ eo ampli⁹ durabũt. Coctos ꝑ horã ĩ iure pĩgui: patineq3 inditos caseo trito ꝛ aromatib⁹ cõdito. At si dies ieiunii fuerit: cũ succo amygdalino ac lacte caprino coques. veꝝ q2 lac non tantũ cocture reqrit: facito pri⁹ aliquãtulũ in aq̃ ebulliant: deinde lac ipsũ addito. Coctos saccharo inspargere memento. Eadẽ omniu3 ex farina esicioꝝ coctura est: croco coloratiores fiant nisi in lacte decocti fuerint.

Minutal Herbaceum.

f Olia vitiũ ac buglosse in cacabũ dũ feruet aq̃ indito: ac stati3 eruito: eruta in tabula cu3 petroselino ac mentha cruda gladiolo concidito. Cõcisa ac in mortario tunsa in cacabũ cũ iure pingui ĩdito. Paꝝ ebulliãt facito. Coctum pipere spargito.

Risum in Amygdalis.

p Ro decem cõuiuis: selibrã risi bis aut ter aq̃ tepida lauabis. Lotũ ac coctũ ĩ tabula3 extẽdes

donec aqua exierit. Inditū deinde in mortario cum libra amygdalarū depilatarū tundes: ac cū aqua recenti in cacabum per setaceū trāsferes. Selibrā sacchari addes. Procul flāma in carbonibus: agitatū cochleari propter fumum: ebulliat necesse est semihorā. Coqui & eodem modo risum in lacte caprino potest. Uerū quia esicium cito fumum concipit: si id acciderit: hoc modo a fumo liberabis. Risum ita ex cacabo in ollam mūdā transferes: ut ex eo qđ fundo aut laterib⁹ adheret nihil attinges. Lineum deinde pannum & id quidem album in plicas tris aut quatuor redactum humectūve recenti ac expressa aq̄ supra os olle apte collocabis. Post paululū idem ēt facies. Hoc ad extrahendū fumum nullū efficatius remedium. Idem in farre ac ceteris fiet.

Ferculum amygdalinum.

l Ibrā amygdalarum albicantiū ea ratiōe: quā diximus cum pane excauato ac remolito contundens. Tunsas ac dissoluta recenti aqua in cacabum per setaceum fundes: coquesq; eo modo quo superiorem: sacchari selibrā addes. Parum cocture amat. Liquidū enī magis q̄ spissum placet. Sūt qui & aquam rosaceam addant.

Esicium ex pelle caponum.

c Apum ubi elixaueris pellē circūquaq; abscindes: & eā maxime: q̄ collū integit. Concisā ac ī frustra diuisam rursum in iure pingui per semihorā decoques: addito croco quo colorati⁹ fiat in patinā trāslatū aromatib⁹ & caseo trito cōsparges. Hoc Archigallus noster delectaretur: si per rem familiarē tenuē admodū ei liceret. Ius ī Cicere rubeo.

l Ibrā cicerū: & eo ampli⁹ aq̄ calida lauabis: lotis

ac inditis in cacabū sine aqua quo efferuere debēt semiunciā farine::parꝝ olei ⁊ salis:ad viginti grana piperis fracti modicū:cynnami tunsi:manibus diu miscebis:ad focū deīde cū tribus metretis aq̄ pones addita saluia:roremarino: ac radicibus petroselini minutim concisis. Tātū ebulliat:ut ad octo scutellas redigatur:ubi ꝓpe cocturā fuerit: modicū olei īstillabis:qꝫ si ius ꝓ egrotis fiet:oleū aut arōata minime indes.

Jus in pane.

tRis panes decrustatos gladioli costa bñ terito:tritos ac in tabulā extensos libella farine ac semi circūuallato. Oua quatuor aut quinqꝫ bene dissoluta cū pane ⁊ farina misceto. Ubi anesi ꝯfecti magnitudinē ⁊ formā habuerint: cribro a farina secernito. Quod reliquū erit in tabulā extendito: ut bñ siccetur. Siccū ubi voles in iure pingui lēto igne per semihorā decoqto:ac croco decolorato. Jn decem scutulas trāslatum(tot.n.ꝯuiuis sufficiet)īspargi caseo trito:⁊ aromatibꝰ dulcibꝫ.

Jus ī cucurbita.

cUcurbitā ī iure:aut aqua cum modico cepulle coctā: ac concisā ꝑ cochlear perforatū in ollā transmittes:ubi insit ius pingue:modicum acreste ac croci. A foco ubi parumper efferbuerit eximes. Jn exemptā ac refrigeratā aliquantulū: duo vitella ouoꝝ cum modico casei veteris ac triti dissoluta indes:aut cochleari continuo miscēdo: ne cōglobata cocturā īpediant. Trāslatā ī scutulas:aromatibus insparges.

Lac ī Cucurbita.

cUcurbitā elixā:⁊ expressā ne insit aqua ꝑ setaceū:aut ꝑ cochleare foratū trāsigito: facitoqꝫ ut ī cacabū cū succo amygdalīo:⁊ lacte capno efferueat. Acrestā deinde aut sacchaꝝ pro appetētia cō

uiuaꝝ addito. Carabazum catellonicum.

c Ucurbitã: quã carabazũ catellonicũ vocãt: bñ mũdã in cacabuꝫ cum larido tantuꝫ ad focum ponito: finito ut horas quatuor in carbonibus cochleari sepe mota efferueat. Ius deinde ꝛ pingue ꝛ croceum: ꝛ sacharo atqꝫ aromatibus cõditũ: ĩ eũdem cacabum indito. Sunt qui duo oua cum acresta ꝛ caseo trito dissoluta ꝛ mixta: ut ĩ cucurbita dixi: nõ incõmode addãt.

Ius in faba recenti.

f Abas eo modo: quo amygdalas soles ex aq̃ calida depilato.. In cacaboqꝫ cũ iure pingui cumqꝫ salita carne ad focuꝫ põito. ubi prope coctas existimabis: petroselinum ꝛ menthã cõcisam ĩdito. Coqui ꝛ hoc modo reliqua legumina debent cum pelle: ne ut fabe decorticentur.

Uerzusum in ieiunio.

a Mygdalas ex aqua calida mundas ac tritas cum excauato atqꝫ in acresta remolito pane miscebis: addes deinde malarãci succum: sacchari aliquid: aque rosacee parũ. Croci non nihil. Impẽsã postremo in cacabũ ꝑ setaceuꝫ trãsferes: faciesqꝫ ut procul flãma paꝝ efferueat: cochleari semꝑ ĩuoluendo. Leucophaguꝫ in ieiunio.

l Ibrã ac semisseꝫ amygdalaꝝ ablata mẽbrãula ꝯtũdito: tũsis panẽ excauatuꝫ: humectatũqꝫ ĩ iure pisoꝝ aut ĩ cocta pãis albi addito. Selibrã ꝺ ĩde pꝭpe marini piscis: aut fluuiaꝭ luci elixi terito: amygdaꝭ: aut cũ succo malarãci: aut cũ acresta: aq̃ ros. gĩgiberis selibra. Sacchari vncis. viii. admisceto. Redacta ĩ vnuꝫ q̃si corpꝰ ꝑ setaceum ĩ cacabum transmittito. facitoqꝫ ut procul flãma ĩ carbonibus

parũper efferueãt. Miſcere cõtinuo memẽto. Hoc parũ alit: diu moratur in ſtõacho: bilẽ reprimit: ardorẽ vrine tollit: geniturã auget. Piſa ĩ ieiunio.

c Ondire piſa ꝑ tẽpore ieiunii cũ lacte amygdalio ea rõne: q̃z ꝑ̃dixim⁹ ꝓpportũe poteris. Utitet h⁹ cibariũ pãdagat⁹ Leonicen⁹: tarde. n. cõcoq̃r: melãcholiã auget: ac neruis obeſt. Minutal.

o Lera in aquã feruentẽ indita: ſtatiq̃z ablata: minutatim concidito. Cõciſa demũ ĩ mortario ꝯterito: tũſa bñ facito efferueãt vſq̃z ad coctã: addito (ut par ẽ) ſaccharo. H⁹ utaĩ Celi⁹ nr̃: cui aſtrictiõ ẽ alu⁹. ⁊ ſi. n. paꝝ alit: tarđ ꝯcoq̃r: aluũ tñ mouet: geniturã auget: ⁊ ardorẽ vrĩe ſedat. Minutal.

o Lera ut prius dictum eſt cocta: ac conciſa ĩ iure pingui: aut ex carne: aut ex oleo butyrove decoquito. Paruz alent: cito concoquentur: aluuz mouebunt: bilem reprimẽt. In Canabiz.

ſ Emẽ canabinũ ꝑ diẽ ac noctẽ ĩ aqua ſinito: qđ ĩ ſummo natabit: ut vanuz abiicito. Hoc cum amygdalis bene mũdis contundito. Tunſuz cũ iure piſoꝝ diſſoluito: ſacchari modicũ ⁊ aque roſacee addito. Concoquitoq̃z ſimĩ oĩa bñ miſcẽdo ad octauã hore. De hoc cibo male ſentit Caſſi⁹ emina: quo nihil (ut idẽ aſſerit) poteſt eſſe inſalubrius.

In Braſicã Romanenſem.

m Anib⁹ in tortã braſicã in aquã feruentez conicies: ſemicoctaz (iure proprio abiecto) ĩ aliuz cacabũ trãſferes: inuoluesq̃z larido bene tunſo. Indes preterea tãtũ iuris pinguis: quantum ſaterit. Paꝝ efferueat ſines: nõ. n. multum cocture reqrit. Nocet hic cibus: ut in braſica diximus: ſtomacho ⁊ capiti. hinc ẽ ꝙ Cornelius nr̃ quãq̃z Roman⁹ caulẽ

tāq̄ʒ rē ꝑnitiosā reiicit. Cibarium Croceum.

p Ro duodeciʒ conuiuis librā amygdalaꝝ cum mēbranulis tūdes. his capi elixi: aut cuiꝰ vis bone alitis pectus: ouoꝝ vitella quatuor: sacchari selibram: cynnami: gingiberis paꝝ: croci pluſculum ꝯria addes: ac iure pingui ⁊ acresta diſſolues. Diſſoluta in cacabuʒ per setaceum excretoriuʒ infundes: facitoq; procul flāma in carbonibus effer ueant agitando semper cochleari. Ad horam ebulliant neceſſe ē: sunt q inter bulliendum duas vncias liquaminis aut butyri recentis indāt. Patinis aromata inſparges: Alit hoc: ⁊ si tarde concoquit̄ obesat: venerem ciet: epaticis ac cardiacis prodeſt.

In floreʒ sambuci.

p Ro.xii.conuiuis in ieiunio. Ex sicco sambuci flore tris vncias in aqua frigida per horaʒ sines: expreſſa inde aqua dimidium cum libra ac semiſſe amygdalaꝝ mundaꝝ tundes: addesq; excauatum ac mollitum panem: selibram sacchari: paꝝ gingiberis: si croceum voles: addes ⁊ parum croci. Hec oīa in cacabum per setaceum fundes: feruere ubi occeperint: reliquos flores integros indes. Coctum cū aromatibꝰ conuiuis appones. Hoc ⁊ si noſter Labeo non guſtu solū veꝝ etiā olfatu reiicit: pectori tamen epati melancholia: ⁊ hemoroidibus laboranti prodeſt: vt in sambuco diximus.

In ʒanʒarellas albas.

p Ro decē ꝯuiuis: librā amygdalaꝝ purgataꝝ cū modico floꝝ sābuci bn̄ ꝯterēs: ꝯtritā atq; aq̄ recēti diſſolutā per cribꝝ setaceū in cacabū mittes. Cyathū ex hꝰ reſeruabis: qꝰ duos panes tritos: decē albamīa ouoꝝ bn̄ agitata: selibrā sacchari diſſolues

ac in pdictũ cacabũ ubi feruere occeperit indes. Nõ sunt agitãda cochleari. Spissari ubi incipient: in patis ꝯuiuis appões. Aromatib⁹ dulcib⁹ isspargere meméto. H⁹ vtat̃ Aristosen⁹ gallic⁹: pect⁹. n. leit: vētrē ciet: dysuriã tollit. Leucophagũ Catellonicũ.

p Ro. x. ꝯuiuis amygdal̃ tũsis: ac iur̃ pĩgui: aut vitulis: aut pullis dissolutis i cacabũq3 cũ duab⁹ vnciis farie risi p setaceũ fusis lētũ ignē p horã pbebis agitãdo sēp ne fie adhereat. Inde selibrã sacchari: ⁊ pect⁹ capi elixi ac tũsi ides. Coctis aq3 rosaceã addes: ac stati i patias arõata dulcia ispgēdo in sferes. Bñ h⁹ alit: ⁊ si sero ꝯcoq̃r. Corp⁹ itē obesat: epar iuuat: aluũ strĩgit. hic ē ꝙ colicis nocet.

Liber. viii. De ꝯdimētis q̃ vulgo sapores vocãt.

n On erat satis tot varia esicioꝝ genera dscripsisse: nisi ꝯdimēta quoq3 optĩa ad excitãdã3 dmortuã appetētiã chalcaria adderem⁹. hos ego si pp egritudinē aut nimios est⁹: aut hõestos labores desideriũ edēdi resciderit ꝓbãdos puto. Sin vo ad luxũ ad libidie3 ad itēpantiã sumãt̃ (ut hodie vulgo fit) ñ solũ iprobãdos cēsueri: s3 ēt oĩo reiiciendos: cũ libidinũ acerrĩa istrumẽta sint. Uidi ego plerosq3 nõ Rome mõ: vbi hoĩu3 mõstra magna ipēsa alũt: veꝝ ēt i qbusdã citatib⁹ italicis: q̃ rꝝ potiũt: adeo gule ac vētri ddĩtos: ut cũ obesitate ⁊ freq̃ntia varioꝝ cibarioꝝ appetēdi dsideriũ amisint: ꝯq̃sitores ꝓpositis magnis pmiis submiterēt: q ob limatũ stõachu3 fracescēte gulã ⁊ dsidē quouis mõ excitarēt. Quãtu3 auri vii imortales ob talē sumptu3 ꝯsumit: veꝝ ad istituta redire tuti⁹ ē: q̃3 his bilē irritare: q cũ itēpant̃ viuãt: parci tñ ac frugi videri volũt Pro bõis igr̃ corpe atq3 aĩo laborantib⁹ ꝯdimēta ꝓ

Sapores.

ponã quo iſtaurata appetẽtia hõeſto labore viu ſuf ficiant.

Condimentum Album.

p Ro numero conuiuaꝝ amygdalas bene mũdas contundes addito excauato pane in acreſta pri⁹ remollito: gingiberiqꝫ albo quãtuꝫ ſat erit. Hãc conditurã acreſta aut ſucco malarãci diſſolutaꝫ: in catinum per ſetaceum trãſmittes. Dulcẽ ſi voles ſaccharuꝫ indes. Poſitaꝫ ĩ patinas ꝯuiuis dum elixas carnes: aut piſces edunt appões: cũ aromatib⁹ aut ſine uti voles. Hoc eduliuꝫ ⁊ ſi paꝝ alit ⁊ tarde cõcoquitur: epar tamẽ iuuat ac refrigerat.

Condimẽtum Camellinum.

c Uꝫ paſſulis tris bucellas panis toſtas ac in vino nigro remollitas bene tundes. Tũſas cũ vino nigro ſapa acreſta: aut aceto ſi malueris diſſolues. Triti cynnanii: chariophiloꝝ quãtum ſaterit ĩdes. Trãſactum ꝑ ſetaceũ in catinuꝫ: ubi voles conuiuis appões: bñ ꝯcoqt̃: alit. digerit̃: corp⁹ obeſat: venerẽ ciet: ſtõachũ ⁊ epar iuuat. Ex hoc ego Philelphi ꝯuiuia ſuauiſſime ediſſe me memini.

Moretuꝫ quod ſapa vocatur.

v Itella ouoꝝ dura: iecíora pulli elixa: amygdalas toſtas ꝓ numero ꝯuiuaꝝ ſil' terito. Trita aceto acreſta diſſoluito ĩ cacabũqꝫ ꝑ ſetaceũ traiicito: addẽdo tñ cynnãi: gĩgiberiſ: ſacchari. quãtũ ſaterit. Coq paululũ hoc moretũ: ⁊ colorari croco debꝫ. Alit tuꝫ nutrifice. Epar iuuat: : egre tamẽ concoquitur.

Tucetum ex Prunis ſiccis.

p Runa ĩ vino nigro remolita ⁊ exoſſata: cũ modico amygdalaꝝ nõ decoriataꝝ: cũqꝫ aliquot bucellis pãis toſti: ac ĩ eodẽ vĩo quo prĩo hũectatis ſil' tunſa. Tunſa cum acreſta vino nigro; ſapa : aut

Sapa

saccharo dissolues: ac colabis. addēdo aliqd ex aromatibus maxime vero cynnami. Pax alit: appetētiam tollit: stomacho nocet. Bilē tamen reprimit: epar calidum refrigerat.

Moretum Viride.

p Etroselini: serpilli: blete: aliarū ve herbarū odoriferarū: parū gigiberis: itē cynnāi ac salis modicum simul terito. Trita aceto acri dissoluito. ac ī catinū p setaceū transfagito. Si aliū placz plus minusve ex appetētia addito. Alit & hoc parū: stomachū atqz epar calefacit: tarde ꝯcoqr. Oppilatōes tñ apit: & ꝯsideriū edēdi suscitat.

Moretū psicinū.

a Mygdalas mūdas cū excauato ac īmolito pane bñ ꝯdito. Cōsi parū gingiberis & cynnami addito. Acresta deinde vino nigro: succo mali pūici dissoluito trāsagitoqz per setaceū excretoriū ī catinū. aut ī patīas. Sūt q & sādalos tūsos his rebus addāt Hoc eduliū parū alit: diu morat ī stōacho: bilē tamē repmit: ac estuāti epati prodest.

Moretū genistinum.

m Odicū croci duo vitella ouorū cū tritis amygdalis acresta dissolues: gīgiberiqz addes tunsuz ac cribratū: Trāsactū p setaceū ī patīas ꝯuiuis appones. Tarde ꝯcoqnt: multi erunt alimēti: cor & epar iuuabūt.

Moretū ex Vua.

v Uā nigrā ī mortario vna cū excauato pāe ꝯtūdito/modicū acreste deiñ aut aceti misceto: ne plusqz satis ē dlcius fiat. Hec ad focū p sēihorā effervēāt facito: additoqz cynnamo ac gīgiberi tūso: ubi refrixerint colato & patinis īdito: cōuenit hoc stōacho atqz epati: corpus obesat: bene alit & facile concoquitur.

Moretū ex moris.

a Mygdal cū excauato pāe bñ tūsis mora ꝯtito

leniter tamē: ne acina infrigas. Cynnami deinde gī giberis: ac nucis muscate par̄ addito p setaceūq3 ī catinū trāsagito. par̄ alit: diu in stomacho morabit̄ fastidio afficit: dētes solū ꝛ oris ptes iuuat.

Moretum ex cerasis aut merendis.

e X cerasis tñ aut ex merēdis moretū facies ea ratiōe q̄ vinaceū fieri diximus. Differūt tñ co lore ac sapore: plus minusve ear̄ rer̄ addēdo q̄s ī-di posse p̄diximꝰ. Qua ī re ꝓsint aut noceāt cū d̄ ce rasis loq̄remur satis superq3 diximꝰ. Idē etiam de cornis fieri potest.

De Sinapi.

s Inapis educta penultīa ꝓnunciādū ē: e greco .n. ī a lōgu3 ꝯuertit̄. hꝰ ꝛ ī pl̄mētis vtimur: cuiꝰ tria sunt genera: vnū gracile: alter̄ sil̄e rapi fo-liis: tertiū eruce semī. Optimū egyptiū. nulla cult̄a nascit̄: meliꝰ tñ trāslata plāta subcrescit. Siapi Py tha. pricipatū ob vehemētiā d̄dit: qm̄ nō aliđ magis ī nares ꝛ cereb̄r penetrat. Serpētū ꝛ fungor̄ vene na discuter̄ putat̄ ob eiꝰ calidā vī ꝛ siccā. stōacho vti lissimu3 hēt: agit ī pl̄mōi vicia: veterē tussi3 leuat. faciles excreatōes facit. Suspiriosis ī cibo dat̄. sen sus atq3 caput sternutamētis purgat: aluu3 mollit: mēstrua ꝛ vrinā ciet: pituitā rescīdit: corporis vicio illitu3 īurēdi vim ostēdit.

Sinapium.

t Unse sinapi biduo tñ pꝰī aq̄ crebꝰ ꝑmutata qꝰ cādidior fiat ꝛ tēpatior remolite: tūsas amyg dalas addito: atq3 iter̄ ꝯterito: cū excauato ac mol lito pāe. Acresta d̄inđ: aut acri aceto dissoluta p se-taceu3 ī patīas mittito. Dl̄cē si voles dl̄cia: si acre3 acria īdito. Hꝰ ptī nat̄a. ptī3 rōne ꝯpositōis stoma-chu3 ꝛ epar ꝯcalefacit: splenē extenuat: siti facit: ve nerē stimulat.

Sinapium Rubeum.

s Inapim passulas sandalos bucellas panis to
stas: cynnami paꝝ: aut seorsum: aut simul cō
terito vel mollito: trita enim cū acresta: aut aceto:
cūq3 modico sape dissoluito. In patinasq3 per seta
ceū trāsagito. Hoc minus superiore ꝯcalefacit: ac si
tis mouet: nec icōmode nutrit. Sinapiū i frusta.

s Inapi ac passulis bene tunsis cynnami parū
ac chariophiloꝝ admiscebis: pillulasq3: aut
tessellas ex hac mixtura facies. Siccas i ta-
bula q° voles tecū ꝯferes. Acresta ubi opꝰ erit: aut a
ceto: aut sapa dissolues. Nata paꝝ a superioribus ꝛ
hoc differt. Moretū Celestinū i estate.

m Ora ex rubro tūsa tritis amygdalis admisce-
bis: paꝝ gīgiberis addes: dissoluta aceto: aut
acresta p setaceū facito trāseāt. Paꝝ hec alūt
tarde concoquūtur: fastidio afficiūt. Hepar tamen
iuuāt. Piperatū croceū i pisces.

b Ucellas pāis tostas i modico aceti vini nigri
ac defruti facito ferueāt: coctas per setaceum
transiges: indesq3 aromata acria simul ac dul
cia: si croceum voles crocum addito. Hoc per
commode alit: apte ꝯcoqt̄. Stōachū ꝛ epar calefac
pituitā discidit. Aliatū ex iuglāde aut amygdala.

a Mygdalis aut nucibꝰ seītūsis mūdi alii q̄ntu3
voles addito simulq3 ut par ē: optie trito isgē
do ꝯtīuo modicu3 aq̄: ne oleu3 faciāt. Tritꝰ excaua
tum panē ac remollitu3 i iur̄ carniū: aut pisciu3 idi
to: rursu3q3 trito: dissolui eodē iur̄ si pduꝝ videbit̄
pꝯmod poterit. Seruabit̄ ad tēpꝰ ut d sinapi diximꝰ
ꝯmodissime. Hꝰ edulii Pōpeiꝰ nr̄ pcupidꝰ ē: ꝛ si pa-
rū3 alit diu morat̄ i stomacho: visu3 hebetat: epar
ꝯcalefacit. Aliatum Coloratꝰ.

aliatū

i Page ĩ hᵒ qđ ĩ ſupioꝛ. Vex nõ aq̃ aut iuꝛ diſ
ſolueſ: ſꝫ muſto vue nigrẽ mãibꝰ exp̃ſſo ꝛ p ſẽi
hoꝛã đcocto. Idẽ ẽt fieri cũ ſucco ceraſioꝝ põt. hoc
magis alit q̃ꝫ qđ pꝰ đſcripſimꝰ. Acreſta viridis.

n Aſturciũ qđ greci vocant bñ cuꝫ mo-
dico ſalis conteres. Tunſuꝫ acreſta veteri diſ-
ſolues: in patinãqꝫ peꝛ ſetaceum tranſferes.

Moꝛetum Pãpinaceuꝫ: qđ ſalſuꝫ vocãt.

p Ampinos vitiuꝫ teneros adhuc bene tundes.
addes ſi voles alii tenelli caulẽ: ꝛ modicuꝫ ex-
cauati panis. De ſale nil loquoꝛ: cũ nulluꝫ fere edu-
lium ſine ſale fiat. Aceto đinde aut acreſta hec oĩa
diſſolues: ꝛ diſſolutam in patinam per ſetaceum
tranſferes. Paꝝ hoc alit: Stomachum ꝛ epar refri-
gerat: cholerã repꝛimit. Acreſta cũ feniculis.

a Lium cum feniculis dulcibꝰ bene tũdito tuſuꝫ
acreſta recenti diſſoluito: diſſolutuꝫ p ſetace-
uꝫ colato. Tum e factuꝫ aluum reſidere facit.
paruꝫ alit epar refrigerat. Sapoꝛ roſellinus.

r Oſella nõdum bñ matura cõtundito vna cum
ſpico alii ſi voles: tũſa ꝛ acreſta diſſoluta ĩ pa-
tinã per ſetaceum colato. Moꝛetuꝫ ex coꝛnis.

c Oꝛna bene mat̃a manibꝰ ꝯfracta ĩ cacabuꝫ re-
põẽs. hiſqꝫ mſ̃tuꝫ acreſte recẽtis: pipis modi-
cuꝫ: ſalis pluſculuꝫ addes. Ubi hec ſiſ̃ p hoꝛaſ duas
ebullierĩt p cribꝝ ſetaceuꝫ ſatis raꝝ facito ĩ p̃iã ali-
quã: ubi p̃uẽĩ trãſeãt. Colorari ex hᵒ alia edulia po-
teſt. Indi. n. paꝝ opoꝛtꝫ- qꝛ aluuꝫ aſtrĩgit: pectꝰ ex-
aſpat: ꝛ paꝝ alit. Refrigerare tñ epar: ꝛ bilẽ extĩgue
re putatur. Pulmentum in Toꝛta.

p Ulmẽtuꝫ qđ vulgo toꝛtã appellamꝰ ꝛ hoc noĩ
a toꝛtis ꝛ ꝯciſis herbis: ex q̃bꝰ fere ſit accepiſſe

Salſu

Torta

putarim: fecit hoc nostroꝝ felicissimum seculum: quo oĩa prope maioꝝ ĩuenta sunt inuersa: adeo gule ꝛ ventri dediti sumus: vt quod tuꝫ claꝝ erat nũc obscurũ videaẽ. Ex auribus eniꝫ ꝛ quauis altili nõ ex holerib⁹ artocreata volunt delicate nostroꝝ gule: Bletã: cucurbitã: rapũ: napũ: buglossum eoꝝ vernacula cibaria fastidiũt: mihiqꝫ ꝛ Cornelio meo relinquũt. Nec ĩmerito quidẽ quãdo lenocinijs: adulationibus: blanditijs: assentationibus quasi generoso quodã labore diuitias ꝛ opes qb⁹ abuterenẽ sint consecuti. Tortã igitur siue illa pythagorea sit siue gallica deinceps appellabimus. Torta Alba.

l Ibrã ac semissem optimi casei recentis: presertim minutatim ꝯcisã bene condito. Conse ouorũ albamẽta. xij. aut. xv. selibrã sacchari: semiunciã gingiberis albi: selibrã liquaminis porcini: totidem butyri recentis: lactis quãtũ saterit admisceto. Ubi crustã subtilẽ admodũ in textu collocaueris hec oĩa indito: ad focum posita lento igne decoquito. Super ut coloratior sit carbones in operculuꝫ ponito: cocte ac ex textu exempte saccharꝫ tritũ cuꝫ aqua rosacea inspargee. Alit hec multũ: tarde ꝯcoquitur: epar concalefacit: oppilatiões ĩducit: calculũ generat: ocl'is ac neruis obest. Torta bononiẽsis.

t Antum pĩguis casei quãtũ ĩ alba posui ꝯcides ac conteres. Trito bletas: petroselinũ amaracũ lotũ ꝯcisũ: oua q̃tuõ bñ diffracta: tũsũ pip: paꝝ croci: mltũ liq̃mis: aut butyri recẽtis addes: miscebisqꝫ manib⁹ ut vnũ ꝓpe corp⁹ fiãt. Hãc itẽ ĩ textũ subcrustatũ ad focũ pones. Semicocta quo coloratior videaẽ ouũ cũ croco diffractũ suffũdes. Cocta putato: ubi supiorẽ crustã leuauerit. Hec ꝛ supiore

deterior est. Herbaceum Maiale.

t Antundem casei quātum ī primo ⁊ secūdo ꝓ
posui concidito: ⁊ tūdito. Tunso blete succum
amaraci paꝝ: saluie plusculū: menthe minimū: pe-
troselini plurimū: tūsa ī mōtario sint oīa. xv. aut. xvi.
albamēta ouoꝝ diffracta: selibrā liqmīs: aut butyri
recentis addito: admiscetoq̄3. Sūt q ⁊ folia aliquot
petroselini ꝯcisa ñ tūsa: selibrā gīgiberis albi: sacchа
ri uncias. viii. īdāt. Hec oīa sil' mixta ī ollā: aut pa-
tellā bñ unctā īposita ī carbōib⁹ ꝓcl' flāma ne fumū
ꝯcipiat: miscēdo ꝯtinuo donec spissent: efferueāt fa
cito: ubi prope cocturā fuerint: ī aliā patellā subcru-
stulatā trāsferto: textuq̄3 operito: dōec oīa leni igne
coquātur. Cocta ⁊ ī patinā trāslata sacchаro optīo
⁊ aq̄ ros. suffundes. Hoc pl'mētū quo viridi⁹ eo me-
li⁹: ⁊ grati⁹. Hoc caueāt q cruditate laborāt: tarde
.n. ꝯcoq̄t: oculos hebetat: oppilatōes facit: calculū
generat. Torta cucurbitina.

c Ucurbitas bene mundas teres ut caseū soles
Efferueāt deīde modicū: aut ī iure pīgui: aut
ī lacte facies. Semicoctis ⁊ ī catinū p setaceū trāsla
tis: tātū casei quātū pmo dixi. Selibrā abdominis:
aut uberis ꝑpīguis elixi cultro tūsi: aut loco istaꝝ si
placebit: tīndē vl' butyri: vl' liq̄mīs: selibrā3 sacchа-
ri: paꝝ gingiberis: ñ nihil cynamī: oua sex: duos la
ctis cyathos: paꝝ croci addēdo ꝯmiscebis. Hāc cō-
diturā ī textu uncto aut subcrustato tīn: lento igne
subter supue coques. Sūt q frustra foliatoꝝ: q̄3 isti
lagana vocāt: loco supioris cruste addāt. Coctā ac
ī patinā trāslatā sacchаro ⁊ aq̄ ros. aspges. Nō edat
h⁹ Cassi⁹q colico laborat: ⁊ calclo. Difficil' itē ꝯco-
ctiōis ē: ⁊ male alit. Rapū pirū cotōea ī Torta.

r Apis & piris: aut cotoneis sub cinere & carbonib⁹ bene coctis ac tritis: ea fere oīa q̃ ī cucurbitina dixim⁹ admiscebis coq̄sq3. Hoc deuoret Graccbus qui disuria cruciat̄: & demortuā in se venerē querit

Polenta siue vt vulgo Miliacium.

q Uod vulgo miliacium vocāt nos rectius polētā dixerim⁹. Fiet āt pro quatuor aut quiq3 cōuiuis hoc mō. Librā casei admodū recentis tā diu conteres: donec in lac conuersum credat̄. Huic. viii. aut decē oua tudecula bene diffracta: selibrā sacchari: tris aut quattuor vncias farine: vl̄ loco huius excauatum panem: & remollitum addes: admiscebisq3 In patellā deinde liquamīe bene vnctā sine crusta indes: curabisq3 ut in carbonibus subter superne de apposite coquatur. Cocte ac in patinā vel orbē trāslate: sacchar̄ & aquā rosaceā infundes. Non delingat h⁹ Hirci⁹: q ob vehementē dolorē laterū nobis clamore suo somnū plerūq3 aufert.

Torta sambucea.

f Loribus sambuci oīa illa misceto: que in torta alba commemorauim⁹. Spissior tamē hec cōpositio q̄3 illa debet esse; quo flores in partes oēs transferantur. Hoc edulium & si par̄ alit: & tarde digeritur: letiores tamē crebro vescentes facit. Hoc edat Celius: qui Saturnu3 melancholia superat.

Torta ex Capreolis Uitiu3.

c Apreoli profecto hi dicūtur qui palmites arboribus aut palis adlaqueant & vinciunt. hos collectos manipulatim & semicoctos: minutim concides. Idem ēt fieri ex rosis rubeis percōmode potest. Concisis capreolis: caseu3 recentē bene tritu3. tunsum vber elixum prius aut loco huius si magis

placebit liquamen vel butyrum: gingiberis modicum: cynnanii plusculum: sacchari quãtũ satis erit addes: ⁊ miscebis. Hãc conditurã in patellaꝫ subcrustatam: ac bene vnctã: ad focum pones. Ubi prope cocturã fuerit superiorem crustam pluribus in locis perforabis. Coctã demũ: sacchãro multo ⁊ aqua rosacea consparges. Hoc ⁊ si Uespasiano bibliopole placet: ꝙ epar iuuat: ꝙ bileꝫ reprimit: paꝝ tñ alit: tarde cõcoquitur: pectus exasperat.

Torta ex Riso.

r Isum bene coctum: aut in lacte aut in iure pingui in tabulam extendes: donec humor exprimatur: huic deinde in catinũ parum casei recẽtis bene triti: decem albamẽta ouoꝝ bene diffracta: sacchaꝝ cum aqua rosacea: ⁊ lactis si voles cyathũ vnum admiscebis. Dissoluta oĩa in patella obseruando ea que ĩ torta alba diximꝰ coques: minus tamen casei hec requirit q̃ꝫ superior. Alit ⁊ hec multum: iuuat epar. Genituram auget. Diu tamẽ moratur ĩ stomacho: oculos hebetat: calculos creat: oppilationes inducit.

Torta ex Farre.

f Ar bene coctum ex iure pingui ĩ tabula ut sub siccetur extendito. Post expressum humorem in catinuꝫ ponito: huic librã casei recentis: ⁊ selibrã veteris bene triti: abdomen porci: aut vber vitulinum bene coctum: ⁊ tunsum cũ gladiolo: aromatuꝫ ⁊ sacchari quantum satis erit: oua .xv. diffracta cum modico croci indito: admisceto tãdiu: donec cõficiant. In patellã perunctã deinde trãslata: superneqꝫ tãtũ crusta contecta: eo modo quo superiora coquito. Cocta sacchãro ⁊ aqua rosacea ꝯspargito. Alit ⁊ hoc multũ: epati opitulatur: egre tamẽ cõcoquitur: oppilationes ⁊ calculum facit.

Arctocreas.

a Ut vituli aut hedi aut capri carnē elixabis. elixam ꝛ eneruatā minutatimꝫ concides: ꝛ in mortario tundes. Huic deinde paꝝ casei recentis tm̄dē veteris ꝛ triti. paꝝ petroselini ꝛ amaraci ꝯcisi: oua .xv. bene diffracta. abdomen porcinum aut vber vitulinū ꝯcisuꝫ: modicum piperis: plusculuꝫ cynnami: minimum gingiberis. tantum croci ut colorem cōcipiat addes. Curabis coquatur eo mō quo albā diximꝰ. Hᵒedāt Scaurꝰ ꝛ Celiꝰ: q nimiā macilēciā cū obesitate libenter ꝑmutarent. Uehemēter. n. alit: corpꝰ obesat: epar iuuat: oppilationē tm̄ ꝛ calculū facit.

Torta ex Castaneis.

e Lixis castaneis ꝛ in mortario tunsis: perqꝫ setaceuꝫ in catinū cum modico lacte transmissis oīa illa admiscebis: que in torta ex farre ꝓmemorauimꝰ. Croceam si voles: crocū addito. Ad hᵒme sepiꝰ inuitat Montanꝰ. Admodum siquidem alit: appetentiā excitat: corpus obesat. Tarde tm̄ ꝯcoquitur stōachū ꝛ itestina inflat: colicū facit: ꝛ visui nocet:

Torta Communis.

c Aseum optimū: oua octo: adipē bonā: aut porcinam aut vitulinā. aut modicum butyri pro tempore. Panem tritum cum iure croceo ꝛ pingui bene donec vnum prope corpus fiant misceto. eoqꝫ modo coquito: quo ꝛ tortam albam. Hoc p̄lmentū plus mali q̄ꝫ boni in se habet.

Torta ex Millio.

m Illiū bene tunsuꝫ lotum mundū anguste i lacte caprino aut vaccio decoqto. Cocto farinā cum duobꝰ ouoꝝ albamentis: aut si ad minꝰ placet cum lacte dissolutā admiscebis: bene cochleari oīa inuoluendo: saccharꝝqꝫ inspargendo. Ex cacabo deinde in tab̄laꝫ oīa extendito. vbi paululū refrixerit:

bucellas oblongas in patellã cũ3 liquamine frigito. Frictas ⁊ coloratiores factas in patinas transferto saccharoq3 aqua rosacea suffundito. Ide3 ēt fieri tē pore ieiunii potest: succũ amygdalaꝝ pro lacte: ⁊ o leũ pro liquamine commutando: Idem ēt ꝺ riso fi eri potest: quod ⁊ suauius ⁊ salubri⁹erit. Hoc ei3 paꝝ alit: tarde concoquitur: aluu3 stringit: ⁊ oculis nocet.

Torta ex merendis.

c Erasia acria: que vł merendas licet appellare exossata in mortario contundito. Tunsis: rosas rubeas bene concisas: paꝝ casei recentis ⁊ veteris triti: modicũ piperis: parũ gingiberis: pluſculum saccbari: oua quatuor diffracta admisceto. Mixta ĩ patellã bene vnctã ⁊ subcrustatã lẽto igne coquito. Ab igne exempta sacchar⁊ ⁊ aqua ros. suf fundito. Hoc non multum a superiore vi ⁊ gratia differt.

Torta ex Camniaris tẽpore ieiunii.

e X cãmaris elixi: quod bonu3 ẽ in mortario tũ des. Succum deinde amygdalinum cum aq̃ rosacea per setaceũ rrãsmissu3 ꝑparabis: aut si id non poteris: ius pisoꝝ aut ciceꝝ alboꝝ Fuabis Passulas ⁊ ficos quinq3 conteres. Modicũ petroselini: amaraci blete paꝝ incocte minutatim concides. Cynnami gingiberis sacchari quãtum satẽrit addes. mixta hec ⁊ bene tunsa cũ ouis lyci: ut concreta meli⁹coquantur. In textu bene vncto ac sub ter superneve in crustato ad focũ pones flãma pro cul. Coctũ saccharo ⁊ aqua rosacea suffundes. Mẽ bra oĩa hoc edulium ledit.

Torta ex anguillis.

a Nguillã decorticatã ⁊ ĩ frustra concisa3 paꝝꝑ elixabis. Amygdalaꝝ succu3 cũ acresta ⁊ aq̃

rosacea per setaceuз in catinuз trāsmittes. Nō erit item ab re quo spissi⁹ hoc fiat: passulas cū trib⁹ aut quatuor ficis contundere. Atriplices deinde cuз petroselino manib⁹ diffractos ꝛ in oleo paꝝ frictos. passulāꝝ unciaз: nucleoꝝ itē pineoꝝ unciam: gingiberis: piperis: cynnamı: croci paꝝ: supradicta tādiu manib⁹ admiscebis: quoad unū corpus fiāt. Mixta in patellā bene unctā: ꝛ subcrustatā: indes per q̄daз quasi tabulata frusta āguille collocādo. ubi semicocta fuerit in superioreз crustā plurib⁹ in locis perforatā modicū acreste: aque ros. ac sacchari suffūdes. Coctā demū hostib⁹ appones. Nil. n. boni in se hз.

Torta ex Dactylis.

a Mygdalas bene tunsas cū iure pisciū ꝛ aqua rosacea dissolues: dissolutas in catinū per setaceum transmittes: dactiloꝝ exossatoꝝ selibrā: parū passulaꝝ: quatuor aut quinqз ficos: risi itē bene cocti uncias tres in eodē mortario conteres: paꝝ deinde petroselini: atriplicis: amaraci manib⁹ ꝯfracti: ac in oleo fricti gladiolo concides. Non erit ab re si cū his iocusculaꝛ aut adipē piscis cōcideres: unciā p̄terea passulaꝝ corinthiaꝝ: selibrā saccari: paꝝ cynnami: plusculū gingiberis: modicū croci simul aut seorsum teres: superioribusqз admiscebis. Ueꝝ ut magis hec spissentur: aut semiunciam hamili: aut oua lyci indes. extēdesqз in textū bene unctum ꝛ subcrustatū infixis ubiqз nucleis pineis bene mundis. Lagana vero si placebit pro superiore crusta extēdes. Coqui lento igne hoc pulmentum debet. Tenue itē ut sit necesse ē. Coctuз: sacchar o ꝛ aqua rosacea suffundatur. Alit hoc quidē ꝛ multum: tarde concoquit: epar iuuat: dentes corrumpit: pituitā auget.

Torta Alba.

l Ibrā amygdalaꝝ bene tunsaꝫ cuꝫ aqua rosacea:cūqꝫ iur̄ risi fere cocti dissoluito:ac per setaceum in mortarium trāsmittito. Risi dinde bene cocti vncias.viii.cū ipsis amigdalis terito:addendo fermēti albi vncias tres hamuli paꝝ:oua lyci ut sup̄ dictū ē:selibrā sacchari:vnciā nucleoꝝ pineoꝝ paꝝ in mortario tunsorū.Mixta hec oīa in patellā bene vnctā et subcrustatā extendes:ad focūqꝫ pones.Semicocte lagana superne extendes:Cocte aquā ros. cū sacchato insparges. Ad hoc sepi⁹ inuitarē Cassiū nisi colicaꝫ egritudinē faceret:bene alit:epati opitulatur:venerem ciet.

Torta ex cicere rubro.

c Icer rubeū coctum cum suo iure:cunqꝫ modico aque rosacee ꝯtūdes:tunsum p setaceum in catinum trāsferes.Librā amygdalaꝝ adeo tritam ut non sit opus per setaceum trāsmittere:duas vncias passulaꝝ:tres aut quatuor ficus simul tunsas: vnciam preterea pineoꝝ semitūsoꝝ:tātū sacchari ⁊ aque rosacee quātum satest:cynnami ac gingiberis tantūdē his addes:admiscebisqꝫ.Mixta in patinaꝫ bene vnctā ⁊ subcrustatā extendes.Sunt qui hamilū aut oua lyci addāt:quo tenatior hec torta sit.Coctā ferme igne superne iniecto coloratiorē facies. Tenuis hec sit ⁊ sacchato ⁊ aqua rosacea suffundatur.Epati ⁊ ventri tātum hoc eduliū ꝑpitulatur.

Torta Pandodapa.

l Ibrā pisoꝝ elixorū cū intraneis coctorum piscium:oua itē trute aut tinche:modicuꝫ petroselini paꝝ menthe bene concise in mortario simł̄ cōteres.Addēdo ex sacchato cynnamo gīgiberi:quātū saterit. Hec bene tūsa aqua rosacea dissolues in

patellā bene vnctā eo mō quo sup̄iora coques. Colorationes ex croco omnes torte aut accidiores pro arbitrio fieri poterūt. Utrūq3 tamē mali habebunt alimenti.

Torta in iure.

c Rustā eo modo quo ī pastillis soles subigito: subactā īposita farina: ut stare circūquaq3 possit in textu ad ignem desiccato. Sublata deinde farina sup̄iore ve crusta pullos elixos aut pipiones in frustra diuisos cum succo amygdalino: dū ob⁹ ouoꝝ vitellis: modico croci gīgiberis cynnami acresta iure pingui īdes. Coctā e furno eximes: saccharoq3 ⁊ aqua ros. suffūdes. Laudat hoc pulmētū Esculapi⁹ roman⁹: quod mltū alit: qđ stōacū renes ⁊ epar iuuat: corp⁹ obesat ⁊ firmat: geniturā auget: venerem vemortuā excitat. Hinc ē ꝙ Archigall⁹ h° cibo frequēt vtit.

Torta: q̄3 marzapanē vocāt

Marzapani

t Ortā quā marzapanem vocāt hoc mō facito. Amygdalas q̄ in aq̄ recenti p̄ diem ⁊ noctē residerint bene mundas q̄3 accurate fieri poterit terito: aqua recenti continuo leniter inspargendo ne oleū faciāt. Optimā si voles: tantum sacchari optimi addito: quantum amygdalaꝝ. Ubi oīa bene tunsa fuerint: atq3 aqua rosacea dissoluta: in patellā leui crustulo subacta3: atq3 rosacea aqua sepi⁹ humectatā extendito: ⁊ in furnum indito: inspargendo cōtinuo tritu3 sacchaꝝ cum modico aque rosacee: ne nimium desiccetur. Coqui ite3 ad focū possunt: mō curet ne toste poti⁹ q̄3 cocte videantur: bassa3 item q̄3 altam hanc tortā veli3: melior .n. ē. Cū Patritio meo senis: ubi peculiariter fiunt edisse nil suaui⁹ memīni. Optimi sunt alimēti: bē ꝯcoquūt. Pect⁹ renes: epar iuuaut: geniturā augent: venerem cient: ⁊

ardorem vrine tollūt.

Pastilli quos Canisiones vocāt. Canisiones

f Arine cum saccharo ⁊ aqua rosacea subacte: extenseqꝫ in crustuli morem: ex eadem cōpositione indes: quā in marzapanē dixi: īuolui hec more pastillorum deberet: ⁊ ī furno ut paululo ante dixi lento igne coqui. Sunt q formulis pastillos ipsos cōponant. A superiore: alimēto ⁊ proprietate nil differunt. Placent autem Phosphoro: qui a teneris saccharo assueuit.

Offella.

c Asei parmensis non nimiū duri paꝝ: tantūdeꝫ recentis teres. Duo ouoꝝ albamenta agitabis passulas integrās cynnami: gingiberis: croci modicū admiscebis: inuoluesqꝫ farine subacte: ⁊ bene extenuate ad eam quam voles magnitudinem In furno deinde non nimium coques. Ita.n.gratiores sunt. Paꝝ tñ alunt: tarde concoquūt: oppilationes inducunt: ⁊ calculos creāt.

Anguilla in torta.

a Nguille elixe: et in frusta concise: aut lac alterius piscis: aut adipem minutatim incisā: parūꝫ menthe: petroselini concisi. pineorm vnciam: tantūdem passularū: modicū cynnami: gingiberis: pipis: ac chariophiloꝝ addes: miscebisqꝫ. In crustā deinde extendes: addendo paꝝ optimi olei. Ubi ꝑpe cocturā fuerit: duas vncias amygdalaꝝ tunsaꝝ in acresta cum croco dissolues: ac per setaceū transmittes: superqꝫ totā leniter extendes. Hoc pulmento Palladius Rutili⁹ mire delectatur: ⁊ si nihil boni in se habet.

Piscis in pastillo.

p Iscē mūdū ⁊ lotū circa spinā vtrinqꝫ scidito. Scissuꝫ sale ⁊ arōatib⁹ ꝯspgito. Inuoluitoqꝫ

pasta satis grossa ac in furno decoquito. Hunc ego hostibus apponerem adeo perniciosus est.

Cotonea in pastillo.

c Otoneis mundis & excauatis medullã vitulinã: aut bubulam ídes cũ cynnamo & sacchar. Hec circa pastã duces addito sale: coquesq; i furno lento igne. Ante cibũ sumpta ut aluũ stipticant: ita post cibũ cient: & vapores a cerebro dimouent.

Concretũ amygdalinum ieiunio.

a Mygdalas bene tunsas: sacchari vncias duas: & aque rosacee tantũdem addes. Infundes item ex lyco: aut tincha par iuris: ne nimiũ sit salitũ caueto. Transmittes hec oĩa per setaceũ in patinam: sinesq; pec noctẽ quiescere: mane concretum ut lac reperies. Inuolui itẽ si voles carice & frondibus poterit: atq; inde in patinas trãsferri. Sacchar suffundere & aneso condire memento. Par hoc alit: stomachũ & pectꝰ lenit. Epar iuuat geniturã auget: & ardorẽ vrine sedat.

Recocta ficta.

l Ibrã amygdalar bene tunsã: sacchari vncias quatuor: aque rosacee vnciã vnã: mediũ cyathũ ex ante dictis piscibꝰ: in vnũ miscebis: mixta in formul i p setaceum trãsmittes. In loco frigido per noctẽ asseruari debet: sequenti die in patinis aut pinacibus conuiuis appones. Recoctã dices.

Butyr fictum

l Ibrã amygdalar tunsar cũ medio cyatho aque ros. dissolues: ac p setaceũ dẽsũ trãsmittes ut ãt meliꝰ ꝯstringatur: aut par farine ex hamilo: aut dimidiũ cyathũ iuris ex lyco addes. Sacchari itẽ vncias quatuor: & par croci ut coloratior fiat regrit. Hec oĩa in vas ad id aptũ noctu indes: mane

sũ in loco humido residerit: cõcretũ inuenies. Al superioribꝰ nil differt. Hoc germanicus noster negat eẽ suaue: quia non vngit. Offa Canabina.

s Emen canabinũ ita coctuꝫ ut iaꝫ corticẽ discissam ostendat: in mortario cũ amygdalis mundis bene teres: tritũ dissolues in aqua recenti trãsferesqꝫ in cacabũ per setaceũ excretoriũ. Efferueat paꝝ cũ modico salis ꝛ sacchari necesse est. Addenduꝫ ꝛ piper si id quoqꝫ placet. Ebuliat iteꝝ parũper necesse est. Bucellas panis paꝝ tostas preparabis: indesqꝫ hoc cibariũ in patinas: bucellas ipsas tanq̃ꝫ tabulata quedã extẽdes. Tris aut quatuor ordines ex his facies. Aromata postremo dulcia presertim paꝝ super asperges. Fugiendũ hoc penitus ẽ. Nã ꝛ male alit: ꝛ fastidiũ cõcitat: ꝛ dolorẽ in stomacho in intestinis generat: atqꝫ oculos hebetat:

Diriola.

c Rustulum facito: ut ĩ pastillo dixi. Huic duo vitella ouoꝝ bene diffracta: lac: cynnamũ saccharum indes: tãdiu ad focũ miscebis: donec concreta fuerint. Laudatur a Cassio: nec ĩmerito quideꝫ: multum. n. ac bene alit: pthysicis ꝛ ethicis confert. Stomachum epar renes iuuat: geniturã auget: ac corpus obesat.

Diriola in ieiunio

a Amygdalas bene tunsas cum cynnamo saccharo ꝛ aqua rosacea dissolues: coquesqꝫ eo modo quo ꝛ superiorẽ. Addẽdũ tamen ut concretior fiat hamili parũ: bene ꝛ hoc alit: pectus lenit: renibus ꝛ epati opitulatur: geniturã auget: ꝛ ardorẽ vrine sedat. Caseus Frictus.

t Essellas casei pĩguis nec plãe veteris, nec plãe

noui in patella ad id apta cum butyro aut liquami-
ne suffrigito. Ubi tenelle esse incipiēt voluito: ac sta
tī eximito: sacchuro ⁊ cynnamo aspergende sunt ⁊
⁊ calide adhuc edende. Aliter: bucellas pāis bene
vtrinq3 tostas in patellā per ordinē collocato: tessel
lasq3 casei tāq3 in tabulatū extēdito. Ad focum po-
sitā textu operito. Liq̄factū caseū saccharo cynnāo
gingiberi aspergito: atq3 statim edito: si eē malā rex
vis. Difficillime. n. concoquitur: ⁊ male alit. Oppi-
lationes ⁊ lapidē generat. Rapū Armatū.

v Oluere qui gulā vallatā habēt: id rapū arma
tū dici: qd̄ caseo tāq3 lorica ⁊ thorace īuoluit:
q̄si eoꝝ baratra īgressura neq̄q3 sin̄ armis tuta vid
ant. Uexꝝ qd prodest qd̄ ad tutelā inuentū ē: id totū
ad pniciē rapoꝝ vtit: cū malint gulosi tāq3 fortissi-
mi in popinis athlete armatū hoste3: q̄3 inermē de
uorare. Rapā vl' elixā vl' sub cinere coctā in tessel-
las concides. Idē ēt facies de caseo subrecenti ⁊ pin
gui. Subtiliores tn̄ he sint: q̄3 q̄ ex rapis. In patellā
butyro aut liquamine vnctam. p̄rimū tabulatū ex
caseo facies: secūdu3 ex rapis: ⁊ sic deinceps: aroma
tū aliqd: aut butyri ꝯtinuo infundendo cito hoc pul
mentu3 coquitur: cito etiam edendū ē. Sed cū sit p
niciosum ⁊ voracissimo Domitiano apponatur.

Offa inaurata.

b Ucellas excanati pāis vtrīq3 paꝝ toreto. To
stas ex aq̄ ros. ī q̄ ⁊ oua diffracta: ⁊ sacchaꝝ
tritū īsit mollefacito. Inde exēptas in patella cu3
butyro vl' liquamīe late frigito: ne se cōtingāt. Fri-
ctas ⁊ in patinā trāslatas: saccharo: aq̄ ros. croco co
lorata cōspargito. Hoc. M. Antonio placet: nec im
merito. corp9 obesat: epar ⁊ rnes iuuat: venerē ciet.

Liber. viiii. De offellis q̄s vl̄ frictellas lz appellaꝝ. feurtelle.

f Rictella a fricto dici nulla ratio obstat. Frigunt̄. n. hec esicia: vnde a frigendo sumpsere nomen. Male. n. nobiscum actum esset: si quod ex consuetudine in frequentem vsuz trāslatum est ad latitudinem traduci nō posset. cum id et quadret. ⁊ analogiam sapiat. Iniq profecto in nosmetipsos sumꝰ: si id mala consuetudine ac pertinacia potiꝰ facere prohibemur: ad quod natura ⁊ lege ĩpellimur. Quis enim nō propagari suū genꝰ velit? Quis itē quod abundātissimū cupiat restringi: ⁊ ad extremā maciē deduci gaudeat? Pedagogoꝝ ⁊ inuidoꝝ hec est ꝯsuetudo: ut id quantū sit laudabile ĩ alio improbent: quod ipsi attingere nequere. Habuit vnaqueqz etas qđ latinitati adheret. Licuit ut ait horatiꝰ, sēperqz licebit signatum presente nota ꝓducere nomen. Scio plerosqz oblaturos in me. ꝙ ego noua nomina hoc meo scripto introduxerim. Ue⁊ bis ego ut herculem quondam latranti Cerbero fecisse aiūt. offas prepingues obiiciā: qbꝰ ut rabidi ⁊ famelici canes inherentes a me tantisper ad edacitatē cāinos morsus ꝯuerterēt. Fritelle ex sābuco.

c Aseo trito tū veteri. tū recēti: sarīe paꝝ. Duorū albamenta q̄dam: lactis aliqd. sacchari pluscului addes. ⁊ siml̄ in eodem mortario conteres. Tritis e mortario ⁊ ĩ catinū translatis flores sambuci integros superaspges ⁊ miscebis. Hanc conditeram: aut manu aut cochleari: aut aliqua alia forma in patellaz inditam ubi optimū liquamen vl̄ butyꝝ vl̄ oleū ferueat coquito. Calide edanꝰ necesse est. Ex ꝯpositione qd prosit obsit ve: ꝺephendes.

Frictella ex albamēto ouoꝝ polīe ⁊ caseo recēti.

o Bseruabis ea oĩa: que paululo ante dixi: ex-
cepto lacte ⁊ flore sambuci. Hoc ⁊ superiore ĩ
salubrius. Frictella ex concreto lacte.

l Ac concretum per densum setaceũ transfigat
facito. Serum qđ exprimetur cũ farina: alba-
mento ouoꝝ: saccharo aqua rosacea pmisceto. Mi-
xta cochleari paulatim in patellaȝ ex liquamĩe: aut
butyro feruentem ĩdito. Ledũt hec neruos ⁊ oculos
Frictella ex Riso.

r Jsum cum lacte coctum in frictellas eo modo
rediges: quo ⁊ supiora: excepto dũtaxat caseo
lacte. Frictella ex Saluia.

f Arinam cũ ouis saccharo cynnamo ac croco
dissolues ⁊ subiges. Huic folia saluie integra:
⁊ quantũ vis lata indes: ac delibuta in patella
ex liquamine aut oleo parũ friges: Alit hoc: ⁊ ner-
uis opitulatur: ⁊ si tarde concoquitur: ac oppilatio-
nes inducit. Frictelle ex pomis.

t Essellas ex pomis mũdis: ⁊ excauatis factas ĩ
liquamine aut oleo parũ frigito: in tabulãqȝ:
ut exiccentur extendito. Jnuoluta deinde in tali cõ-
ditura: qualẽ pdixi tũsuȝ frigito. Si ex hoc deliges
malã rẽ te eẽ scito. frictelle ex lauro.

f Olia lauri in liquamine aut oleo fricta: in or-
bẽ: ut exiccentur extendito: sicca eo modo quo salui
aȝ dixi rursuȝ excoqto: atqȝ edito si tumore alui la
boras: nã flatũ soluit. frictelle amygdaline.

a Mygdalas bene mundas ⁊ tritas per setaceũ
cum lacte ⁊ aqua ros. trãsmittito. His itẽ pulli
elixi: pectus seorsũ tunsuȝ: addita farina: duob⁹ aut
tribus albamentis ouoꝝ saccharo bene admiscebis
Conditurã uti volẽs: vel liquamine vel oleo friges

Multum alent: tarde concoquẽtur: epar iuuabunt: venerem excitabũt: corpus succiplenum reddent.

frictelle ex sambuco in ieiunio.

a Mygdalas tunsas aut nucleos pineos ex aq̃ rosacea: aut iure pisorꝫ dissolutos per setaceũ in catinũ mittes: huic parꝫ fermẽti: flores sãbuci: pollinis quãtum saterit indes miscebisq́ꝫ. fieri hec conditura: q̃ꝫ mane vsurus es vesperi oĩo debet. Quo frictelle spõgiores fiant. Sũt qui mane parꝫ sacchari indunt: ⁊ frigant quo velint modo. Ad tollenduꝫ vrine ardoreꝫ valere putãt.

fricteile amare.

p Olinẽ ⁊ fermẽtũ cũ herbis amaris ac minutati cõcisis veniente nocte dissolues. Mane ficos siccas frustulatiꝫ concisas: vuã passam indes admiscebisq́ꝫ. Non sit admodũ tenera hec conditura: frictellas coctas saccharo: ⁊ melle suffundes. Alere mltũ non putãt. Epar tñ iuuãt: tumorẽ ex aluo pellũt. Pituitã cõsumũt.

frictelle ex riso.

r Isuꝫ bene coctuꝫ ac in tabulato extensuꝫ: ut nimiũ hũorẽ emittat: si voles tundito. Amygdalarꝫ itẽ tunsarꝫ quãtũ saterit addito: dissoluitoq́ꝫ cũ aqua rosacea: ac iure decocti risi. His postea farinã ⁊ saccharũ admisceto: mixta vti voles ĩ oleo friges

frictelle ex pomis.

p Omis elixis aut sub cinere coctis ac tunsis ablato cortice: ⁊ excauato interiore preduro: modicum fermenti: farine: sacchari admiscebis: ⁊ frictellas in oleo friges, quas certe ex compositiõe noxias deprehendes.

frictella ex ficis.

a Mygdalis aut nucleis pineis bene tūsis: vuā passā cum duobus ficis concisa3:paru3 petroselini:modicum vue passe integre:cū aromatib⁹ addito:ꝛ admisceto. Hāc īpēsa si durioꝛ ac spissioꝛ videbit:cū aqua rosˀ.dissolues:indeſq3 ī ficos siccas ꝛ subter apertas.Farrina pꝛimo aspergi:ac deinceps in oleo coqui debent.Bn̄ hoc alit: epar ꝛ renes iuuat:geniturā auget:viuidū sāguinē generat. tarde tn̄ ꝯcoqt:ꝛ pediculos facit. Frictelle ex piscib⁹.

p Ulpa piscis bn̄ elixi:ac tūsi cū succo amigdalis cū aq̄ rosˀ.dissoluito addito saccharo:ꝛ poline. Frictellas dinde in quāuis foꝛmā rdigito. Que quidē3 difficultati mingendi tantū medent:ī ceteris vero obsunt. Frictelle in foꝛmam piscis.

a Mygdalas bene mundas:vuā passa3 saccharū sil tundito:tūsis vuā passa3: sacchar:petroselinū:par amaraci bene ꝯcisi: par croci admisceto Paratā hēbis subactā farinā admodū subtilē ꝛ ī frustra diuisā:qb⁹ īpēsā piscis foꝛmā rediges. Sūt qui hoc agant ligno in foꝛmā piscis excauato.Coq hoc pulmētu3 ex oleo vl secus ī patella potest. Nec mltū a supioꝛib⁹ differt.

a Liter amygdalis tūsis cū saccharo ꝛ in aq̄ rosˀ. dissolutis farinā subactā pura aqua ꝛ saccharo admisceto.Frictellasq3 ī foꝛma3 piscis redigito.Uerū hoc sine liquamine vl oleo coqui oīo debet.

a Liter amigdalis tunsis:aut nucib⁹aut nucleis pineis cū vua passa ac ficis siccis ꝑtunsis. Lac pisciū aut iocuscula: par petroselini:ꝛ amaraci minutati ꝯcisi.Aromatu3 aliqd:croci minimū addes. Mixta hec in frictellas rediges.

a Liter risu3 bene elixū cū amygdal tūdes:ac in

catinū per setaceū transmittes. Dissolutū ex aq̄ ros. saccharo ⁊ hamilo asperges. His pastilli formaȝ si voles dato.

Frictelle ventose.

p Olinē cū aqua salis ⁊ saccharo subigito: ⁊ ī pastam non nimiuȝ duram: admodū subtileȝ extēdito. Formā deinde ad id fabrefactā: aut ore cyathi cōcidito. Dū turgeť frigescet: nec ītus qcq̄ȝ erit.

a Liter īpense: quā preposuimus: dū ď frictellis lactis concreti loqueremur. Ramusculos feniculi floridi indes: admiscebisq̄ȝ: ac statim eo modo friges in liquamine aut butyro oleove.

Pastinace Fricte.

b Ene mundas ⁊ eneruatas elixabis: inde farina inuolutas friges in oleo vel butyro. Parū he nutriunt: larde concoquūtur: vrinā prouocāt: ⁊ menstrua. Hidropicis prosunt: tormina sedant.

Oua quouis mō cocta: ac ď agitatis ⁊ ɔfractis p̄mo

o Ua cūm modico aque ⁊ lactis bene agitata ⁊ ɔfracta aut tudecula aut cochleari caseo trito cōmiscebis. Mixta ex butyro vł oleo coq̄s. Suauiora erunt: si ⁊ paꝝ cocta: ⁊ dū coquunť nūq̄ȝ voluta fuerint. Herbacei coloris si voles bis blete: petroselini plusculuȝ: succi buglossi: mēthe amaraci: saluie paꝝ addes.

a Liter easdem herbas concisas: ⁊ frictas modicūm in butyro: aut oleo: superiori īpēse admiscebis: ac coq̄s. Nutriūt hec: tarde ɔcoquūť: epar iuuāt: oppilatōes ⁊ calculū generāt.

Oua frictellata.

i N patellaȝ feruētē oleo aut butyro oua r̄cētia ⁊ ītegra abiecto putāine īdes: lētoq̄ȝ igne decoq̄s: oleo sēp p̄serti cochleari aut tudecula suffundēdo. Ubi alba esse cepint: cocta scito. Risum nobis

Oua frictellata

mouet Ceculus dũ hec studiose parat adeo alluci-
nabũd⁹ patelle ĩberet: durioris ɔcoctiõis ꝓper fri-
cturã hec putant medici. Oua Elixa.

i N feruentem aquã oua recentia abiecto foli-
culo indes. Concreta vbi erunt statiʒ eximes:
tenella eẽ debẽt: ac sacharo aqua ros. aroma-
tib⁹ dulcib⁹: acresta: aut succo malarãci suffundes.
Sunt qui ⁊ tritum caseũ inspargãt: quod nec mihi
nec Phosphoro placet: qui tali edulio persepe vesci
mur. Sine caseo. n. optimũ: ac suauissimum est.

a Liter oua in lacte aut in vino dulci coques eo
mõ quo ãte. Ueꝝ de caseo nulla fiat mentio:
plus alit hoc: ⁊ si phlegmonem sanguinem ducit.

Oua Fracta.

o Ua recentia diu coquẽdo dura facies: ablatis
deinde putaminibus: ouũ ipsum ita per mediũ
scindes: ut nullibi albamentum cõmĩuatur. Exẽpta
vitella partim cũ bono caseo: tũ veteri: tuʒ recenti ⁊
vua passa contundes: partim reseruabis ad pul
mentum colorandũ. Paꝝ itẽ petroselini: amaraci ⁊
menthe minutim ɔcise addes. Sunt qui ⁊ duos al-
bores ouoꝝ: aut plures cũ aromatibus indant. Hec
impensa albamenta ouoꝝ repleta ⁊ conclusa: lento
igne in oleo friges. Frictis moretũ ex reliquis vitel
lis vua passa simul tunsis: ac ex acresta ⁊ sapa disso
lutis addito gingiberi: chariophilo: cynnamo infun
des: efferueantq̃ʒ paululũ cũ ipsis ouis facies. Hoc
plus mali in se habet q̃ʒ boni. Oua in craticula.

o Ua tunsa in patellã calidã extendes ⁊ coques
donec ɔcreta plicari quadrifariã possint. Hec
ĩ quadre modũ redacta: in craticulã ad focũ positã
extendes. Oua deinde recentia ablatis putaminibus

huc indes:ſaccharoꝝq; ꝛ cynnamū dū coquit̄ īſpgeſ.
Cocta ꝯuiuis appones. Oua in veru.

v Eru bene calefacto oua per lōgum tranſfiges
ꝛ ad ignē ac ſi caro eēt torrebis. Calida ſunt
edēda Stolidū īuētū:ꝛ coquoꝝ īeptie ac ludi.

a Liter:Oua recentia in cinere calido diligēter
ad ignem volues:ut equaliter coquātur. Exu
dare vbi ceperint:recētia ꝛ cocta putato:ac cō
uiuis apponito. Optima hec ſunt:ꝛ cuiuiſ apponi ꝑ
commode poſſnnt

a Liter:oua recentia in ollā cū recenti aqua īpo
ſita:ubi paruz ebullierint eximito:atq; edito.
Optīa enim ſunt: ꝛ bene alunt.

Oua fricta florentinoꝝ more.

i N feruentē ex oleo patellā oua recentia abla
tis putaminibꝰ ſigillatī ides: tudeculaq; aut
cochleari circūquaq; reſtringes in rotūdū redigēs
Coloratiora ubi eſſe ceperint:cocta ſcito:tenella itꝰ
ſint neceſſe ē. Coq difficiliꝰ hec q̄z q̄ ſup ꝯſueuerīt.

a Liter:Oua integra in carbones ardentes cōii
cito:ac calida donec frangantur fuſte percuti
to. Cocta ꝛ exempta petroſelino ꝛ aceto ſuffundito.
Hoc nō faceret Pomponiꝰ noſter:qui temere adeo
amiſſis duobꝰ ouis:vnde alia emeret ꝛ inopiaz nō
haberet. Oua fricta.

c Aſeum pingnē ꝛ tritū:paꝝ menthe ac petroſe
lini conciſi: vue paſſe minimū:modicum pipe
ris tūſi:duo vitella ouoꝝ cruda ſimꝉ miſcebis. Mi
xta in oua more florentino fricta: ꝛ inde per tenue
foramen vitellū exemeris indito: ac iteꝝ frigito:do
nec farcimē coquat̄. Cōuoluenda ſepiꝰ ſunt: ꝛ cocta
acreſta aut ſucco malarācii cū gīgiberi ſuffūdēda ſt

Oua in pastilli morem.

f Arinā subactā tenuem ad modū facies: exten se in tabulā oua recentia distincta spaciis ad des: inspargēdo semper vnicuiqꝫ parꝫ sacchari aromatum minimū salis. Inuoluta deinde ut pastillos solem⁹: aut elixabis: aut friges: fricta tñ laudabiliora sunt. Dura fiant caueto. Oua eniꝫ dura mali alimenti: ac difficillime concoctionis habentur.

De Boletis ⁊ Fungis.

m Anduntur ⁊ boleti: m̄ltis exemplis in crimē adducti. Hac oportunitate illecta Agrippa Claudiū principem boletis admixto veneno necauit. Frigide ⁊ hūide nafē boleti habenꝫ: ⁊ ob hanc rē veneni viꝫ obtinent. Rimosa terra a fimo aspersa nascūꝫ: quā follicl̄o primo disrūpūt. Raro vnq̄ꝫ ex vno pedicl̄o gemini surgūt. Liuidi ac colore fici arboris persifēs: qqꝫ apud ferrū ⁊ serpentū cauernas nascūꝫ mortiferi habenꝫ. Tenax quoqꝫ hūiditas in summo natans pestiferꝫ ostēdit. A peritis regionū boletos legi velim: q̄ꝫq̄ꝫ ⁊ hi quoqꝫ decipiunꝫ. Periisse eniꝫ q̄sdam familias nostra etate cognouim⁹. Non.n. radicib⁹ ut herbe ⁊ arbores nitūꝫ ac purgātur bolleti: sed putrescibili ac marcido terre vapore ad ꝑniciē hominū succrescūt. Uitādi ēt illi sunt: qui apd̄ oleā et taxū: nucē ⁊ alias arbores malā q̄litatē his p̄bentes nascūꝫ. Boletis (ut ait Plini⁹) ⁊ ortus ē ⁊ occasus intra dies septē cadentib⁹ hymbrib⁹. Fūgoꝫ lenior ē nafa. Ex pituita.n. arborꝫ nasci putāꝫ: tutissimi qui rubēt. Mox candidi cū suis pediculis nō īprobāꝫ. Tertiū gen⁹ qd̄ suille vocāt veneno accomotatissimū. Hoc Anneū Serenū p̄fectū neronis ⁊ milites quosdā periisse ꝯstat. Libet ⁊ coquēdi

quando ita gulosis placet rationes aliquas afferre cum succosa illa tyrsi parte: qua terre inherent ĩ aq̃ primum cum excauato pane: cũqʒ piris aut pirorũ surculis ac pediculis coquendi sunt. Alium quidaʒ indunt ꝙ obstare venenis putatur. Elixi ac saliti in oleo aut liquamine friguntur. Fricti moreto viridi quod salsam vocant: aut aliato suffunduntur. Sũt ẽt qui eos ablata pelle: aut superiore folliculo idito sale atqʒ oleo sursum vorsum ĩ carbonibꝰ decoquãt pipereqʒ aut cynnamo asparsos deuorẽt. Pessimi (⁊ si gule satisfaciũt) quouis modo cocti habebunt. Difficille.n.concoquunt: perniciosos generant hũores. Membroꝝ item stuporem: quem apoplexiam greci vocant. ventris tormina: difficultateʒ mingẽdi: ac suffocationem minantur.

De Tuberibus:

T Ubera: que recte terre calluʒ dicemus vndiqʒ terra circũdata nullis fibris aut capilamentis nituntur. Extuberante loco ubi nascuntur nulla rima egeruntur. Siccis hec fere ⁊ sabulosis locis fruticosisqʒ nascuntur. Excedũt sepe librali pondere cotonei magnitudinem. Duo eoꝝ genera: arenosa dentibus inimica: ⁊ altera sincera. Distinguuntur colore ruffo nigroqʒ: ac intus candido. Laudatissima crescunt in aphrica: que cũ Licinius pretor mandaret denariis dentem infregit: ex quo patet et terra tubera ipsa conglobari. Carnosiora putantur: que ĩ cyrẽaica nascũtur. Suauiora: que in Thracia. Nobilissima q̃ circa Damaschũ ĩ syria ⁊ olympũ grecie putãt. Hymbribꝰ autũnalibꝰ ⁊ tonitribꝰ crebris nascũt: nec vltra annũ durãt. Teneriora habẽt verna. Mira ẽ Scrophe Nursine solertia: ⁊ facile eiʒ

ubi nascantur cognoscit: ꝛ inuenta atrectata a rusti co aure itegra deponit. Uino lota sub cinere calido coquūt. Cocta ꝛ mūda saleq͡ʒ itē ac pipe aspersa ca lida adbuc ꝯuiuis pꝰesuʒ carniū apponi debēt. Alit hic cibꝰ: ut Galieno placet. ꝛ qdē mltū ac venerē ci et. Hinc ē ꝙ crebro vtāt venereę delicatoꝝ ac lau toꝝ mēse: quo ī venerē prōptiores sint. Ad genitu rā si id fit: laudabile. Si vero ad libidinādū (ut pleri q͡ʒ ociosi ꝛ ītempātes solent) detestandum oīo ē.

De Cochleis.

c Ochlee tā terrestres q̄ʒ aq̄tiles exerētes se do micilio: binaq͡ʒ veluti cornua ꝓtēdētes retrahē tesq͡ʒ ocul' carēt: ideo cornicul' ꝑtētare iter putāt: he vulgo limaces vocāt: q̄s Fuluiꝰ Lupinꝰ ī tarqnensi agro pauloante Pōpei ciuile bellū viuariis ad sagi nā q̄ ex sapa ꝛ farre ꝛ lacte dat īclusit. varia sūt eoꝝ genera. Albe ī reatio agro nascūt. Illiricis ꝑcipua magnitudo. Aphricāis vbertas. Coq multifariā co clee possunt. Lacte ī vas ubi modicū aqua īsit ꝑ no ctē: aut diē reponēde copcl'o addito ne ꝓdeāt: pur gabūt vehemēter. Sūt q eas lacte ꝑ noctē pascāt ꝛ purgēt. Illatas deinde ī cacabū cū rcēti aq̄ ad focuʒ tādiu retieāt: quoad sēicocte ac bn̄ spūate fuerīt. Ex cochleis vero erute: ac ꝑmū ex aq̄ calida bn̄ lote sub inde ex aceto ꝛ sale ꝯfricate: rursūq͡ʒ lote ac farīa ī uolute in feruēti oleo: aut liq̄mīe sūt frigēde: frictas aut mētha siluestri alio pipe croco tūsis ꝛ acresta dis solutis: aut salsa viridi suffūdes. Elixe ut mihi qdeʒ videt: aut aliatū aut moretū reqrūt. Cochlee si sine mlto alio aut moreto fuerīt: boni alimēti sunt. Pe ctori ꝛ plmoni opitulāt. Epar eiꝰ fibras laxando iu uāt: ethicis ꝓsunt.

De Testudine.

i Ndicū mar testudies tātas emittit: ut singlaꝝ superficie affirmāte. Pli. habitabiles casas itegāt. Aiūt item inter insulas rubri maris hoīes his cymbis nauigare. Testudinū putāine secare i lāinas lectosq3 postes ac repositoriū his vestire. C. Juli⁹ polio pm⁹ īstituit: 7 ut Maro ait Radiāt testudine postes. Capiūt aūt cū diuti⁹ desiderio respirandi in superficie consistūt: ita sole intoste: vt īmergere se superuenientib⁹ venatorib⁹ non possint. Sūt 7 terrestres in siluis habitantes: q̄ vt credit herbis 7 rore vitā ducūt. Has canib⁹ inuentas rustici ad cibū trāsferūt. In cacabū feruentē aq̄ coniiciūt. Semi cocte 7 exempte confracta testudine ablatisq3 intestinis ac pelle iteꝝ: donec exacte coqnt in cacabū ad ignē ponūt. Coctas pipe croco vitellis ouoꝝ dissolutis suffūdes. Sūt q ex aliato vl ex salsa comedāt. Boni sūt alimēti: 7 sine moreto: medele viz habēt.

De ranis.

r Ane inter pisces neq̄q̄3 nūerande recte hoc loco ad culinam venient. Rubetas 7 sub terra viuentes: vt noxias reiicio. Aq̄tiles he sūt de q̄b⁹ loquor. Bolo capte meliores esui putant: q̄3 q̄ fuscina. A serpentū enim morsu attrectate: ac lese: bolū attingere non putant. Captaꝝ coxulas denudatas pelle per noctem aut diem in recenti aq̄ natare sinim⁹. Jnuolutas deinde farina in oleo frigim⁹. Frictas 7 in patinā trāslatas: palell⁹ me⁹ salsa viridi suffūdit: ac fenicli florib⁹ aromatibusq3 inspergit.

Liber decim⁹ de Coquendis piscib⁹.

d Icere de natura 7 vi pisciūm omnium instituerā: nisi me transmutata 7 confusa ipsorum nomina perturbassent. Animātiū

siquidem nulla species est: que indiuiduorum suorum magis q̃ȝ piscea nomen: et descriptionẽ amiserit. Fecit hoc euuȝ: et eorum: qui ante nos fuere negligentia atqȝ ĩscitia. Dicã tamem q̃ȝ accurate fieri poterit de his: qui ad mensas veniunt: quorum presertim nomina integra adhuc extant. De oĩbus dicere cũ plura vulgo credita sint: que in aqua: q̃ȝ que in terra nascuntur non esse consilium. Pisciũ quibus humana consuetudo vescitur: natura fere frigida et humida est ad similitudinẽ helementi: unde nascunt̃. Marini tamen minus ob salsedinẽ aque putantur. Saliti vnde vis sumpti insalubres habẽtur. Male.n.alũt: et sitim ingentem excitant. Recentes medie etatis: diu eiȝ viuere pisces putãtur: et non nimiũ pingues nec limuȝ aut cenum sapientes: nec cito putrescẽtes nec duriciem: aut vligimẽ preseferentes: maximis et minimis ante posueriȝ semper. Meliores itẽ putãtur marini secũdũ quosdã q̃ȝ fluuiales: rursuȝ fluuiales q̃ȝ qui in lacubus nascuntur: et hi q̃ȝ qui ĩ paludibus. Probabiliores preterea duxerim saxatiles q̃ȝ harenosos: harenosos q̃ȝ cenosos: et palustres. Non ĩprobant̃ itẽ et q ex mari flumina innatãt: et q ex fluminibus in maria descẽdũt: si id eorum natura patit̃. Pisces tamẽ oẽs q̃lescũqȝ sint dure ob eorum frigiditatẽ et viscositatẽ concoctionis habent̃. Sanguinẽ preterea frigidũ ac phlegmaticũ generant. vnde varie et graues oriunt̃ egritudines: neruos molliunt: et ad paralysim preparant: sitim excitant. Hũectare tamen ventrẽ putãtur: et geniturã augere. Piscium oĩum non eadẽ est cõditura et coctura: quos elixos et frictos voles fere oẽs exquãmato exẽterato brãchias euellito: ac bñ lauato. Cõtra vero quos assos

optabis integros ad focũ põēs: excepta salpa lacia ꝛ
quoꝝ intestinũ per brãchias extrahitur.

De thynno.

d E thynno: cuius precipua magnitudo est dice
re primo institui. pependisse enĩ thynnũ ca-
ptũ cui⁹ latitudo duo cubita ꝛ palmũ volebat quĩ-
decĩ talenta constat. Nascuntur ꝛ in amnibus ut in
nilo rheno ꝛ pado. Thynni mares sub vẽtre pinnã
non habẽt. Bienniũ eoꝝ lõgissima vita. pleniluniis
pinguescunt. Uerno tẽpore capiuntur in sinu bizan
tio: hyberno in ponto latent. Capti ac membratĩ
diuisi ceruice ꝛ abdomine commendãtnr. Sale etiã
reseruati pulmẽtoꝝ vicẽ ieiuniis subeunt. Salitũ
eius abdomẽ: ꝛ solidũ nec molle: quod tarãtellũ vul
go appellant: aqua ꝛ aceto interiectis furfuribus
quo melius salsedinem relinquat: bene lotum: ꝛ
repurgatum in aqua non multum coques: exem
ptum: ꝛ aceto bene maceratum: ubi voles edito.
Sunt qui aromata dulcia inspargant. Ex eodem
thynno fit salsamẽtũ quod thynninã appellant. In
aqua tepida horas sex hec innatet oportet: si purga
tã voles. Elixã pãꝝ admodũ: ex aceto comedes.
Hec ut omnia alia salsamẽta pessimi sunt alimẽti.
Recentẽ thynnũ pipere cynnamo coriãdro tritis:
cepa cocta ꝛ concisa aceto melle oleo condies.

De mulo.

m Ulum piscem apud romanos in precio fuisse
ubiq; fere legit̃. In mari rubro libraꝝ octogĩ
ta quidẽ inuenti ferunt. Nã Celerem Asiniũ mulũ
emisse septem milibus. Capti ac vulnerari ferula:
qua aliter percoqui nõ possunt ad elixum ꝛ assum
tendũt. Elixos eo modo quo ꝛ thynnũ: assos pipe:

ruta nucleis tunsis: et aceto aut acresta perfundes.

De Anguillis.

o Ctoginta annis viuere anguille putantur. Du rant itē sine aquis senis diebus aquilone spirā te: austro paucioribꝰ. Tolerare hyemem in parua aqua: aut in turbida viuere non possunt. Captā an guillā ꝛ excorticatā: ac exenteratam in frusta satis magna concides: ac veru ad focū bene coques. Po sitis inter frusta lauri aut saluie foliis hūectādo sē per cocturā muria: quā isti salimolā vocāt. Ubi ꝓ pe cocturā fuerit: farina aut pane trito addito cyn namo ꝛ sale inspargendo circūquaq; incrustato. Elixā si voles: cū petroselino saluia: ac quibusdā lau ri foliis percoques: ꝛ acresta ac pipere suffundes. Salitam preterea in frustra concides: macerataq; ī aqua horis quatuor aut quinq; in cacabū ad focuq; pones: semicoctam in aquam recentē transferes: si nesq; efferuere: donec oīno coquatur. Coctā: petro selino conciso ꝛ aceto suffundito.

De Murena.

m Urena oua parit quocūq; mēse: citissime cre scunt: cū reliqui pisces statuto tēpore id agāt. In sicco littore elarsas coitu serpentū īpleri vulgus putat. Aristoteles marem qui generat zinirum vo cat. Discrimē hoc inter marem ꝛ feminā esse: ꝙ mu rena varia ꝛ infirma sit. zinirus vnicolor ꝛ robustꝰ dentes extra os habere dicūtur. Inuenit in hoc aīa li documenta seuitie veriꝰ Pollio eques romanꝰ ex amicis diui Augusti viuariis eaꝝ īmergēs damna ta mancipia tāq; ad hoc feris terraꝝ non sufficien tibus. Ferunt aceti gustu eas ī rabiē agi. Murenas apud ātiquos ī precio fuisse credideriq;: ꝛ ꝙ Licinio hoc pisce effusissime delectato cognomentū dedit: ꝛ

ꝙ. C. Cesar dictatō cū triūphales cenas populo da
tur⁹ esset: sex milia murenaꝝ emisse dr: aut ut Pli
nio placet mutuo accepisse: ꝛ ꝙ Luci⁹ Crassus pre-
diues ille murenā in piscina dom⁹ sue mortuā atra
t⁹ tāq̄ꝫ filiā luxit. Hoc idē de Hortensio scribit Pli
ni⁹. Ex pharo sicilie optime putant: quas illi plotas
latini flutas vocant: ꝙ in summo semper natantes
sole torrefacte curuare se posse ꝛ in aquā mergere
desinūt: atqꝫ ita facili⁹ capiunt. Uarro sic dictas pu
tat: ꝙ in summa aq̄ pre pinguedīe sui fluitent. Coq
tur murena exossata more maioꝝ: ut anguilla sub-
lato corio capite et cauda: assam moreto uiridi suf-
fundes.

De Echino.

p Aru⁹ admodū piscis assuetis petris echinus
:quod carnis adherente na
ues tardi⁹ ire credūt. Cū Plinio sentire Luca
n⁹ videt. Non propriū retines euro tēdēte rudētes:
In mediis echin⁹ aqs: cui⁹ prima syllaba ab eodem
Lucano producit: cū ꝯ a Juuēale corripiat: ꝛ re ve-
ra sit breuis natura. Obseruare itē greci: ut echinos
castaneaꝝ folliculos appellarent: quos Martialis
hoc disticho imitat⁹ ē. Iste licet digitos testudīe pū
gat acuta. Cortice deposito mollis echin⁹ erit. Echi
nos vbi coxeris: pipere ꝛ croco asperges.

De Sepia.

s Epia inter pisces sanguine carentes numera-
tur. Carentium autē sanguine: tria sunt gene
ra. In primis q̄ mollia appellāt. Deīde cōtecta cru-
stis tenuib⁹. Postremo testis ꝯclusa durit. Mollia
sunt loligo sepia polyp⁹: ꝛ cetera generis eius. His
caput ter pedes ꝛ ventrē collocatū ē. Pedes octoni

omnibus sepie ꝛ loligini: ex his duo pedes longissimi ꝛ aspi qb⁹ ad ora cibos admouēt: ꝛ in fluctib⁹ se veluti āchoris stabiliunt: cū ceteris venāť. Sepiaꝝ generi mares varii ꝛ nigriores ꝯstantieq; maioris. Feminis tridente percussis exiliant. Contra vero femina icto mare fugit. Ambe autē ut sensere se apprehendi effuso attramēto infuscata aqua latebras querunt. Sepias elixas ab haeno in patinā missas cum pipere lasere condies ut voles. sunt qui ex pipere cynnamo coriandro viridi mētha vel arida: oui vitello aceto vel acresta: olei modico: ubi bullierint obligent.

De Loligne.

S Unt ꝛ loligines ꝛ loliguncule: que magnitudine potius q̄; qualitate differunt. He extra aq̄; se offerentes volitare putantur. Cocte ꝛ in patinā trāslate pipere: ruta melle: olei guttis cōdiunť.

De polypo.

P Olypus dictus est ꝙ multos habeat pedes ꝛ brachiis ut pedib⁹ ꝛ manib⁹ vtitur. Cauda q̄ ē bisulcata ꝛ acuta in coitu: letantur admodū odore. Uescuntur conchilioꝝ carne. Oīa in domū comportant. Deinde putamine rosa carne egerit. Annatantes que ad ea pisciculos venantur. Polypum coctū pipere ꝛ lasere condies.

De Conchis.

E X genere conchilioꝝ conche habentur q̄ q̄de; visu oīq; sensu alio q̄; cibi ꝛ periculi carent. His apertis insidiantur polypi. Imposito ei; lapillo contra conchas ne claudi possint securi carnes extrahunt. Negant in aqua nullum esse animal ad confidendū hominem atrocius: cocta pipere: petroselino mēta sicca: cynnamo obligas.

De Locustis.

l Ocuste crusta fragili muniuntur. Latent mensibus quinis. Eodem tempore et cancri occultantur. Ambo more anguium veris initio senectutem exuunt renouatione tergorum: cetera in vndis natant. Locuste reptantium modo fluitant. Unum hoc animal nisi viuum feruenti aqua incoquatur: bonam carnem non habet. Uiuunt petrosis in locis. Aliter sic coques lacustas. Aperiunt locuste ut assolet cum testa: et infundit eis piperatum ac si in craticula assatur.

De Cancris.

c Ancri hyeme aprica loca sectantur: estate in opaca purgatum recedunt. Omnia eius generis hyeme leduntur: autumno et vere pinguescunt: maxime plenilunijs. Cancrorum plura sunt genera: sed omnibus fere longa est vita. Pedes octoni omnes in obliquo flexi. Femine primus pes duplex: mari simplex. Preterea bina brachia denticulatis forcipibus. Superior pars in primoribus his mouetur in inferiore immobili: dexterum brachium omnibus maius. Uniuersi aliquando congregantur: quod ex eorum diuerso ac trito itinere apparet. Sunt et cancri: qui phynotere appellantur: omnium minimi: et ob hanc rem iniurie oportuni. Huic solercia est inanium ostrearum testis se condere: et cum acreuerit migrare in capatiores cancri pauore. Retrorsum cedere cancri pari velocitate putantur. Dimicant inter se vt arietes aduersis cornibus incursantes. Contra serpentum ictus medentur. Aiunt sole cancri signum transeunte ipsorum corpora exinanita preferti ac sicca existentia in scorpiones transfigurari. Ex hoc genere et echini putantur. Oua omnium amara sunt: et quina simul iuncta. Ora eorum in medio

corpore in terrā versa traduntur. Seuitiā maris p̄sagiūt. Hinc ē q̄ correptis operiūtur lapillis: mobilitatēq; pōdere stabiliūt. Quod ubi videre naute statiz pluribꝰ anchoris nauigia firmant. Sunt qui ⁊ cochlee: tā aquatiles q̄z terrestres ī hoc genere collocent. Ungues habent in tenebris ēt velud igne lucentes. Coqui hi oēs ex aqua ⁊ aceto: ⁊ abundāti sale debent. Ita efferueāt oportet: ut bis terve spumā exundāti haeno emittant. Cocti ⁊ ī patinas translati ex aceto comedūtur. Farciri ⁊ cambari euacuata testa: tūsa ipsoꝝ ex cauda ⁊ chelis carne: tūsis amygdal': vua passa: vitello oui: trito caseo si tēpora patient: petroselino amaraco minutim concisis: ⁊ farcti frigi in oleo lento igne debent. Cāmaꝝ ego illuz putarim: qui paruꝰ admodū ⁊ tener tā ex lacubus q̄z ex marinis litoribꝰ capit'. Coqui ⁊ hi eo modo qꝰ superiores debent. Cācri certe difficillime cōcoquūtur: cocti asmaticis ⁊ ptisicis prodesse putantur. Teste eoꝝ in cinerem redacte: ⁊ cū melle ac gentiana pote: morsui rabiososi canis mederi putant'.

De Conchis.

In conchis magna est ⁊ figure ⁊ coloris varietas: utpote planis: cōcauis: lunatis: longis in orbē: curuatis: dimidio orbe cesis: in dorsum elatis leuibꝰ: rugatis: denticulatis: crinitis crispis. Ex his pectines recōditi: ⁊ ipsi magnis frigoribus: ac magnis estibꝰ saliunt: ex̄ volitant seq; ⁊ ipsi carinant. Magna venit romāis luxuria ex conchaꝝ genere. Origo āt ⁊ genitura conche: vnde margarite nascūtur ostreaꝝ conchis haud multū differt. Hāc āt repleri rosido conceptu tradūt: ubi genitalis anni hora eā pāsā quadā oscitatōe emisit. Meliores q; mar

garitas ex qualitate roris puri vł secus gingi. In aqua mollis vino exemptus protinus durescit. Cō cha ipsa cū manū hominis vidit: comprimit se atqȝ operit: gnara se propter opes suas peti: manūqȝ si preuēit acie sua abscindit. Capte ꝯche ac sale obru te in vasis fictilib⁹ erosa carne oī nucleos quosdam corpoꝝ: hoc est vniones in fundo relinquunt: cādo re magnitudine inter se distantes: ⁊ q̄ nullibi duo reperiunť indiscreti. his merito vnionū nomē roma ne īposuere delitie. Clarior in rubro mari reperiť. Duo fuer̄ maximi vniones vsqȝ ad Cleopatre tem pora. Que Antoniū ad luxū prouocans: insumme re se posse vna cena sestercium centies affirmauit. Hec ubi mirari vidit Antoniuȝ arridēs vesana mu lier phyalā poposcit: cui aceti acris nonnihil infun dit: atqȝ illuc vnionē dēptū ex aure altera festinabū da dimisit: eūqȝ mature dissolutū (ut ei⁹ lapidis na tura est). M. Antonio bibendū apposuit. Hic vnio centies sesterciū sine contentiōe valebat: cui⁹ āt ma gnitudīs fuerit inde colligi poterat ꝙ qui superfuit postea victa regina: ⁊ capta egypto. Romā delat⁹ defectusqȝ est: ⁊ facta ex vna margarita due: atqȝ īpositis simulachro Ueneris aut mōstruose magni tudinis in tēplo quod Pantheon dicitur. Conche igitur si non hac ratione satis humanis delitiis sa tisfaciunť: ī carbonibus (ut ostrea solemus) coquāť.

De Purpura ⁊ Murice.

p Urpura ⁊ murex conchiliis ānumerantur. La tent circa cāis ortuȝ tricenis dieb⁹. Cōgregāť verno tempore. Purpura florē illū tingendi vesti bus oliȝ expetitū ī mediis habȝ faucib⁹ nigrātis ro se colorē referens: reliquo tēpore fere sterilť viuas

qui eas querunt capere contendũt: q cũ vita succuz illum amittunt. Conche omnes celerrime crescunt: precipue autem purpure. Anno. n. magnitudinẽ im plent. Murice tñ purpura colore prestantiorẽ cre dideri. Ab his & ostz dicebatᷣ color ille celeberrim⁹ q ex ostreis purpura ac murex erueretᷣ. Et sarra nũ nomen ab Sar vrbe Phenicie: que postea Ty rus appellata ẽ sumpsisse cõstãt ut apud Uirgiliũ.
Et gemma bibat & sarrano dormiat ostro.
Coquuntur & he eo modo quo cetera conchilia.

De Ostreis.

d E siliceis tandez conchilibus cum ostreis con cludamus: que q2 demortuam ẽt venerem ex citant apud lauros & libidiosos in precio sunt. Ser gi⁹ ille: qui ab Orata pisce capto: & auecto cogno mentum accepit primus oĩum non tantũ gule quã tum auaritie gratia ostreis uiuaria adinuenit: Lu ci Crassi oratoris etate ante Marsicum bellũ: quo quidem principio adeo vectigalia: & priuati prouẽ tus ex piscinis creuere: vacantibus etiã huic rei ma gnis viris utpote Lucio Phylippo & Hõtẽsio: quos piscinarios Cicero appellare solitus est: ut Catonẽ Uticensem. L. Luculli heredem de piscinis quadra ginta quadringentis millib⁹ vendidisse scribãt histo rici. Idem igitur Orata qui primus balneas pensi les habuit. Primus ẽt ostrearia in Baiano colloca uit: q2 limosa regio que soleam creat: & passerem: conchiliis quoqz muricibus & ostreis idonea ẽ. Pri mus ẽt optimum saporẽ ostreis lucrinis adiudica uit. Hec cocta in carbonibis: atqz ex testis exempta frigi in oleo & aromatib⁹: atqz acresta suffundi pos sunt.

De Orata.

n On est credendū ozatam ad nos aliunde cum impensa aduecta sine causa:que ī sapore ₇ voluptate collaudata est. Omnium tn̄ aurata lucrinā conchā depasta nobilioz habet̄:teste Martiale hoc disticho.

Non omnes laudes preciumq₃ aurata meretur:
Sed cui solus erit concha lucrina cibus.

Si pinguis est ozata elixā: si macessit assa₃ facito: ac mozeto viridi suffundito.

De accipensere.

a Ccipenser:quē secūdo bello pūico romā aduectū cōstat:rari capitis piscis ē:magniq₃ precii. Squāma₃ ducit aduersa₃:cu₃ ceteri secūdā habeāt Hunc piscē cozonati ministri cū tibicine ad palatinas mensas ferebāt:quasi ambzosias dapes.

De scauro.

s Caurus ex Asia in nostru₃ mare ab Octauio prefecto classis aduectus ē:quē pisce₃ iter hostiā ₇ cāpanie littus ea lege sparsit:ut qnquēnio donec mltiplicaret intactus reliqueret. Melioz tamē intestinis q̄₃ carne est: auctozitate Martialis.

De Lupo

t Alia alibi melioza nasci sentēcia Uarrōis: ac Plinii dep̄hendim⁹:qui uerbis his lupo inter pisces palmā ascribūt. Ad victum optia refert ager campan⁹ frumēta. falernus vinū. Cassinas oleum. Tusculan⁹ ficū. Mel tarētin⁹. Piscē lupū maxime qui iter duos pōtes captus ē Tyberis. Ut rombu₃ sinus Rauēnas:murenā siculus littus. Assatur aūt in craticula lupus: si is est quē vulgo laciā vocant. auulsis bzachiis extractoq₃ per eāde₃ viā intestio: assum salsa viridi suffundes. Quod si elixum voles

leucophago inuolues. Utroqꝫ modo suauissiē edit Ad hunc Pomponiꝰ tyberis accola Martio Apri li et Maio me sepiꝰ inuitabat: satis etiā tuto perdit cum non incōgrue alat. Philippus romaꝰ nostra e tate phisicus egregius: et discipline veterū diligen tissimꝰ rimator asserit stirionē: si saporē inspicimus esse quē veteres illi captū īter duos pōtes tātopere laudabant. Nec lacie eā laudem ascribēdam putat. Uter nostrū meliꝰ diiudicet liguritorū sit iudiciū.

De Siluro.

S Ilurus masculus omniū edita custodit oua: et sepe qnquagenis diebꝰ ne absumātur ab aliis At marinꝰ mus in terra scrobe effosso parit oua et rursus obruit terra trigesimo die refossa aperit: fe tūqꝫ ī aquā ducit. Nos pisces esui hoīum nequaqꝫ cōmendandos censui.

De Rombo.

R Ombū ī adriatico captū: maxime vero ī sinu Rauennate suauissimū esui crediderim: quod apud maiores nō nisi pricipum mēsis appone batur. Magnitudīs eius Iuuenalis auctor est uno carmine Incidit adriatici spacium admirabile rōbi Et Martialis: Quāuis lata gerat patella rombuꝫ. rombus latior est tamē patella. Rombum in calato vinctum aut pinaci annexum ī cacabo coques. Fa cillime eni si hoc modo coquatur disrūpitur. Efer ueat item lento igne necesse est. Coctum cuꝫ leuco phago ⁊ aromatibꝰ: ⁊ tuto ⁊ suauiter edes.

De Stirione.

T Radi per tenebras nūc mihi videor: quando horū de qbꝰ deiceps dicturꝰ sum pisciū: nullꝰ certus vl' noīs vl' nature existat auctor. Negligētie maiorū ⁊ inscitie id magis qꝫ mihi ascribēdum est.

Utar ego nouis nomīb⁹ ne delicatorū gule per me
dicant stetisse: quomin⁹ integra uterētur voluptate
Stirion piscis est pregrādis: flumīa non nisi lata in
greditur. Captū non statim: sed post paulū in aqua
dimidiata vino albo vl' aceto coques. Salē indere
memēto. Tantū coeture: quātū vitulina caro reqrit
Comedi stirion ex leucophago ubi multū gingibe-
ris insit vel ex aliato vel ex sinapido debet Ex stiri-
one fit salitura: quā vulgo scinale vocāt: quasi spi-
nale: q ex dorso ⁊ spina fiat. Bonū scito: cū i tessel
las cōcisuз integrū ⁊ rubeū erit. Dū in craticula co
quit: aceto ⁊ oleo crebro īspergito: ne desiccetur. ubi
calorē penetrasse credideris: ab igne eximito: ac suf
fusuз reliquo aceti ⁊ olei: cōuiuis appōito. Hec sunt
potatorum calcharia.

Cōditum: quod cauiare vocāt.

O Ua stirionis exēptis qbusdā neruis qui hec in
ter erāt lota ex aceto aut vino albo ī tabulam
extendes: ut exsiccētur. Salita deīde in vase aliquo
aut inuoluta: sale manu nō tudecula ne frāgātur in
saccū rare texture: ut īde hūor exeat coniicies. Po-
strēo vo ī seriā ī fundo pforatā: ut siqd hūoris iest
īde exeat. ad usuз repōes bn̄ pmēdo ⁊ opculādo. Co
qui duob⁹ modis cauiare pōt. Nā ⁊ ī buccellas vel
frusta pāis parū tostas extēsuз ad ignē cuз fuscina
aut gladii cuspide tādiu retinēdū ē: doec crustā fece
rit colorationē: atqз stati calidū edēdū. Et aut lotū
aqua tepida: ne pl⁹qз satis ē salitū videat: oleribus
bn̄ cōcisis excauato pani ac trito admiscebis: addē-
do parū cepe mīutatiз cōcise: ac fricte: mīmū pipis.
Hāc deīde īpensaз in frictate modū coques: et gre-
cos huiuscemodi sibi auidissimos pasces.

Cauiare

Lumbrina.

l Umbrina piscis est nõ contẽnend⁹ coruo assimilis. Coquitur autē et cõditur eo modo quo stirio: minus cocture: quia tenerior est requirit.

Dentale.

d Entale nostra etate dictũ: q dẽtes fere exertos habeat: quib⁹ et piscatores interdum ledere cõsuenit. Sensere antiatis cicatrices in digito acceptas a dentali vulneris inspexi. Orate simĩlis est. ut stirio coqtur.

Uarrolus.

v Arrolum paruũ utpote quatuor aut quĩq libarũ: nec exquãmatum nec exenteratũ: aut ĩ craticula. aut in oleo coquito. Si ĩ craticula: aspergere cõtinuo salito oleo et aceto memẽto. Mĩtã cocturã amat: ppter ei⁹ exuberãtem humiditatẽ.

Coruus.

c Oruus subniger est ad corui similitudinẽ: ũde nomẽ accepisse putatur: pĩnas in tergum oblõgas gestat. Lapidem itẽ in capite gerit. Affirmat Palladi⁹ dolorẽ laterũ sedari: si sub annulo gestatus carnẽ attigerit. Optimis piscib⁹ ãnũeratur. Coqui siue magn⁹ siue paruus: ut varrolũ dixi potest. Frictũ moreto: et cui modicũ alii insit: aut sinapido suffundito.

Solea.

s Olea piscis lautus nec admodũ longus: verũ subtilis et solee similitudinem habet: vnde nomen accepisse puto. Frictum petroselino minutiz cõciso: et acresta: aut succo malarancii suffundes. Numeratur et hic inter bonos pisces.

Palmita.

p Almitas ego paruas lumbrinas crediderim. Neq. n. nisi quantitate tãtum differunt. Nam et oblõge he sunt: et sub nigre: et caudã habẽt subtilez

acutam ꝛ bifurcatam: Sunt item sine squāmis. Coquitur ꝛ conditur ut stirio. Si parua admodū fuerit frigatur: petrosilino ac succo malarācii ĩspergat

Frauolinus.

f Urgit in dorsum frauolinus: inclinatq; caput foris ruber est: intus albigat: ac saporem optimu; edētibus prestat. Coqui quo vis modo potest maior. ꝛ elixus leucophagū: minor ꝛ assus salsam reqrit viridem.

Trillia.

t Rillia curti capitis piscis ē ꝛ grossi: caudā itē in acutum ducit. Integra nec exēterata assanda est: ac muria aspergēda: Ad dies octo aut dece; durabunt: si patina altera super altera; posita salimola ꝯspersa fuerit.

Salpa.

s Alpa piscis nec magnꝰ nec boni saporis est. Syluestre. n. nescio quid sapit. Colorati or itē in medio: ꝛ ex trāsuerso extat. Hic piscis quia ventricosus admodū est: bñ exenteratus: sed parua quātū fieri potest ĩcisura: assaturā requirit: ꝛ moretum.

Scorphion.

s Corphion niger est: dēsas ĩ tergo spinas hñs: qbꝰ nōnūq; piscatores ledit: Magnū elixum: paruū assu; facies.

Cephalus.

o Ptimi saporis est cephalꝰ septēbri mēse: piscis subalbus: ꝛ satis magnus: ĩ dorso planꝰ: cuius caput ꝛ curtū ꝛ grossu; ē. Magnu; in cacabo coques: paruū in craticula: salimola ꝯtinuo ĩspergēdo: ne desiccetur. Magnū cū leucophago: paruum muria ipsa cōedes.

Passer.

p Asser a passere auicula: cui fere assimĩlis est: capite. n. tātu; differūt: nomē accepit: elixo pe-

trofelinū:a ſſo malarācii ſuccū ides.

Cāmari marini.

c Ammaros marinos paruos admodū: ꝛ quoꝝ teſta tenella eſt:elixos ꝛ feniculo ꝛ aceto ſuffū dito.

Cappe.

c Appe ex genere conchiliorꝝ ſunt:coqui ī patella ſine aqua debent. Conchas ubi videris pre calore aperiri acreſtam cū modico piperis triti:ꝛ petroſelini conciſi indes:admiſcebiſq; : ac ſtatiꝫ in patinas trāſferes. In aqua bene ſalita per noctē aut dieꝫ retinende prius ſunt:ut amaritudinē innatam relinquant.

Merlucius.

m Erlucius ſine ſquāmis ē: accepit forta ſſe hoc nomen a merula. Lucio tamen perſimilē aiūt. Coctū cū ſinapido albo comedes.

Luci⁹ fluuial.

l Uciū fluuialē exenteratū elixabis:cocto ſquāmā cū pelle auferes:ac ex leucophago:aut aliato:aut ſinapido comedes. Paruū luciū ſi voles a ſſato:hic piſcis iter alios min⁹ īſalubris habeť. Sūt q ꝛ eūdeꝫ liciū appellent.

Trute.

t Rutas quaſi truſiles a trudēdo noſtra vernacula dictas puto:ſēp.n. ī aduerſuꝫ ꝛ īpetuoſuꝫ flumē truta nitiť: aduenientes vndas ſuperare ꝯtēdēs. Cōciſa truta ī fruſta ac ſalita ī cacabo ita ut ſurſum vorſum ī ciſura vertať:ex aq̄ ꝛ aceto:ita moderate impoſito: ut neqꝫ ſal diluať : neqꝫ pluſq̄ꝫ duob⁹ digitis aq̄ emineat coqui debet. Ubi deſpūa ueris:deinceps lento quoad fieri poterit igne efferueat. Coctā ꝛ in pinaca extenſā: ut nōnihil exicceť aromatib⁹ dulcib⁹ inſparges:ac cū leucophago bn̄ gingiberato comedes. Paruā trutā exēteratā:ꝛ bn̄ ſquāmatā integrā hic dextra hic ſiniſtra a capite ad cau

dā incides:incisuris salē indes:ac per horas duas inter duas tabulas opprimes. farina deinde īuolutam in oleo ferlente friges:coctam hoc modo:ad q̄tuor ꝛ quinq; dies seruabis. Quouis modo edatur grauis concoctionis est.

Thinca.

q Uā nunc thincam dicunt:olim menam appellatam crediderim. Si grossa erit ꝛ lixam voles: ex acresta:aromatibꝰ:petroselino minutī conciso:conditā comedes.

a Liter si grossa erit:eam bene exquāmatā:ac ꝑ mediam spinā incisā:ita īuertes:ut quod foris erat intus denuum fiat:infractis etiam costis: ac cōcisis intraneis inditoq; rursum cū ouis sex:petroselini concisi:piperis tunsi:alii diffracti:croci modico: Sunt qui damascenas:aut cerasia acria: aut passulas cum pineis mundis cum ouo diffracto indant. Coquenda lento igne in craticula est:coctam salimola ex aceto oleo croco sapa suffundes.

a Liter si parua erit:eo modo scindes:quo superiorem. ꝛ consparsā farina oleo friges:frictā: aut acresta:aut succo malaranci suffundes. Hoc etiam quouis modo cocto nihil peius.

Piscis persicinus.

p Ersicū piscem precipuū. Uerbanus lacus ꝛ padus fluuius producūt: quē ideo hāc denoīationē accepisse putāt: ꝙ ꝑsici saporē habeat. Paruꝰ ē:vario colore distinctꝰ. Suauis hic piscis habet: ꝛ minꝰ insalubris. Maiorē exenteratum nec exquāmatū ex aqua aceto suffusa coques. Coctū ac mundū:ut in lucio diximus:conuiuis appones. Paruū exenteratū:ꝛ exquāmatum in oleo: aut in craticula cum salimola coques.

Lampreda.

l Ampreda ãguille multũ assimilis est: breuior tñ est: & foramina utriq; sub aure habet. In Cisalpina parue: i Hetruria mediocres: rome ex tyberi pmagne capiũtur. Sed bñ a natura actũ est: quãdoqdem illic delicatissimũ ac satis magnũ pduxerit piscem: ubi vallate gule inter se: auctis rerũ pcũs certant. Emi frequẽter lãpredas quiq; sex septem aureis: & olĩ a quodã laticlauio vigĩti: cũ alter secũ auctionaret: scimus. Nec passa est igenua gula tãtã audaciam gratuitã esse. Dispẽsatori enĩ qp sui ipius arrogãtiã & fastũ: nolo dicere stulticiã imitat9 esset cẽtum aureos dono dedit: ne secundo ad singulare certamẽ puocat9: timidus ac infract9 animo succũberet. Nõ hoc voluit Christus: q virtutũ nõ flagitiorum & gule certamia ad imitationẽ nobis pposuit Sed ad coquinã redire tuti9 est: q̃; vulnera recrudescẽtia attrectare. Offam cerbero obiiciam9: ne in nos caninã rabiẽ exerceat: vel lãpredã cõditã meliorẽ offa. Lampredã erutis dẽtib9 ac lingua: & extracto per obscenas partes solo qd eo tendit intraneo: cũ aqua calida bene lauabis nullibi cominuta pelle. Colligẽdus ẽ item sanguis: quo cdimẽtum fieri solet. In os eius nucẽ muscatã: in foramĩa que circa aures habet: chariophoh integra grana indes. Inuolutã deĩde i spirã i tygano ad focum cũ semiũcia optimi olei paruo acreste: vini albi & optimi: salis q̃ntũ saterit lento igne pcoques. Ubi feruere occepit sanguinẽ e capite in tyganũ ipsũ; exprimito. Idem etiã fieri añq; ferueat potest. Ei9 moretũ hoc modo facito. Amygdalas aut auellanas cum sua pelle tostas ac tersas ne cinis insit: buccellam item panis ustulatã cũ passulis cõtũdito: tũsa cũ agresta de fru-

to aut ĩ parte cocture dissoluito: ac per setaceum in catinũ trãsmittito: ĩdendo semp parũ gingiberis gariophilorũ: cĩnami: & id sanguis qđ diximꝰ colligendũ: hãc impẽsam in tyganũ infundens: donec lampreda cocta videbitur: una efferueat sinito.

a Liter assam si voles dũ coqtur sanguiẽ & adipem colliges. Hoc item ĩ eo quo pdiximꝰ modo eduliũ condies. Sũt q minimas: quas lãpredocias vocãt in craticula lẽto igne pcoquãt. suffundẽdo ꝯtinuo ex oleo acresta sale aromatibus simul mixtis.

Barbuli.

b Arbuli fluuiales sunt inter bonos pisces quouis modo cocti nõ cõnumerãtur. Eorũ oua mẽse pſertim maio perniciosa habentur.

Temulus:

t Emulꝰ piscis est optimꝰ: & is maxĩe: q ex abdua capit̃. quouis modo pcõmode coquit̃. Fricturã tñ magis reqrit.

Congrum.

c Ongrũ: quẽ Antiates brũchum appellant: in frusta cõcisum: eo modo coqto: quo anguillã: locato inter frusta saluie: aut lauri folia.

Leo marinꝰ.

l Eonẽ marinũ ideo cancrũ a vulgaribꝰ dictũ puto: q leonis & colorẽ & similitudinẽ quãdam habet. Eiꝰ os: & id forameñ: qđ sub cauda habet: lana occluditur: & in furno admodũ calido sine aqua: liqmĩe ve ullo lẽte coqtur. Sũt q eũ carbonibꝰ circũuallẽt: crebroq3 voluãt: ne cõburãtur. Coqui item ex aqua & aceto potest: ut cancros fluuiales solẽꝰ. Plꝰ tamen cocture reqrit: q grossior & durior est. Coqui et eo modo lagustẽ possunt: que ex genere

Cancer

cancrorum: sed leone maiores habentur.

Scarde.

s Carde quouis modo coquantur īsipide sunt: & plus molestie ob minutissimas spinas inter edendū: q̄3 voluptatis afferunt.

Carpani.

c Arpani grossi & herbas ubi flumina ob incre- scentia ex alueis exeunt depasti: non insuaues cum leucophago: aut aliato habent. Parui frigun- tur. Nos manthuani bulbaros ligua vernacula vo cant.

Salmoni.

s Almonos quouis mō coxeris optimos inuenies.

Lasche.

l Ascharū magnam vim Transimenus produ cit. Fricte & in carbonib⁹: aut in craticula asse: salsam: aut acrestam requirunt.

Lacteolini.

q Uos vulgus lacterinos: ego lacteolinos appel lauerim a lacte & albido colore: quo etiam trā slucētē spinā integro & viuo licet cernere: adeo dia- phani sunt. Mari & lacubus capiūtur. Fricti more- to viridi: aut acresta suffundi debēt.

Lacterini

Rouilliones.

r Ouilliones trillie persimiles in lacu albano: & tyberi precipue nascunt: parui sunt & īsuaues. Coquuntur: & sibi accondiuntur: ut lacteolini.

Acicula.

a Ciculas a diminutione acus: eos pisces appel lauerim quas vulgus acucellas vocat. Acus enim similitudinē habent: & quouis modo cocte: opti me habent.

Acucella.

Turdus marinus.

t Urdum marinum ideo sic dictum: q̄ turdi si-

militudinem habeat:quouis modo coques: assus si napidon requirit. Agoni.

i IN lacu albano optimi nascũtur Agoni: pisces nõ admodũ magni:⁊ fere sardelis assimiles. Elixi petroselinũ:butyrũ ⁊ aromata requirunt. Fricti malarancii succum aut acrestã.

Sardelle.

s Ardelle ex benaco admodũ laudãt. Fricte ex acresta aut malarancio suffundũtur.

Polypos.

p Olypum a multitudine pedũ ut dixim⁹ sic appellatũ:quoquomodo coxeris: malũ dices.

Cancri.

c Ancri: quos vulgo mutatis ⁊ inuersis litteris grãcos vocãt:tã fluuiales ⁊ he lacuna:q̃ʒ maritimi cocti: aceto suffundi debent.

Carpiones.

m Iror a Plinio cũ de benaco celeberrimo ueronensis patrie lacũ mentionem persepe fecerit:nil de carpione:quo lac⁹ ille precipue extollit:ab eo scriptũ relictum esse. Coquuntur carpiones quouis modo. Uex ut diu durent: captos statim ac i salimola biduo retentos in optimo oleo diu friges: ut bene coquantur. Seruari hoc modo per mensem:⁊ si minus salubres ⁊ insuaues sint: ⁊ eo amplius: si recocti fuerĩt:seruabũt ⁊ alii pisces:nõ tamẽ adeo si hoc mõ fuerĩt fricti. Cauendũ est ne a spina: quam in capite gestat ledaris:pernitiosa enim:ac si veneno tincta esset:habetur.

Calamarii.

q Uos isti calamarios vocant melius ⁊ magis proprie attramentarios appellassent: cum ⁊

caput ad formam vasculi attramentarii habeant: et attramēta ut sepe fundant. Magni in frusta concisi ac elixi: et petrosilino minutim cōciso: et aromatibus parui fricti ex succo malarantium cōeduntur.

Pisces in gelu.

g Elu ex aqua vino et aceto fit: et quo diutius seruetur multa aromata indi oportebit. Ex iure mene: aut lucii prepinguis exenterati tātum: nec ex quāmati optimū fiet gelu. Sed is piscis lento igne: et in tanta aqua ut vix tegatur bñ coquēdus est. Cocti et exempti pellem rursum in cacabum pones: ac ebuliat aliq̄zdiu sines. Reliqua deinde que in gelu carnium facienda diximus obseruabis. Congelari ac constringi: et reliqui pisces elixi presertim tā maritimi q̄z fluuiales hac conditura poterunt.

Oua Tarica

o Ua cephali sale trito cōsparges: reseruata mēbranula illa in qua oua ipsa tanq̄z in folliculis nascuntur. Post diem a salitura inter duas tabulas per diem et noctem opprimes: inde ad fumū suspendes procul flāma: ne vehementem calorem sentiāt. Sicca in vasa lignea cum furfuribus repones. Edi hoc modo non insuauiter poterunt. Uerum si cocta volueris sub cinere: aut in foculari calido et terso sepe voluta cōcalefacies: ac peredes. Cum sophiano meo hoc nil suauius edisse me memini. Delata e grecia illa putarim: unde optīa salitura aduehi solet.

Quid sit edendum in tertia mensa.

d Ictū iam satis qd in prima et secūda mēsa sit edendum: dicendum deinceps erit et hoc breuiter

quidem quid in tertia tanquam in conclusione ad sigillum stomachi sit assumendum. Esse carnes si contigerit: tum assas: tum elixas pro tempore anni aut poma aut pira acida presertim que exhalationes cibi antecepti a capite propulsent comedes. sunt qui mix in modum inter quos est nicander raphanum radicibus ascriptum probent: quod post cibum sumptus concoctionem adiuvet: ad ima stomachi penetrando: pituitam extenuet: vapores ad caput elatos deprimat: renes et vesicam purget. Salutaris et contra fungorum venena: vipere: ac scorpionum morsus habetur. Tanta est eius acrimonia maxime vero silvestris: quem ego armoratium dici crediderim in abraso cortice dorso scorpionis impositum statim necet. In prima mensa sumptum: non adeo probant medici: quod ob eius acrem et calidam vim non patiatur cibum in stomacho quiescere: ructus generet: et concoctionem inducto vomitu impediat. Sigillare stomachum casei preduri modicum putatur: et probibere: quo minus exalationes caput et cerebrum petant. Fastidium item ex unctuosa cena aut dulci exortum percommode tollit. Comedunt anesum et coriandrum saccharo involutum delicatiores mense ad oris et capitis medelam: feniculum vulgares. Castaneam cuius vis frigida est et sicca omnes de qua varie disceptatum est. Hanc alii nucibus: ut Virgilius. Castaneeque nuces: alii inglandibus: ut Sardi: qui eas balanos vocant anumeranda censuere. Echinis pungentibus tanquam quodam quasi vallo cortice et membranula ut res preciosa involuitur In precio quondam erat Tarentina que et balanitis vocabatur. Laudabatur et Neapolitana quondam ut nunc Mediolanensis: Castanee omnes bene dentibus trite: a bonoque stomacho sumpte: non incommode alere: obesare:

apperentiam facere putantur. Meliores item habentur inter prunas ꝛ cineres cocte q̃ȝ que elixe: aut in patella perforata ad flãmã toste sunt. Nimia enim eius turgiditas ꝛ stiptica vis decoquitur. Sumpte itẽ cũ sacharo aut melle pituita extenuare putant̃. Esus preterea cotoneoꝝ malogranati acidi presertim: ꝛ oĩa que astringunt ut siliquaꝝ ꝛ pistachiorũ non ĩprobatur. Post pisces edende aut amygdale aut auellane: aut nuces sunt: ꝙ piscium frigidã viȝ ꝛ humidã sua siccitate reprimere putantur.

De Vino.

C Ena ꝛ prandium sine potu non solũ insuauis: veꝝ etiam insalubris habet̃: cũ haustus sitienti q̃ȝ cibos esurienti sit gratior: ꝛ iucundior. Humectare cibũ necesse est: ꝛ ad refrigerationem pulmonis: ꝛ quo melius subigatur: ꝛ concoquatur quod sumpsimus. Vinũ quod Androchides ad Alexãdꝝ scribens eius intẽperãtiã cohibiturus sanguinẽ terre appelauit: haustũ calefaciendi ꝛ hũectandi: foris infusum refrigerandi ꝛ desiccãdi vim habet. Est. n. eius vis calida ꝛ humecta: unde Homerus
appellauit: ꝙ semina caloris habeat. Hinc est quod corporibꝰ fessis nil celerius subuenit: si modeste sumatur: nil item perniciosius si modꝰ absit. Tremuli enim graues: palidi fetulenti: obliuiosi: lippi: steriles: ꝛ ad gẽiturã tardi: cani calui: senes ꝛ ante tẽpus ob ebrietatẽ fiunt homines. Quare modus adsit ex hominum etatibus: ꝛ anni temporibus necesse est. Ut enim hyeme plus esse Celsi sententia ꝛ minus: sed meracius bibere conuenit: ita estate potione q̃ȝ dilutissima ꝛ que sitim tollat nec corpus incendat: ꝛ ut vere cibum demendo diluciori aliquid

ad minus: ita autumno cibo paulo plenioꝛe vtēdo minus: sed meracius bibimus. Danda est pꝛeterea senibus meracioꝛ potio: pueris dilutioꝛ: iuuenibus ⁊ medie etatis mediocris. Sumenda est item potio ex qualitate regionum coꝛpoꝛum ve. Frigida loca ĩcolentes meratius: calida dilutius: temperata quod medium quoddam retinent bibant. Sanguine abūdantes dilutibile: acuta bile vexati tenue: Atra meracum. Pituita austerum bibant. Uinoꝛuꝫ tria esse genera Plini⁹ asserit: austerum: dulce: tenue. Austeruꝫ pectus astringit ⁊ exasperat. Dulce lenit: sed inutilius: cum in acutam bilem facillime transeat. Tenue omnino inutile: cum membꝛis omnib⁹ opituletur. Alba vina si tenuia: aut non nimiū meraca sunt: facilius q̄ꝫ nigra concoquuntur. Nec enim pectus et fibꝛas astringunt: illa laxant ⁊ leniunt. Sub alba vero tutius assumuntur. Conficiendoꝛum vinoꝛum ratio: que diuersa ex regionibus colligitur a rusticis peritis regionum petatur. Nobis sit satis bꝛeuiter connumerare: que vina in pꝛecio sunt. Legentes tamen pꝛius adhoꝛtoꝛ: ne me ob hanc rem: vini appetentissimum putent: quo nemo me instituto et natura diluti⁹ bibat. Uina suoꝛum tempoꝛum laudauere veteres: ut albana pꝛedulcia: Surrentura tenuia salubꝛiaqꝫ Tiberius Cesar: Signino inesse miram austeritatem ad continendam aluuꝫ asserebant medici. Laudem magnam attribuit Mamertinis vinis Diuus Iulius publicis epulis. Falernum laudauere omnes: maxime vero Maro continentissimus omniuꝫ. Laudabimus et nos sine controuersia ⁊ repꝛehensione: vina ligustica: et ea maxime: que in littoꝛe Genuensi nascuntur.

Lenia enĩ sunt ⁊ iucũdissimi saporis. nec quicquã obstat quin ea nectar appellē. Habet ⁊ Cortica firmissima vina: et que caput facillime tentent. Non ĩprobatur ⁊ grecũ: maxime vero quod ĩ oppidum Seminianũ in Hetruria nascitur. Accessit ⁊ maxima laus seueriniano ex lucrinis mõtibꝫ: quod estatis precipua refrigeratio est. Rome potissimũ: vbi et calore ⁊ ciborũ varietate: ac copia tãquã fornaces voracissimi exestuãt stomachi. Nobilitate ⁊ elegãcia sua me retrahit Trebianũ: quo Hetruria maxime excellit. Nõ negauerim in Piceno in Cisalpina inqꝫ reliquis Italie partibꝰ alia ⁊ digna esse fama: sed horũ tãtũ mẽtionem fecisse satest: ne etati nostre: que meliora vina q̃ꝫ hoĩes ꝓducit: nõ satisfactum dici possit.

De sedandis perturbationibus.

Nil prope ad voluptatem ⁊ valitudinem tot p̃ceptis erit actũ: nisi rationem sedandarũ perturbationũ: quas greci vocãt breuiter ostenderimus. He autem ita mentem e propria sede plerũqꝫ dimorẽt: ut perturbato animo sit necesse corpꝰ quoqꝫ aliquo ⁊ plerũqꝫ graui incõmodo angi. Perturbationum omnium fontes: ũde riuuli prope infiniti noti õnibꝰ esse debẽt. Duo enĩ opinata bona sunt: quorũ alterũ presens: alterũ paulo post affuturũ speratur: voluptas gestiens opinione alicuiꝰ magni boni: ⁊ presentis: ⁊ cupiditas quam eandẽ vel libidinẽ licet appellare: que est ĩmoderata appetitio opinati cuiusdã magni boni: ut ait Cicero. Duo itẽ opinata mala: que pari ratiõe: qua superiora illa distĩguntur: vt metus ⁊ egritudo. Appetere enim aliqd cũ ratione est sapiẽtis maxĩe ꝓpriũ:

cum id modeste fiat voluntas dicetur: quez vero se
cus fecisse viderimus: libidine proprie commotum
dicemus. Superiori gaudium: quod cum ratione
excitatur: sequenti leticiam exultantem effrenata cu
piditate ascribimus. At vero ut voluptati mali-
uolētia letans alieno malo. Delectatio per omnes
sensus diffusa iactatio: tanq̃z generi partes subiici-
untur: sic libidinem ira excandescentia: odium: ini
micitia: discordia: indigentia: desiderium sequen-
tur. Egritudo autem que est animorum aduersā-
te ratione contractio his partibus distinguitur in-
uidentia: emulatione: obtrectatione: misericordia:
langore: luctu: merore: erumna: dolore: lamenta
tione: sollicitudine: modestia: affrictione: desperatio
ne. Quibus perturpationibus mors etiam nonnū
q̃z oritur suffocato et oppresso corde sanguinis et spi
rituū ob metum agitata concursione. Metus pre
terea qui cum exanimatione humili atqz infracta
futurorum malornm habetur ratione fugendus ē:
que pigriciam: terrorem: timorem: pauorem: exani
mationem: conturbationem: formidinem: mētibus
hominum philosophornm mandatis obtemperan-
tium abstergit. His autem egritudinibus animi:
quas a similitudine egrotantium corporum nomē
sumpsisse videmus opportune medebimur: si tem-
perantia: fortitudine: modestia: prudentia: immo
deratas appetitiones nostras quasi corruptum san
guinem: aut redundantem pituitam: aut acutam bi
lem: atramve: vnde morbi in corporibus oriuntur
diluemus. Non obstabunt tum voluptati honeste
aut optime valitudini auaricia: ambitio: mulierosi-
tas: peruicacia: liguritio: violentia: petulantia:

fraudatio:scelus:furor:turpitudo : temeritas: ege-
stas:amentia:desperatio rerum:quibus tanq̃ꝫ teter
rimis furturis agitati : nisi fortes ⁊ constantes eri-
mus. Equitatem:pudicitiam:bonam rationem:pu
dorem: fidem :pietatem:constantiam:honestatem:
sanam mentem ⁊ bonam spem amittentes ab inte-
gra voluptate:quam ⁊ bone valitudini coniunctaꝫ
dicimus:cum dedecore declinabimus.

✠ .Finis. ✠

Viri doctissimi Platyne opusculum de obso-
niis:ac de honesta voluptate ⁊ valitudi-
ne: impressuꝫ in Ciuitate Austrię:
impensis ⁊ expensis Gerardi
de Flandria. Venetiaruꝫ
Duce Inclito Jo-
hanne Mocēico.
✠ Nono Kalendas Nouembris. ✠
.M°.cccc°.lxxx°.

✠ Laus Omnipotenti Deo. ✠

✠

Platyne de honesta voluptate: et valitudine libri primi capitula.

Libri Secundi. cap.

Libri Tertii cap.

Capitulorū libri Platine de obsoniis ⁊ honesta voluptate ⁊ valitudīe finis.

Cartarum presentis operis registrum.

.1.	.5.	.9.
Platyne de	in oleo z	deterior est
tot popinarios	missum ad	placebit
subsolani.	q hoc animal	buccellas
naturalis eniz	gentibus impe.	Torta alba
.2.	**.6.**	**.10.**
Nunc.n.non	existimant.	in catinum
fructus malos	quedam humi	huc indes
z calidum	cõmixtam sali	quando ita
que bona sunt	toq3 in pinace	i Medicum
.3.	**.7.**	**.11.**
Imbibitu3 aut	Colo deinceps	n On est
gallo cõceperit	igne facies	Utar ego
de omento	omnia simul	acutam
eiu3 q̃3 agrestã	r Ipsum quod	dã incides
.4.	**.8.**	**.12.**
tum melle	m Mala rosea	cum id mo
de cardis	mecta fuerit	Platyne de
Radix eius	donec aqua	de auibus
est origanum	uinarũ addito	

Laus deo.

